LETO XIV. ŠT. 14 (642) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 23. APRILA 2009

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Andrej Bratuž

Praznik osvoboditve

Ob prazniku 25. aprila, ki je v Italiji praznik odporništva oz. osvoboditve se lahko najprej vprašamo, ali so njegove vrednote danes še vedno žive. Te vrednote so v glavnem antifašizem, demokracija in svoboda. Datum, ki ga praznujemo, se nanaša na vstajo in nato osvoboditev severne Italije na dan 25. aprila 1945, ko je CLN (odbor za narodno osvoboditev) proglasil osvoboditev izpod nad dvajsetletne Mussolinijeve fašistične diktature. Ta dan torej pomeni pravi mejnik v italijanski sodobni zgodovini. Vstaja in odpor severne Italije sta odprla dejanske možnosti za vzpostavitev demokratičnega reda in s tem osnovo za ustanovitev nove pravne in svobodne države. S tem so se uresničile želje in težnje vodilnih protifašistov, kot so bili npr. bratje Rosselli, Gobetti, ideologi in utemeljitelji nove demokratične ureditve kot evropeist Chabod, zgodovinarja Salvemini in Salvatorelli ter še kopica drugih. Med njimi še zlasti novi demokratični politični voditelji različnih ideologij, kot so bili De Gasperi, Togliatti, Nenni, Saragat, kasnejši vladni, državni in strankarski prvaki. Večkrat smo že omenili npr. zgodovinarja N. Valerija in njegovo tezo, da je bil fašizem dedna bolezen italijanskega ljudstva. Vsekakor pa se prav v 25. aprilu lahko vsi ti idealno identificirajo. Le sedanji predsednik italijanske vlade ne daje temu prazniku nikakega pomena. Vsak komentar je tu seveda odveč...

Vse te glavne vrednote odporništva (antifašizem, demokracija, svoboda) so prav gotovo aktualne tudi za naš čas. Na njih je dejansko zrasla italijanska povojna republika z novo ustavo vred. Te vrednote povojne republike vse do danes pomenijo vogelni kamen italijanske, pa tudi širše evropske družbe.

Ali so te vrednote danes v nevarnosti? Na celotni demokratični družbi je, da se za njih obstoj in ohranitev vztrajno bori. Splošna raven svobode in demokracije v državi se seveda meri še po drugih merilih. Zlasti pride tu v poštev dejanska enakopravnost državljanov, še posebej na socialnem področju. Prav tako ni zdravo politično poenotenje, recimo zbiranje v eni sami (vladni) ali k večjemu v dveh strankah. In to tudi glede na evropski politični prostor, v katerem želi imeti Italija svoje vplivno mesto. Zato je ne samo zaželen, ampak nujen politični pluralizem.

Slovenci v Italiji pa še posebno merimo stanje demokracije in svobode v državi po uresničevanju teh vrednot v dejanski zaščiti manjšin, tudi slovenske. To bi bil gotovo zelo dober pokazatelj resnične in dejanske demokracije v državi!

V širšem svetovnem merilu je zlasti zadnji čas prišlo do novih in razveseljivih premikov. To je pokazala predvsem izvolitev novega ameriškega predsenika B. Obame. Tako je znotraj ameriške družbe in v mednarodnih odnosih že prišlo do obetajočih novosti.

V tem okviru se torej zrcali prava slika praznika osvoboditve. Kot je bila nekoč borba za pravice v znamenju vrednot svobode in demokracije, je torej danes duh 25. aprila še vedno živ za razvoj sodobne družbe. Kot idealno nadaljevanje tega pa je že pred nami 1. maj, mednarodni praznik dela, ki s svojim močnim družbenim nabojem prav tako omogoča in uresničuje resnično socialno svobodo vseh ljudi.

Foto DPD

Generalni konzulat RS v Trstu / Obisk ministra Boštjana Žekša

Krepiti je treba odnose med Slovenijo in Furlanijo Julijsko krajino

Obisk ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjana Žekša, ki je bil v petek, 17. aprila, na generalnem konzulatu RS v Trstu, je bil pozitiven predvsem zaradi dveh vidikov: bil je tvornega značaja v odnosih s predstavnikoma slovenske manjšine dr. Dragom Štoko (predsednikom SSO) in Rudijem Pavšičem (predsednikom SKGZ); bil pa je tudi odkrit in pošten odgovor na polemike, ki so pred nedavnim sledile ministrovemu pismu županu Dipiazzi, v katerem je dr. Žekš obsodil nekatere znake nestrpnosti, ki jih je deležna naša manjšina na Tržaškem. "Mislim, da moji toni v pismu niso bili ostri, želel sem le opozoriti, da nas mazaške akcije, ki se občasno pojavljajo na manjšinskih spomenikih, zelo skrbijo. Veseli me, da se je gospod župan s tem strinjal in izrazil željo, da obiščem Trst, ker morda ne poznam vseh akcij, ki pri vas tečejo v pravo smer, v smer sodelovanja med Slovenijo in Italijo". Kritike je minister imel tako na slovenski kot na italijanski strani. "Slovenske organizacije, ki se držijo nekoliko bolj ekstremističnih stališč, me obdolžujejo, da pismo ni bilo dovolj ostro; sorodni italijanski krogi pa mi po drugi strani očitajo, da je bilo pismo preveč ostro: iz tega pa sklepam, da so bile moje ideje in način, s katerimi sem jih izrazil, pravilne", je dejal. Minister Žekš je pokomentiral tudi nesrečne dogodke v Lokvi, ko je med ezulskimi organizacijami in domačini prišlo skorajda do pretepa: "Dogodki v Lokvi so bili neprijetni: razumem pa čustva udeležencev iz obeh taborov. Veseli pa me, da se bosta ti dve strani – se pravi Ezulska združenja in predstavniki Iniciative za Primorsko - v začetku maja baje srečali na Univerzi na Primorskem in se o teh zadevah pogovarjali", je dejal minister po srečanju s predsednikoma krovnih organizacij. Na sestanku so se sogovorniki pogovarjali o tem, kako bo manjšina vključena v spreminjanje zakona za Slovence v zamejstvu in po svetu, in o sistemu, na podlagi katerega Slovenija podpira manjšino in ki ga bo treba rahlo uravnotežiti, tako da bo pri njem soudeležena tudi manjšina sama. Minister Žekš je v pogovoru z novinarji poudaril tudi dejstvo, da je "naloga RS tudi v tem, da vključi vsa ministrstva v sistem, ki podpira slovenske manjšine: za zdaj je to nalogo prevzelo le ministrstvo za kmetijstvo, ki že itak z nami lepo sodeluje in obenem podpira slovenska kmetijska združenja izven Slovenije". Govor je bil tudi o občasnih provokacijah, ki se pojavljajo v tem obmejnem prostoru: "Trudimo se, da ne bi sprožali posebnih ekscesov, ki bi ozračje slabšali. Želeli bi s sosednjimi deželami v Italiji in v Avstriji pospeševati tudi politične stike. Podkrepiti moramo obenem tudi stike na kulturnem, znanstvenem področju. Srečanje sta pozitivno ocenila tudi predstavnika slovenske manjšine. "Govorili smo o konkretnih zadevah. Ministru za Slovence v zamejstvu in po svetu smo hvaležni, da tako dobro goji stike z našo manjšino. Le tako se lahko premosti marsikatera pregrada v iskanju dialoga. To je še toliko bolj pomembno danes, ko smo tarča žaljivih napisov in napadov na naše spomenike: pozdravljam namreč pismo ministra Žekša, ki ga je naslovil tržaškemu županu Dipiazzi in v katerem je minister izrazil zaskrbljenost nad temi hudimi dejanji", je dejal Drago Štoka. "Vsi smo se strinjali z ugotovitvijo, da je treba čim več investirati v dobrososedske odnose na obmejnem pasu. Le na tak način bomo verjetno izolirali tiste, ki iščejo predvsem razloge za provokacijo. Pomembno je, da Slovenija in Italija iščeta vse možne poti sodelovanja: v tem okviru odigrava pomembno vlogo dežela Furlanija Julijska krajina. Poudarili smo tudi, da želimo kot manjšinci postati protagonisti in povezovalci, ob tem pa smo se dotaknili nekaterih aktualnih vprašanj v zvezi z manjšino in RS", je dejal Rudi Pavšič.

Foto IG

Minister Žekš, ki ga je spremljal tudi državni sekretar Boris Jesih, je bil po srečanju na konzulatu še gost dolinske županje Fulvie Premolin, v večernih urah pa se je udeležil spominske svečanosti ob stoletnici rojstva msgr. Paskvala Gujona v Špetru.

Igor Gregori

Ljubljana

Predsednik RS Türk je podelil nekdanjemu goriškemu prefektu dr. De Lorenzu visoko državno odlikovanje 3

Književnost

Marko Kremžar je letošnji prejemnik literarne nagrade Vstajenje za delo Časi tesnobe in upanja 9

SLOVENSKA SKUPNOST Deželno tajništvo

Prof. Boris Pahor je kandidat SSk

Prof. Boris Pahor je kandidat Slovenske skupnosti na samostojni listi južnotirolske ljudske stranke SVP, ki je že sklenila volilno povezavo z vsedržavnim vodstvom Demokratske stranke. Svojo kandidaturo je prof. Pahor formalno potrdil v četrtek, 16. aprila, dopoldne pred notarjem v Trstu, tako kot predvideva volilna zakonodaja. Prof. Boris Pahor je s tem vnovič potrdil podporo načelu samostojnega nastopanja manjšinskih skupnosti in v prvi vrsti podporo stranki SSk, na listah katere je že večkrat kandidiral, nazadnje aprila lani za deželne volitve. Tržaški profesor velja za eno najvišjih kulturnih in moralnih avtoritet slovenskega naroda. Kot pisatelj je danes uveljavljen na mednarodnem nivoju in je večkratni kandidat za Nobelovo nagrado. S svojimi deli in pričevanji opozarja svet in zlasti mlade generacije na grozote, ki so zaznamovale minulo stoletje. Zato so pomembna njegova prizadevanja, da se tudi italijanska družba sooči z zablodami fašizma in zločini, ki jih je ta povzročil tudi slovenskemu narodu.

Zasedanje Izvršnega odbora SSO

Govor je bil o šolstvu in drugih aktualnih temah

Na zasedanju Izvršnega odbora Sveta slovenskih organizacij, ki je potekalo 8. aprila letos v Gorici, so bile glavne teme namenjene slovenskemu šolstvu, odnosom s sorodno koroško krovno organizacijo NSKS, stanju imovin na Tržaškem in pa finančnim potrebam naših organizacij.

Predsednik Drago Štoka je na začetku zasedanja izpostavil pomembno novost glede prvega sklica nove deželne posvetovalne komisije za Slovence, ki je nastala na podlagi deželnega zakona 26/2007. Sklic prihaja sicer leto dni po deželnih volitvah, vendar je v zadnjem času, od pristojnega odborništva, prišlo do nekaterih pozitivnih odločitev, med katere sodita sklic te komisije, priznanje Sindikata slovenske šole in pa zavzetost za obmejna področja glede dvojezičnosti.

Drago Štoka

V nadaljevanju je Jelka Cvelbar poročala o prvem srečanju deželne strokovne komisije SSO za slovensko šolstvo, na kateri so člani razčlenili stanje slovenske šole v Italiji. Obravnava se je sukala okoli dveh glavnih tem: šolska reforma ministrice Gelmini, zlasti reforma višje srednje šole, in pa vertikalizacija nekaterih šol na Tržaškem in Goriškem. Srečanje se je zaključilo z željo, da bi se lahko čim bolj pomagalo slovenski šoli, da ohrani svoje temeljno poslanstvo v prid slovenske narodne skupnosti v Italiji in to tudi na podlagi mednarodnih obveznosti. Pri tem naj sedaj odigrava tudi svojo pomembno vlogo Sindikat slovenske šole.

Člani Izvršnega odbora so nato obravnavali poročilo o srečanju za ustanovitev sklada za pomoč slovenski šoli in staršem. SSO osvaja in podpira cilje take pobude, ni pa bilo jasno, kako naj bi se ta sklad financiral, kar pa je ključnega pomena za dobro delovanje. Kot neustrezni so bili tudi označeni namigi, da bi do financiranja prišlo preko novih kriterijev porazdelitve sredstev iz Slovenije. Razprava o šolski tematiki se je končala z ugotovitvijo, da je slovensko šolstvo sicer pred novimi izzivi, vendar to ne more naše šole odtegniti od njene temeljne identitete in poslanstva.

Predsednik Štoka je poročal o spremembi v predsedstvu NSKS, kjer je za predsedniško mesto bil izvoljen Karel Smolle. Pozitivno je ocenil njegove prve nastope in izrazil upanje, da bo osrednja slovenska krovna organizacija na Koroškem še naprej zastopala potrebe Slovencev kot doslej.

Izvršni odbor je nato obravnaval tematiko številnih domov, ki so jih Slovenci zgradili v Trstu in okolici. Ti domovi so še danes izrednega pomena tako zaradi svoje vloge kot tudi zaradi tega, ker so jih tamkajšnji domačini zgradili z lastnimi rokami in lastnimi sredstvi ter v njih razvijali pomembno narodno, versko in kulturno dejavnost. Glede na razvoj današnjih dni bo potrebno urediti lastniško stanje na tak način, da bodo te strukture še naprej odgovarjale svojemu poslanstvu. V ta namen bo v drugi polovici meseca aprila sklicano srečanje, kjer bodo podani predlogi, da se to primerno uredi.

Na koncu zasedanja je Izvršni odbor še obravnaval nekatere vidike finančnih potreb naših organizacij in društev. Razveseljivo je dejstvo, da se na podlagi predstavljenih programov in projektov kaže izredna radoživost slovenskega širšega družbenega delovanja. Pri tem pa je potrebno namenjati, še posebno v teh kriznih časih, veliko več pozornosti nuji, da vse to odgovarja finančni razpoložljivosti vsake organizacije oz. društva. Na tak način bo naše delovanje sicer še vedno pestro, a tudi odgovorno, da se naše ustanove ohranijo tudi v prihodnje.

Na dnu...

Ob zaskrbljenosti ministra Žekša

Neugodno ozračje za manjšino na Tržaškem

Vprašanje slovenske narodne skupnosti v Italiji oz. Furlaniji Julijski krajini je kljub občasnemu zatišju predmet pozornosti tako javnih oblasti kot medijev, ki največkrat poročajo po svoje, zlasti oni v italijanskem jeziku. Pred nedavnim smo lahko videli, kakšen hrup so nekateri italijanski mediji uprizorili v zvezi s slovenskim trakom pri odprtju nove šolske menze v Barkovljah. Še pred tem bi morali omeniti celotno izpeljavo slovesnosti ob odprtju zadnjega odseka hitre ceste od Padrič prek Katinare in Žavelj do meje s Slovenijo pri Rabujezu. Predstavniki slovenske narodne skupnosti so pravočasno opozorili odgovorne oblasti in ustanove na obveznosti zaščitnega zakona glede dvojezičnih cestnih napisov in drugih prometnih opozoril. Tržaška občina in državno cestno podjetje Anas sta se delala gluha, tako da je morala prefektura kot vladna krajevna izpostava posredovati, da ne bi bili državljani slovenskega jezika pri tem diskriminirani. Tržaški župan, ki je pred meseci "odkril" bližnjo Sežano in Ljubljano, je velikodušno pristal na postavitev dveh cestnih napisov pred slovesnim odprtjem omenjene prometnice. Celotna slovesnost je potekala ob obilnem točenju piva in postrežbe z joto. Za kak kratek pozdrav v slovenščini ni noben predstavnik pristojnih oblasti poskrbel niti na slovesnosti ob končnem izteku hitre ceste, ki povezuje italijansko in slovensko avtocestno omrežje. Še do danes ni razjasnjeno, ali so bili na odprtje uradno povabljeni tudi predstavniki Slovenije. Celo župana iz Doline in Milj sta se z veliko težavo prebila do predora v Žavljah na ozemlju njunih občin, ne da bi jima organizatorji slovesnosti dali možnost, da pozdravita, tako da sta izpadla kot tujca na domačih tleh. Verjetno zato, ker ne pripadata desnosredinski opciji.

Stalno izražanje nasprotovanja politiki omikanega sožitja in uveljavljanja enakopravnosti med Slovenci in Italijani pri nas se med drugim kaže v ponavljajočem se mazanju spomenikov in drugih obeležij po naših vaseh. To se dogaja že cela desetletja, ne da bi policijske in druge varnostne sile odkrile storilce omenjenega početja. Ali bomo Slovenci prisiljeni zahtevati, da varnostnim silam priskočijo na pomoč posebne prostovoljske skupine, ki jih ustanavlja pravkar sprejeti deželni zakon na pritisk in politično izsiljevanje Severne lige?

Prav na to politično in psihološko izvajanje pritiska na slovensko narodno skupnost se minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš sklicuje v svojem pismu, ki ga je pred kratkim poslal tržaškemu županu Dipiazzi in o katerem je v svojem značilnem slogu poročal tržaški italijanski dnevnik Il Piccolo. Na pismo naj bi župan že odgovoril s pripombo, da so v Ljubljani slabo in enostransko informirani o dejanskem stanju slovenske manjšine in o naporih za normaliziranje razmer. Ne poznamo sicer podrobnosti vsebine omenjenega pisma, a menimo, da se je minister odločil za svoj poseg na osnovi dokumentiranih dejstev.

Da nadaljujemo s prikazom v bistvu nenaklonjenega ozračja do slovenske manjšine v nekaterih tržaških krogih, naj prikažemo zadnji primer v zvezi s predstojnikom oddelka plastične kirurgije v tržaški bolnišnici na Katinari dr. Arnežem, ki že dobri dve leti uspešno deluje na omenjenem službenem mestu. Iz rimskih vladnih krogov pa prihajajo vesti, da ne bo mogel več voditi omenjenega oddelka povsem samostojno, ampak bo podrejen vodstvu vzporednega oddelka v okviru videmske bolnišnice. Takšno neobičajno in poniževalno ravnanje rimski krogi utemeljujejo s tem, da omenjenega oddelka ne more voditi zunanji, to se pravi neitalijanski strokovnjak. Ob tem se morda preveč naivno sprašujemo, ali nista Italija in Slovenija v Evropski zvezi? Očitno je, da so v ozadju tega primera stare nevidne sile, ki s sklicevanjem na dvomljive paragrafe ovirajo uveljavljanje splošno priznanega načela konkurence med strokovnjaki.

Značilen primer vase zaverovanih nacionalističnih tržaških krogov je tudi pismo, ki ga je predsednik tržaške Lega Nazionale odv. Sardos Albertini pred tedni poslal županom okoliških občin na Tržaškem, naj odstranijo vse napise in obeležja, ki kakorkoli spominjajo na zasedbo jugoslovanskih partizanov maja 1945. Vsak komentar k temu se zdi odveč. Ali se ni vojna v Evropi končala že pred 64 leti?

Alojz Tul

Povejmo na glas

Enkraten delež Roberta De Lorenza

Ob dejstvu, da vsakdo s svojim življenjem in delovanjem da in daje ožji in širši skupnosti takšen ali drugačen delež, ni težko ugotoviti, da je delež nekdanjega goriškega prefekta Roberta De Lorenza izjemno velik in dragocen. V tem smislu je popolnoma nemogoče, da se ne bi nazorov, dela in pričevanja te pomembne osebnosti ob podelitvi visokega priznanja s strani Republike Slovenije ponovno spomnili, seveda z vso primerno hvaležnostjo. V dveh letih in pol svojega službovanja v Gorici je namreč Roberto De Lorenzo do takšne mere zaznamoval tukajšnje kraje in jim razprl možna spodbudna obzorja sedanjosti in prihodnosti, da so nas njegove misli in opredelitve pogostoma navdajale z osuplostjo. Tako osvobojeno, zanosno in istočasno trdno je presegal obstoječa razmišljanja, da smo se vsak dan bolj jasno zavedali, kako smo nemara vse preveč pogojeni z danimi in podedovanimi razmerami in zato vse premalo smeli in pogumni v zastavljanju višjih ciljev ter prodornejših vizij. Tovrsten občutek je bil toliko bolj izrazit in posledično ploden, ker je Roberto De Lorenzo z njemu lastno osredotočenostjo in nevsiljivo prijaznostjo posegel v bistvo stvari, v središčnost vsega, kar obstaja, se pravi v vrednote in njihov nenadomestljivi pomen, še posebej v vrednoto ustvarjalnega sobivanja in to na vseh ravneh. Kot bi nam hotel reči, da so od vseh prizadevanj daleč najučinkovitejša tista, ki dajejo večji prostor vrednotam in njihovemu vplivanju, kar omogoča zagon vsem drugim dejavnostim in v dani skupnosti osmišlja vsakršne napore. In vrednota ustvarjalnega sobivanja je zares vsezajemajoča: ukinja poslednje obremenitve preteklosti, ki je zadejala razpoke znotraj vsakega naroda, vzpostavlja spodbudne odnose med večinskim narodom in drugimi narodnimi skupnostmi, se pravi tudi z našo slovensko narodno skupnostjo, in ne nazadnje s širokim zamahom odpira vrata tesnejšemu sodelovanju z drugimi narodi, na nov način v prvi vrsti z bližnjo Slovenijo, kjer velja pričeti graditi na tukajšnjem nekdanjem obmejnem območju dveh mest, Gorice in Nove Gorice. Če prav pomislimo, je vrednota ustvarjalnega sobivanja temelj nove Evrope, bolje rečeno, je velika priložnost te nove Evrope, ki je še vse preveč prežeta z nezaupanjem, zaradi česar je še zaznati zadržke v odnosih med narodi, ki se brez potrebe s preveliko previdnostjo odpirajo drug proti drugemu. In zato se je mogoče le čuditi, da je moral Roberto De Lorenzo sredi svojih načrtov zapustiti Gorico in oditi na drugo delovno mesto. Njegova dodatna veličina je v tem, da se je silovitosti svojega delovanja zavedal. Zavedal se je, da prehiteva čas in zato sproža ugovore, vendar ni odstopil od svoje vizije verjetno v prepričanju, da zares iskrena vrednota neizbrisno ostane in jo bodo nekega dne vsi osvojili. Nam kot narodni skupnosti je Roberto De Lorenzo dal ogromno, resnica pa je, da je v enaki meri obogatil tudi vse druge.

Janez Povše

PREDSEDNIŠKA PALAČA V LJUBLJANI Goriškemu prefektu De Lorenzu Red za zasluge

"Dr. Roberto De Lorenzo je prijatelj Slovenije!"

Goričani s predsednikom Danilom Türkom in nekdanjim prefektom Robertom De Lorenzom (foto JMP)

"Današnja skupina odlikovanke in dveh odlikovancev na poseben način simbolizira vpetost Slovenije v Evropo in v svet. V Sloveniji se trudimo doseči kar najboljše rezultate na vseh področjih. Hkrati pa vemo, da smo del Evrope in sveta, da smo z njim povezani, da imamo tam številne prijatelje in da moramo še veliko storiti za to, da bi bili povezani še bolje, da bi nas drugi razumeli dobro in da bi tudi mi razumeli druge čim bolje... Dr. Roberto De Lorenzo je eden od prijateljev Republike Slovenije, ena od tistih dragocenih osebnosti v tem našem zahtevnem prostoru, ki ga obremenjuje težka zgodovina, ki pa je hkrati razvil zelo subtilne in dragocene oblike sožitja za prihodnost. Danes se moramo v naših odnosih med slovenskim in italijanskim narodom vprašati, kaj lahko storimo za to, da bodo ti odnosi čim boljši, da se bodo razvijali na načine, ki jih omogoča današnja Evropa. In kadar si vprašanja tako postavljamo, bomo del odgovora našli v prispevku, ki ga je dal dr. Roberto De Lorenzo s svojim delom. V njegovem delu bomo našli veliko inspiracije za iskanje novih poti, za iskanje novih načinov razvijanja sodelovanja, prijateljstva in, posebej želim poudariti, medsebojnega prežemanja kultur dveh sosednjih narodov. Ko danes v imenu Republike Slovenije izrekam zahvalo vsem trem, bi rad še enkrat poudaril, da se v Sloveniji dobro zavedamo, da smo povezani s svetom in želimo tudi na ta način, z odlikovanjem najodličnejšim predstavnikom, ki to povezovanje izražajo, pokazati to našo zavest", je minuli teden, v četrtek, 16. t. m., dejal na podelitvi visokih slovenskih odlikovanj slovenski predsednik Danilo Türk, ki je poleg nekdanjega goriškega prefekta odlikoval tudi dr. primarija Jasno Vončino za zasluge na področju transplantacijskih tehnologij in arhitekta Janeza Hacina iz Švice, ki je naredil ogromno za Slovenijo v času osamosvajanja naše domovine. Iz Gorice je nekdanjega prefekta De Lorenza spremljala skupina prijateljev, slovenskih in italijanskih, iz sicer vabljene goriške občinske uprave ni prišel nihče, kar zgovorno kaže na današnje stanje duha v Gorici.

Drago Štoka, Walter Bandelj, Roberto De Lorenzo, Julijan Čavdek (foto JMP)

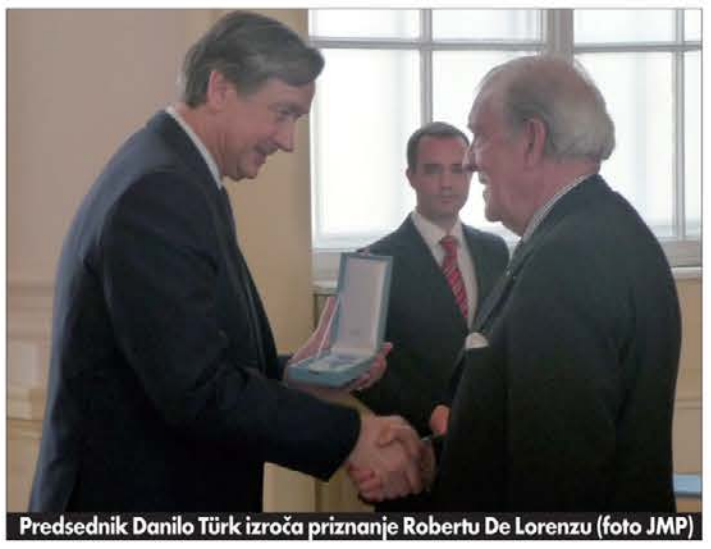
Predsednik Danilo Türk izroča priznanje Robertu De Lorenzu (foto JMP)

JUP

1. deželni kongres mladih SSk in slovensko mladinsko srečanje treh dežel

Pomembno družbenopolitično srečanje mladih

V Kanalski dolini je v nedeljo, 19. aprila, vel čisto slovenski veter, saj je v hotelu Saisera v Ovčji vasi potekal 1. deželni kongres mladih Slovenske skupnosti in slovensko mladinsko srečanje treh dežel v skupni organizaciji mladinskih skupin Mladi za mlade iz Trsta in Prihodnosti iz Gorice.

V jutranjih urah je bil naprej kongres. Predsedstvo kongresa so sestavljali Simon Koren, Alessandro Počkaj in Nataša Zeriul, ki je prijetno povezovala program.

Po pozdravih gostov, Damijana Terpina, deželnega tajnika SSk, Igorja Gabrovca, deželnega svetnika SSk, Rudija Bartalotha, predsednika društva Planika, in predstavnikov Enotne liste je Aljoša Jarc na kratko orisal delovanje goriške Prihodnosti. Podčrtal je pozitivno skupno delo s skupino Mladi za mlade, stalno soočanje tudi z drugimi mladinskimi skupinami in druženje mladih iz različnih vrst. Sledilo je tajniško poročilo skupine Mladi za mlade, v katerem je Tomaž Špacapan opisal dosedanje delovanje skupine, nakazal nadaljnje smernice in cilje. Dotaknil se je tudi nekaterih polemik, ki so spremljale ustanovitev združenja in pozitivno pripomogle k razvoju Mladi za mlade. Podčrtal je tudi pomen izbire kraja, Ovčje vasi v Kanalski dolini, ki je strateškega pomena, kajti prav na tem območju bi se morali najbolj potruditi in se družiti s tamkajšnjo slovensko mladino in koroškimi rojaki. Občina Naborjet – Ovčja vas je pred kratkim bila tudi vključena v seznam občin, kjer se bo izvajala vidna dvojezičnost; to je pomemben korak, ki ga mladinska skupina pozdravlja prav s kongresom na tem koščku slovenske zemlje med našimi ljudmi.

Andrej Berdon, Damijan Terpin in Igor Gabrovec

Osrednji del kongresa je bil namenjen spremembam statuta mladinske sekcije Slovenske skupnosti: tu je med drugim prišlo do temeljne spremembe imena, ki se iz prvotnega "mladinska sekcija" prenavlja v "Mladi", kar prav gotovo zveni modernejše.

Sledila je predstavitev pokrajinskih logov v digitalni obliki. Goriški logo je predstavil Simon Koren, tržaškega in deželnega pa Gabriele Calzi. Goričani so izbrali motiv slovenske trobojnice na modri podlagi, Tržačani pa šopek treh nageljnov (bel, moder in rdeč) prav tako na modri podlagi. Za skupni deželni logo so Mladi uporabili prvotnega, tako da so na njem samo spremenili ime.

Tanja Peric je opisala novo skupno spletno stran, ki se deli na dva dela, eden je namenjen skupini Mladi za mlade, drugi pa Prihodnosti. Naslov novonastale spletne strani se bo glasil: www.mladi-ssk. org.

Najpomembnejši del kogresa so bile volitve, na katerih so kongresniki izvolili novo deželno vodstvo, sestavljeno iz štirih kandidatov iz Gorice, štirih iz Trsta, poleg pokrajinskih tajnikov in predsednikov, ki so avtomatično tudi člani. Lista osmih imen je bila soglasno sprejeta; novo deželno vodstvo sestavljajo: Julija Berdon, Gabriele Calzi, David Požar in Tomaž Špacapan za Tržaško ter Matevž Čotar, Aljoša Jarc, Gregor Nanut in Karen Ulian za Goriško.

Simon Preschern

Goriški tajnik in predsednik bosta izvoljena na pokrajinskem kongresu 10. maja.

Zaradi nekaterih notranjih sprememb v skupini Mladi za mlade je bila pred kratkim za tajnika izvoljena Nataša Zeriul, za predsednika Tanja Peric, podpredsedniško mesto je zasedel Alessandro Počkaj, blagajniško pa Matia Mosenich. Novoizvoljeni tajnica in predsednica sta avtomatično članici deželnega vodstva.

Novo deželno vodstvo je po kratkem premoru soglasno izglasovalo Aljošo Jarca za deželnega predsednika, Tomaža Špacapana pa za deželnega tajnika Mladih Slovenske skupnosti.

Pred kosilom je kongresnikom predaval gospod Simon Preschern iz Trbiža, znana osebnost iz Kanalske doline. Pripovedoval je o hudi realnosti tamkajšnjih Slovencev in orisal možnosti slovenskega razvoja v tem prostoru.

V popoldanskih urah je bilo na vrsti slovensko mladinsko srečanje treh dežel. Uvodoma je goste in kongresnike pozdravil novoizvoljeni deželni tajnik, ki je na kratko nakazal smernice nadaljnjega delovanja Mladih, podčrtal pomen njihovega druženja, ne glede na ideološko usmerjenost in vero. Špacapan je poudaril predvsem pomen druženja slovenske manjšine v Italiji s Koroščo v Avstriji, ki po nedavnih volitvah potrebujejo še trdnejše in odločnejše delo v prid izvajanja manjšinskih pravic. V ta namen bodo Mladi organizirali različne pobude, začenši z dvodnevnim izletom na Koroško, kjer se bodo spoznali s tamkajšnjimi predstavniki Mladih Enotne liste, KDZ in študentov iz Celovca.

Aljoša Jarc

Popoldanski del je začel Rudi Bartaloth, predsednik društva Planika iz Kanalske doline, ki je predstavil vrsto knjig o slovenstvu Kanalske doline, zgodovini in njenih starih navadah. Na kratko je orisal stanje slovensko govorečih ljudi na Trbiškem in nakazal probleme, s katerimi se manjšina na tem območju dnevno sooča.

Udeleženci kongresa

Slovenski mladinski predstavniki iz bližnje Koroške so po kratkem pozdravu predvajali filmski posnetek, kjer so predstavili svojo realnost v Avstriji in pokazali, katere so težave, ki jih ima slovenska manjšina na Koroškem.

Goriška Prihodnost je z diapozitivi nakazala številčno prisotnost Slovencev v Italiji in tako poudarila pomen uradne ustanovne seje, ki bo 10. maja v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Namen skupine je druženje slovenske mladine na športnih, kulturnih in političnih prireditvah.

Mladi za mlade so o tem pripravili CD, kjer so zbrali fotografije vseh cestnih tabel tržaške pokrajine, ki niso dvojezične in ki bi po zakonu morale biti. Gradivo je opremljeno s pravnim orisom in kartografskim materialom, na katerem so točno označene točke in slike, ki kažejo na pristonost enojezičnih tabel.

Pester dan se je končal z družabnostjo in prijetnim soočenjem z gosti domačini iz Kanalske doline, bližnje Avstrije in Slovenije.

Nedeljski deželni kongres in srečanje odpirata Mladim nove izzive za naprej. Spoznali so nove ljudi, kolege, rojake. Cilj druženja in združenja, ki so si ga postavili, je dosegel bistvo. Prisotnost in soočenje Slovencev treh dežel tvorita vizijo evropskih Slovencev, po kateri bi morala stremeti naša manjšina. Za vse nas!

Vatikan / Pomembni obletnici

Rojstni dan in izvolitev papeža Benedikta XVI.

V četrtek, 16. aprila 2009, je papež Benedikt XVI. dopolnil 82 let. Joseph Alois Ratzinger se je rodil 16. aprila 1927 v mestu Marktl am Inn v škofiji Passau v Nemčiji. V duhovnika je bil posvečen 29. junija 1951, 28. maja 1977 pa je prejel škofovsko posvečenje in postal nadškof ordinarij v Münchnu.

V zadnjih mesecih druge svetovne vojne (1939-1945) je bil poklican v vojsko. Od leta 1946 do 1951 je na univerzi v Münchnu in na Inštitutu za filozofijo in teologijo v Freisingu študiral filozofijo in teologijo. Leta 1953 je študij teologije zaključil z doktorsko disertacijo z naslovom Ljudstvo in Božja hiša v nauku Cerkve pri sv. Avguštinu. Štiri leta kasneje se je habilitiral kot docent in ob tem izdal knjigo Teologija zgodovine pri sv. Bonaventuri.

Dogmatiko in osnovno bogoslovje je najprej predaval na Inštitutu za filozofijo in teologijo v Freisingu, nato od 1959 do 1969 v Bonnu, od 1963 do 1966 v Münstru in od 1966 do 1969 v Tübingenu. Leta 1969 je postal redni profesor dogmatike in zgodovine dogem na univerzi v Regensburgu in podpredsednik omenjene univerze. Leta 1962 je postal mednarodno poznan, ko je na II. vatikanskem cerkvenem zboru (1962-1965) sodeloval kot teološki svetovalec kölnskega nadškofa kardinala Josepha Fringsa.

Papež Pavel VI. (1963-1978) ga je 24. marca 1977 imenoval za nadškofa v Münchnu in Freisingu. Bil je prvi škofijski duhovnik, ki mu je bila po osemdesetih letih zaupana pastirska služba v veliki bavarski škofiji. Že omenjeni papež ga je 27. junija 1977 imenoval za kardinala. Papež Janez Pavel II. (1978-2005) ga je 25. novembra 1981 imenoval za prefekta Kongregacije za nauk vere, predsednika Biblične papeške komisije in Papeške mednarodne teološke komisije.

Dne 6. novembra 1998 je postal poddekan kardinalskega zbora, 30. novembra 2002 pa je sveti oče potrdil njegovo izvolitev za dekana kardinalskega zbora. Predsedoval je Komisiji za pripravo Katekizma katoliške Cerkve, ki je bil sklenjen po šestih letih dela (1986-1992). Do smrti papeža Janeza Pavla II. je bil prefekt Kongregacije za nauk vere, predsednik Biblične papeške komisije in Papeške mednarodne teološke komisije ter dekan kardinalskega zbora.

V nedeljo, 19. aprila 2009, so minila štiri leta od njegove izvolitve za papeža Benedikta XVI. Ob 17.58 se je na trgu sv. Petra pokazal beli dim, ob 18.05 pa so izvolitev potrdili tudi zvonovi vatikanske bazilike. Ob 18.45 je o novem papežu sledilo naznanilo mestu in svetu, ki je ob 18.48 tudi stopil v osrednjo ložo na pročelju bazilike sv. Petra.

Papež Benedikt XVI. je bil izvoljen v četrtem krogu glasovanja in je po Božji volji postal 264. papež na sedežu rimskega škofa. Nemški kardinal Joseph Ratzinger si je izbral ime Benedikt XVI. Prvi konklave v tretjem tisočletju je trajal le 36 ur.

V času splošne krize

Hrana EU za pomoč socialno ogroženim ljudem

V Centre karitas na Primorskem se je v sredo, 15. aprila, pričela dobava hrane iz intervencijskih zalog v korist socialno ogroženih oseb v EU. V celotni pošiljki je 99.360 litrov mleka, naslednji teden pa pričakujemo še 19.200 kg sladkorja in 17.550 kg riža.

Moka in testenine bodo šele v juniju, ker je morala Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, pri iskanju najboljšega ponudnika, ponoviti razpis.

Dobava hrane na podlagi navedenega Ukrepa se izvaja že četrto leto. Škofijska karitas Koper je v lanskem letu s tega naslova pomagala preko 3.000 družinam oz. 17.620 osebam.

Hrana EU se deli na podlagi kriterijev za razdeljevanje hrane, ki jih je potrdilo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ob upoštevanju enotnega Pravilnika Škofijske karitas Koper o kriterijih za materialno in Etičnih načel Karitas.

Na področju Primorske je 13 Centrov karitas: Bovec, Tolmin, Nova Gorica, Grgar, Ajdovščina, Idrija, Sežana, Postojna, Pivka, Ilirska Bistrica, Koper, Izola in Portorož, kjer po določenem urniku prostovoljci Karitas nudijo pogovor in materialno pomoč družinam in posameznikom v stiski. Sodelavci bolj oddaljenih Župnijskih karitas peljejo pomoč ljudem, ki ne morejo v Centre karitas v domačo župnijo ali na dom.

Tudi letos so povabljeni po pomoč vsi, ki so jo že doslej prejemali in se njihovo socialno stanje ni spremenilo, še posebej pa so povabljeni tiste družine in posamezniki, ki so ostali brez rednih dohodkov zaradi stečajev podjetij ali izgube zaposlitve.

Karitas pomaga ljudem v stiski tudi iz drugih virov, predvsem iz lastnih programov, kot so Namenska pomoč, Klic dobrote, Nabirka nedelje karitas, prispevkov posameznih darovalcev in tudi iz sredstev Fiho ter nabirk hrane po župnijah in v nekaterih trgovinah. Zaradi vsega navedenega, skrbnih načrtov in brezplačnega prostovoljnega dela sodelavcev Karitas nam uspeva, da so naša skladišča vedno sposobna ponuditi hrano družinam in posameznikom v materialni stiski. Zavedati pa se je potrebno, da je hrana le del potreb, večji problem nastaja pri plačilu položnic, ki so nujne za normalno življenje neke družine ali posameznika, kot so elektrika, voda, stanovanje, šolanje otrok in podobno.

Jožica Ličen

Duhovniki pomagajo vsem.

Pomagaj vsem duhovnikom.

Vsak dan 38.000 škofijskih duhovnikov oznanja evangelij ljudem po župnijah ter nudi miloščino, tolažbo in upanje. Da bi lahko nadaljevali s svojim poslanstvom, potrebujejo tvojo pomoč, in sicer dar za vzdrževanje duhovnikov. Darove prejema Osrednji institut za vzdrževanje duhovščine in jih razdeli med vse duhovnike, predvsem tiste, ki delujejo v najrevnejših skupnostih in lahko torej računajo na radodarnost vseh ljudi.

Dar za naše duhovnike. Podpora mnogim koristi vsem.

Darujete lahko na 4 načine:

- z nakazilom na poštni tekoči račun št. 57803009
- s kreditno kartico: v sklopu mreže CartaSi s klicem na brezplačno številko 800.82.50.00
- z bančnim nakazilom v najpomembnejših italijanskih bankah
- neposredno na Institutu za vzdrževanje duhovščine v vaši župniji.

Dar je odtegljiv:

Kdor želi, lahko pri izračunu davčne osnove za izračun davka od dohodkov fizičnih oseb IRPEF in njegovih dodatkov odtrga od svojih skupnih dohodkov darove, nakazane Osrednjemu institutu za vzdrževanje duhovščine, do maksimalnega zneska 1.032,91 evrov na leto.

Naknadne informacije na spletni strani www.offertesacerdoti.it

KATOLIŠKA CERKEV - C.E.I. Italijanska škofovska konferenca

Nomadelfia / Kjer ljudje živijo kot bratje

Požirek čiste vode

Vsi smo gotovo že slišali (tudi prejšnjo nedeljo) ali brali besede iz prvih poglavij Apostolskih del o življenju prvih kristjanov, ki so bili "stanovitni v nauku apostolov in v občestvu, v lomljenju kruha in v molitvah", ki "so imeli vse skupno: prodajali so premoženje in imetje ter od tega delili vsem, kolikor je kdo potreboval". Enodušno in vztrajno - "kakor eno srce in ena duša" - so se zbirali pri molitvi, "lomili kruh po domovih ter uživali hrano z veselim in preprostim srcem". Vsem pa verjetno ni znano, da se tudi danes najdejo ljudje, ki tako živijo. Živeti po evangeliju je mogoče. In je lepo!

Kamen ob vstopu v vas

Za obstoj vasi Nomadelfia, ki leži v osrčju Maremme na poti med Sieno in Grossetom v Toskani, sem vedel že pred leti. Lani sem po italijanski televiziji videl film o njenem ustanovitelju "don" Zenu; ta je s svojo preroško besedo in vizijo še danes z močjo navzoč v skupnosti, ki je nastala po njegovi zamisli. T. i. Nomadelfi (beseda "nomadelfia" pomeni "bratstvo je zakon") so - tako piše na spletni strani **www.nomadelfia.it** - ljudstvo katoliških prostovoljcev, ki želijo graditi novo civilizacijo, osnovano na evangeliju. Ker "človek ne živi samo od kruha" in me radovednost še vedno žene, da po svojih močeh iščem globlje razloge za svoje krščansko življenje, sem na omenjeni spletni strani našel naslov elektronske pošte odgovornega za obiskovalce v Nomadelfii. Pisal sem mu in ga vprašal, ali je možno jih obiskati v velikem tednu. Kmalu mi je odgovoril, da nas z veseljem čakajo.

Na veliki četrtek sem se z družino odpravil na pot. Približno 60 km po Sieni smo ob glavni cesti zagledali na griču velik bel križ. Po ozki cesti sredi bujne sredozemske makije smo končno dospeli do cilja. Nismo vedeli, kaj nas čaka, že zaradi lepote krajev pa smo bili navdušeni. Sprejel nas je Elia iz Nomadelfie (v vasi ne uporabljajo priimkov, saj jih tudi bratje med sabo ne uporabljajo). Vodil nas je po poteh posestva, ki se razteza na nekaj manj kot štirih kvadratnih kilometrih, na katerem so sredi skrbno obdelanih vinogradov, oljčnih nasadov in njiv ter gozdov s hrasti plutovci posejane preproste kmečke hiše in pa skromne montažne hišice. V njih - kot prve krščanske skupnosti - biva danes nekaj manj kot 300 oseb. Te živijo - kot je hotel don Zeno in kot smo izvedeli iz dokumentarca in kot smo videli na lastne oči - v enajstih t. i. družinskih skupinah: skupaj dve ali tri družine; ob njih žene, ki sicer niso posvečene, a se odpovejo poroki in tako živijo povsem predane zapuščenim otrokom (t. i. "mamme di vocazione"). V glavni hiši imajo skupne prostore (kuhinjo, obednico, kakšno sobo za delavnice), spalnice pa imajo v bližnjih montažnih hišicah. Vsaka tri leta na novo sestavijo družinske skupine, da se njihovi člani preveč ne navežejo ne na bivališče ne na vedno iste osebe, ampak da se posamezniki in družine bratsko soočajo z vedno novimi ljudmi. Srce vasi predstavljajo preprosta cerkev (tudi ta je montažna), dva večja šotora in prostorna lesena stavba z dvorano (pravijo ji bar), kjer se sproščeno zbirajo zlasti ob praznikih. Družine, v katerih mrgoli otrok, saj so z veseljem odprti življenju, od same ustanovitve skupnosti sprejemajo zapuščene otroke in mladoletnike v težavah. Otroke pravzaprav vzgaja vsa skupnost odraslih, ki enodušno sodelujejo pri rasti mladih članov v duhu bratstva. Prebivalci obdelujejo zemljišča, delajo na kmetijah, v mehanski in drugih delavnicah, v kleti, uradih in šoli; imajo tudi tiskarno in televizijski studio (don Zeno je bil velik ljubitelj filma in je za sabo pustil na tisoče ur avdio in video posnetkov). "Brezposelnosti ne poznamo", so mi povedali, saj dela ne manjka. Poleg zelenjave sami pridelujejo najrazličnejše (odlične!) mlečne izdelke in meso (imajo okrog 100 glav goveda, kokoši in celo dva noja), prvovrstno olivno olje in vino. Vsakdo, ne glede na stopnjo izobrazbe, prispeva skupnosti to, kar zna in zmore, pa čeprav je zaradi bolezni morda priklenjen na voziček. Dejavni člani družbe so tudi ostareli, ki imajo - tako kot v patriarhalnih družinah v naših krajih pred 50 in več leti - svojo dragoceno vlogo. In vsi imajo enako dostojanstvo, kar se še kako pozna.

Prijetno druženje na Veliko noč popoldne

Blizu športnih igrišč so šole, kjer poučujejo starši. Šola je obvezna do 18. leta starosti; sami radi pravijo, da je to "živeča šola", saj npr. pri pouku biologije otroci sami sadijo na polju ali obiščejo sirarno, znanje v zemljepisu pa npr. utrjujejo z izleti po krajih, ki so jih obravnavali. Ob koncu vsakega ciklusa v zasebni obliki opravljajo izpite na italijanskih državnih šolah, nato pa, če želijo, nadaljujejo univerzitetni študij drugje. Ko postanejo polnoletni, lahko, če želijo, zapustijo Nomadelfio; če pa hočejo postati Nomadelfi (prav tako kot tudi ljudje od zunaj), morajo prestati triletno poskusno obdobje, po katerem se pred oltarjem zavežejo ustavi skupnosti. "Nomadelf se ne rodiš, ampak postaneš po izbiri", pravijo.

Vsakogar, ki prvič obišče skupnost, gotovo preseneti dejstvo, da v Nomadelfii ne kroži denar: za svoje delo ni nihče plačan ("ne služabniki ne gospodarji"!), pojem kariere ne obstaja; to, kar nekdo rabi, vzame v skupnem skladišču in ne plača; imovina je skupna, zasebna lastnina ne obstaja. Način življenja je namenoma skromen in enak za vse. In vendar vsi imajo to, kar potrebujejo za srečno življenje. Nikomur nič ne manjka. Prvič sem doživel, da je življenje brez odvečnih priboljškov, ki nam jih sodobna družba ponuja kot nujne, a za vsakdanje življenje niso nujni, možno. Takega občutka svobode in miru doslej še nisem okusil.

Za italijansko državo je Nomadelfia združenje, za Cerkev pa posebna župnija. Čeprav ima svojo ustavo, ki temelji na evangeliju, ni zaprta vase, ampak gostoljubna, odprta, živa in dejavna kot kvas sredi družbe, ki jo obkroža. Svoje sporočilo nosijo Nomadelfi po Italiji in svetu vsako poletje, ko več kot sto njihovih otrok v 40-dnevni "turneji" (julija lani so bili tudi v Gorici) poje in pleše po mestnih trgih. Nomadelfia se zdi srečen otok, svet zase, in vendar to niso ne sanje ne utopija. Nomadelfia predstavlja upanje v bolj človeško in pravično družbo, v kateri človek ne gleda na soseda kot na tekmeca ali nasprotnika, temveč kot na brata. Nomadelfia je tiha, preprosta in razorožujoča provokacija, ki zmore pretresti verne in neverne. Je stvarnost, polna svetlih plati in kreposti, pa tudi težav, ki so zaradi življenja v skupnosti včasih lahko še hujše kot osebne. Kdor obišče Nomadelfio, ne more ostati ravnodušen. Videl sem marsikaterega gosta, ki je debelo gledal in na tiho komentiral: "To ni zame". Seveda, ni za vse. Težko pa je dopustiti, da te lepota in čar čistih, svobodnih in srečnih obrazov ne navdušita ali vsaj spodbudita k razmisleku. Lepo je bilo videti triletne otroke, ki so pred večerjo na pamet molili blagre, mlade, ki so vodili križev pot, družine, ki so na veliko soboto z otroki molili Via lucis in sodelovali pri nočnem bdenju, na Veliko noč pa oblikovali praznično peto mašo. Prav tako je bilo lepo videti gosta, uglajenega gospoda iz okolice Milana, ki se je v tišini in z vedrim nasmehom na ustih sprehajal med ljudmi. Pri mizi sem ga vprašal, s čim se ukvarja. "Z mikročipi", se je nasmehnil. "Kaj pa delate tu", sem ga vprašal. "Se dezintoksiciram"...

Danijel Devetak

Praznik v družinski skupnosti Subiaco

Kdo je don Zeno?

Na veliki četrtek je škof Agostinelli iz Grosseta izdal edikt, s katerim poziva ljudi, naj posredujejo pisne podatke o don Zenu, ki bi lahko bili koristni za postopek kanonizacije, ki je formalno stekel pred kratkim. Z leti se namreč krepi glas o svetosti duhovnika, ki je zastavil vse življenje za gradnjo boljše družbe v luči evangelija. Zeno Saltini (1900-1981) se je rodil v premožni družini v pokrajini Modena. V mladih letih je okusil revščino delavcev in kmetov ter z njimi delil hrepenenje po družbeni pravičnosti. Kot 20-letni mladenič se je sprl s prijateljem anarhistom, ki je trdil, da Kristus in Cerkev ovirata človeški napredek. V tistem trenutku je odločil, da mu bo odgovoril s svojim življenjem, "da bo spremenil civilizacijo in začel pri sebi". Lotil se je študija prava, ki ga je sklenil v Milanu, ob tem pa skrbel za zapuščene otroke in si prizadeval, da zaradi revščine ne bi opravljali dejanj, ki bi jih vodila v zapore. Kmalu je spoznal, da lahko za svoje ljubljene otroke naredi kaj več kot duhovnik. Posvečen je bil leta 1931, pri novi maši pa je "posvojil" 17-letnega fanta, ki je pravkar prišel iz zapora; to je bil prvi izmed več kot pet tisoč otrok, ki so našli dom v Nomadelfii. L. 1941 je na župniji San Giacomo Roncole, kjer se je število sirot stalno večalo, ustanovil t. i. Opera Piccoli Apostoli. V istem letu je tudi sprejel prvo "mamo po poklicu", ki ji je zaupal najmanjše otroke; tako je s škofovim blagoslovom nastala nova - deviška - oblika materinstva. Mladenka je znana pod imenom "mamma Irene"; danes je stara 86 let in živi v Rimu. Še vedno čila je tudi "mamma Norina", mati 74 otrok (o njej je izšla tudi knjiga). V naslednjih letih je imel don Zeno precej težav, ker se je javno opredelil proti fašizmu; za njim so razpisali tudi tiralico. Po vojni so "mali apostoli" z Zenom zasedli nekdanje koncentracijsko taborišče Fossoli (MO), da bi tam zgradili svoje mesto; 14.2.1948 so sprejeli besedilo ustave in se preimenovali v Nomadelfio. Prišlo je do težav tudi z Vatikanom, zato se je don Zeno moral umakniti, Nomadelfi pa so se zatekli na posestvo v bližino Grosseta. Skupnost se je začela krhati, zato je don Zeno l. 1953 prosil papeža, če lahko odloži duhovniško oblačilo, da bi lahko očetovsko poskrbel za svoje otroke. Od leta 1962 dalje je lahko spet opravljal duhovniško službo, Nomadelfia je postala župnija. Avgusta 1980 so Nomadelfi obiskali Janeza Pavla II. v Castelgandolfu, on pa je potrdil, da je tak način življenja čudovita "napoved sveta, v katerega so poklicani vsi". Poljski papež, ki je l. 1989 osebno obiskal Nomadelfio, je tudi formalno pohvalil don Zena kot eno najbolj preroških krščanskih osebnosti prejšnjega stoletja, ker je po 2000 letih dal življenje pravi krščanski skupnosti. Januarja 1981 je don Zeno umrl, sedaj pa počiva na lepo urejenem pokopališču sredi oljčnih nasadov in drugih svojih bratov v Nomadelfii. Več informacij: **www.donzeno.it**.

Velikonočni čas na Goriškem

Križev pot v Štmavru

Na veliki petek se je v Štmavru zbralo lepo število domačinov in prijateljev iz sosednjih vasi. V vasi so bili postavljeni križi in pod njimi so gorele luči. Mrak je križevemu potu podaril svojevrstno

vzdušje. Mladinski odsek KD Sabotin se je pri pripravi posebej izkazal. Vaščani so se spomnili Kristusovega trpljenja in njegove zadnje poti, obenem pa niso pozabili na nesreče sodobnega sveta. Križev pot se je pričel pri kipu sv. Valentina pod štmavrsko cerkvijo in se vil navzgor proti župnišču, kjer se je tudi končal. Prisotni so se lahko tam zaustavili in malo pokramljali ob čaju in prigrizku. / SR

Doživet križev pot po starem jedru Gorice

Veliki teden je v Slovenskem pastoralnem središču, v cerkvi sv. Ivana v Gorici, potekal kot po navadi ob obredih velikega četrtka s spominom na zadnjo večerjo; tokrat so skupno češčenje Božjega groba po maši izoblikovali tudi otroci, ki jim je bil namenjen križev pot v prvih dopoldanskih urah na veliki petek; na veliko soboto pa so si zvečer, seveda v istem Božjem hramu, kot navadno sledili obredi velikonočne vigilije s prvo velikonočno mašo s slovesno alelujo. Ko je na veliki petek tema že prekrila ugasli sončni dan se je po ustaljeni navadi po ulicah starega dela goriškega mesta vil križev pot. Zaradi popravil na goriškem Travniku je letos krenil s trga Starega sv. Antona in se preko trga Cavour povzpenjal do goriškega gradu, kjer je bila zadnja postaja s kratkim, a prisrčnim nagovorom goriškega nadškofa Dina De Antonija, ki je med drugim poudaril narodno raznolikost prisotnih vernikov. Doživete pobožnosti, ki sta jo večerna tema in soj sveč ter bakel ovila v globoko podoživljanje Kristusovega trpljenja, se je namreč letos udeležila velika množica ljudi, med katerimi so poleg Italijanov, Slovencev in Furlanov bili tudi priseljenci, ki sedaj predstavljajo novi obraz našega mesta. Pri vsaki postaji se je tako poleg italijanščine, slovenščine in furlanščine slišala še angleška, francoska in romunska govorica. Vsaka od teh skupin je imela tudi »svojo« postajo z branjem razmišljanja v lastnem jeziku. Tudi Slovenci smo imeli svojo, in sicer osmo. Razločno in tekoče so jo izoblikovali letošnji birmanci, ki jih je vodila in sploh za vse vestno poskrbela katehistinja Katerina Ferletič, kateri naj gre naša hvaležnost za dobro opravljeno, zaupano ji nalogo. / IK

Slovesno velikonočno vstajenje v goriški stolnici

Kot se to dogaja že veliko preko pol stoletja, je bila tudi letos, sicer ob malce manjšem številu vernikov kot po navadi, v goriški stolni cerkvi ob 6.30 na Veliko noč, 12. aprila, slovesna vstajenjska maša s trikratno peto alelujo. Mašni obred je vodil g. Marijan Markežič ob strežnikih in stolnem župniku. Berili sta tokrat v lepo zvenečem jeziku prebrala prof. Adrijan Pahor in Franko Žerjal. Ob koncu se je pridružil še g. nadškof Dino De Antoni, ki je podelil Božji blagoslov ljudem in velikonočnim jedilom in naglasil, naj bomo zmeraj velikonočni kristjani, saj brez vere v vstalega Kristusa je naša vera prazna, in naj bomo velikodušni do ljudi v stiski. Da moramo biti kristjani vedno oznanjevalci velikonočne radosti, je poudaril tudi g. Markežič, rekoč, da veselje Velike noči "pričuje, da smo kristjani ne le za Veliko noč, marveč vedno in povsod". Resnica o vstalem Kristusu, "daje vsebino naši veri in življenju". V življenju naletimo na mnogo kamnov razočaranja, obupa, krivice, sovraštva, nasilja, vojne... Ti so tako težki, da jih ne moremo sami odvaliti. Toda "kjer človek ne more več, kjer ni več upanja, kjer odpove vsa človeška modrost, tam se razodene Božja moč". Dejal je tudi: "Prazni grob na velikonočno jutro je simbol za to, da je ljubezen enkrat za vselej premagala smrt in da se naša pot na zemlji ne konča v grobu". Grobovi so le "mostovi v neskončnost, obljuba neuničljivosti slehernega izmed nas, začetek večnosti". Za skrivnost Božje previdnosti, ki zna trpljenje in vsakovrstno zlo obrniti v dobro, pa je uporabil prispodobo o preprogi: "Spretne roke tkejo veliko pisano vzhodnjaško preprogo. Na zadnji strani vidimo vse polno raznobarvnih niti, na videz pomešanih brez vsakega reda. Toda vemo, da je vsaka nitka potrebna in na svojem mestu. Vse te nitke na prednji strani rišejo čudovite vzorce in se sestavljajo v skladno celoto. Bog je tisti, ki skupaj z nami tke preprogo življenja. Na tem svetu jo gledamo z zadnje, neprave strani. Ne razumemo, zakaj vladata zmeda in nered, zakaj toliko temnih niti trpljenja in sivih niti žalosti in žalovanja. Šele ko jo bomo smeli pogledati s prave strani, s tiste, s katere jo gleda Bog, bomo razumeli, da so bile vse te niti potrebne in da je iz njih nastalo nekaj čudovitega". Zaupati moramo v Boga, v vstalega Kristusa, saj "On bo temni včeraj spremenil v svetli jutri – končno v blesteči jutri večnosti".

Na koru so z radostjo prepojenimi velikonočnimi pesmimi mašno daritev spremljali pevci, ki navadno pojejo pri slovenskih mašah v mestu, pod vodstvom prof. Franke Žgavec. Namesto prof. Lojzke Bratuž, ki je "vstajenjsko" orglanje skrbno in natančno opravljala nad petdeset let, je tokrat pri orglah sedel mladi skladatelj Patrick Quaggiato in umirjeno spremljal ubrano petje. Bog daj, da bi to lepo slovensko velikonočno slavje ohranjali tudi prihodnji rodovi! / IK

Kratke

Občni zbor Zadruge Goriška Mohorjeva

Leto 2008 je bilo za Zadrugo Goriška Mohorjeva, lastnico Novega glasa, revije Pastirček in založbe GMD, precej mirno in uspešno, je na rednem občnem zboru v četrtek, 16. aprila, v prostorih galerije Ars na Travniku povedal predsednik Damjan Paulin. Večjih težav ni bilo, pri upravljanju so si prizadevali za sredstva, kar je "uspelo le deloma". Paulin je nato orisal delovanje in dosežke tednika, mohorjevk in otroškega mesečnika ter se zahvalil vsem sodelavcem. Podrobneje je analiziral posamezne postavke bilance 2008 ter poudaril, da smo sklenili leto z manjšim primanjkljajem, ki sicer ni zelo hud, žal pa bo tekoče leto finančno bolj kritično in zaskrbljujoče, saj bo predvidenih prispevkov manj, stroški pa se bodo po vsej verjetnosti še povečali. "Projekcije niso rožnate". Revizor Valentina Pahor je po svojem poročilu izdala pozitivno mnenje o delovanju uprave, nakar so prisotni člani Zadruge z dvigom rok odobrili bilanco in v razpravi naglasili glavne vozle, s katerimi se bo morala ustanova spopasti v naslednjih mesecih.

Foto DPD

Odprtje čezmejne razstave slikarja Franca Duga v galeriji Kulturnega doma

V četrtek, 23. aprila 2009, ob 18. uri, je v galeriji Kulturnega doma v Gorici odprtje čezmejne razstave slikarja Franca Duga iz Gorice. Čezmejna razstava bo istočasno na ogled v galeriji Kulturnega doma v Gorici, ul. I. Brass 20 in v galeriji Artes v Novi Gorici, Gradnikove brigade 6.

Franco Dugo se je rodil leta 1941 v Grgarju, manjši vasici, v Sloveniji. Živi v Gorici, mestu, ki s svojo posebno obmejno lego močno vpliva na njegove osebne izkušnje in na njegovo človeško in umetniško izobrazbo. Umetniški dejavnosti se je popolnoma posvetil relativno pozno, po letih viharnih izkušenj, ko je bil diletantski boksar, delavec, politični aktivist, ljubitelj kina, melodrame in jazza, dejaven pri kulturnih združenjih in socialnih pobudah, igralec in scenograf pri goriškem mestnem gledališču. Njegova prva osebna razstava v galeriji Il Torchio v Gorici sega v leto 1972. Leta 1975 se je udeležil X. Kvadrienala "Nova generacija" v Rimu. Njegovo slikarstvo se razvija v ciklusih, v vsakem od katerih umetnik analizira in predela osnovno tematiko, ki izhaja iz kompleksnosti manjših motivov, od katerih številni pozneje postajajo privilegirani subjekti drugih ciklusov. Umetnika bo predstavil goriški likovni kritik Joško Vetrih. Razstavo prirejajo Kulturni dom Gorica, finančna delniška družba KB 1909 in galerija Artes Nova Gorica, pod pokroviteljstvom Občine in Pokrajine Gorica, ter Dežele Furlanije Julijske krajine.

Urnik razstave: v galeriji Kulturnega doma do 31. maja 2009 (od ponedeljka do petka): od 10. do 13. in od 16. do 18. ter v večernih urah med raznimi kulturnimi prireditvami; v galeriji Artes do 16. maja 2009 (ob delavnikih) od 9. do 12.30 in od 15. do 19. ure.

PD Rupa-Peč / Glasbeni poklon ob dnevu kulture

Člani Prosvetnega društva Rupa-Peč so letošnji dan kulture, sicer s precejšnjim časovnim zamikom, hoteli obeležiti z univerzalno govorico glasbe, ki je nedvomno sestavni del bogatega kulturnega delovanja društev v našem prostoru. V lični dvoranici v Rupi se je v ponedeljek, 30. marca, zbralo lepo število poslušalcev, ki jih je nagovorila mlada predsednica domačega društva Martina Gereon. Poudarila je pomen glasbenega poustvarjanja in povabila na oder otroke OPZ Rupa-Peč, ki so pod vodstvom in ob klavirski spremljavi Zulejke Devetak zapeli tri igrive pesmice, Mravlje gredo spančkat, Kokoš in Štampiljka. Otroški zbor je sodeloval tudi na reviji Zlata grla, zato je bil domači nastop generalka za to preizkušnjo. Ker tudi v Rupi deluje oddelek Slovenskega centra za glasbeno vzgojo E. Komel z možnostjo učenja različnih glasbil, poleg pouka teorije in solfeggia za dijake orgelskega tečaja, so se na odru zvrstili gojenci, ki šele stopicajo v nelahek, a čaroben svet not. Mihaela Devetak je zaigrala na klasično kitaro, mala Ivana Fajt, ki je letos začela pouk violončela, je v duetu z Martino Gereon zaigrala znano Marko skače in Kukavica. Kljub rosnim letom je na harmoniko zelo temperamentno odigral dve skladbici in jima znal dati radoživ pečat osnovnošolec Manuel Persoglia. Na oder sta stopila še pedagoga SCGV E. Komel, oboist Matija Faganel in Martina Gereon, ki se uvaja tudi v igranje violončela. Domača mezzosopranistka Mirjam Pahor pa se je želela preizkusiti v petju treh slavnih skladb (Padam... padam, La vie en rose, Sous le ciel de Paris) ikone francoskih šansonov, nepozabne pevke Edith Piaf, zimzelene pesmi katere odlično interpretira slovenska poklicna gledališka igralka in pevka Vesna Pernarčič Žunić. Glasbeni večer je sklenil MoPZ Skala iz Gabrij, ki je, zaradi bolezni nekaterih pevcev, v okrnjeni zasedbi pod vodstvom Zulejke Devetak odpel nekaj pesmi za lahko noč.

Druženje nastopajočih in poslušalcev se je nadaljevalo ob prigrizku. / IK

PODGORA 4. natečaj "Bogomir Špacapan"

Lepa spodbuda za gojenje cerkvenega petja

Preteklo nedeljo, 19. aprila 2009, je v župnijski cerkvi v Podgori potekal 4. natečaj zborovskega petja "Bogomir Špacapan". Prireja ga PD Podgora v sodelovanju z združenjem Cerkvenih pevskih zborov Gorica v spomin na dolgoletnega pevovodja Bogomirja Špacapana preminulega leta 1997.

Na natečaj se je prijavilo 6 zborov: Cerkveni mešani mladinski zbor Stanko Premrl iz Podnanosa (vodi Vida Fabčič), Mešani mladinski pevski zbor Ignis iz Postojne (Florijana Žnidarič), Župnijski mešani pevski zbor Šempeter (Ingrid Kragelj), Mešani pevski zbor Jazbine – Plešivo (Zdravko Klanjšček), Mešani pevski zbor župnije Cerknica (Tadej Podobnik), Mešani pevski zbor Sveti Jernej z Opčin (Janko Ban). Komisija, ki so jo sestavljali Ivan Florjanc, Hubert Mamolo, Peter Pirih, Patrick Quaggiato in Dario Bertinazzi, je prvo mesto dodelila Mešanemiu pevskemu zboru Sveti Jernej, drugo Mešanemu pevskemu zboru župnije Cerknica, tretje Mešanemu mladinskemu pevskemu zboru Ignis.

Foto Bumbaca

Štirje zbori so bili iz Slovenije, z Goriškega Jazbine-Plešivo, s Tržaškega pa prvouvrščeni zbor z Opčin.

Pri orglah je bila Eva Dolinšek. Spored je napovedoval in povezoval Jurij Klanjšček. Prireditve sta se udeležili goriška prefektinja M. A. Marrosu in občinska odbornica S. Romano.

Upati je, da se bo natečaj "Bogomir Špacapan" v prihodnjih letih uspešno nadaljeval in upoštevali smernice v cerkvenem petju, ki jih je nakazal pokojni Bogomir Špacapan, kot je v svojem nagovoru poudaril dr. Damjan Paulin. Njegove misli objavljamo v celoti.

Foto Bumbaca

"Spoštovani, pred 12 leti nas je v velikonočnem času zapustil Bogomir Špacapan. Zapustil je predvsem veliko praznino, saj so bila njegovo delo in prizadevanja zelo široko zastavljena in tudi uresničena. Kot zaveden Slovenec si je povsod prizadeval, da bi se naša skupnost ohranila ter duhovno in kulturno okrepila. Dobro se je zavedal, da se ne smemo omejiti na kako ozko področje, ampak da mora biti naš zorni kot čim širši. Najprej je dobro izkoristil svoj glasovni talent in rad prepeval v raznih zborih in tudi v gledaliških uprizoritvah, predvsem spevoigrah. Kot zborovodja in organist je vodil razne skupine in obiskoval naše kore. Prevzel je tudi predsedstvo Združenja cerkvenih pevskih zborov na Goriškem in ga uspešno vodil do svoje smrti.

Svoje znanje in sposobnosti je dajal na razpolago povsod, kjer je bilo to potrebno. Delo je dopolnil z vztrajno, zavzeto in odločno opredelitvijo za pluralno in demokratično družbo ter za politično samostojno pot slovenske narodne skupnosti v Italiji. Te vrednote je znal posredovati svoji številni družini, ki je tudi po njegovi smrti nadaljevala njegovo delo in poslanstvo.

Takim ljudem, kot je bil Bogomir Špacapan in njegovi, se moramo zahvaliti, da so naši skupnosti zagotovljena zakonska določila, ki nam dajejo možnosti, da se kot posamezniki in kot skupnost enakovredno uveljavljamo v odnosu do večinskega naroda.

Ne pozabimo, da prvotno besedilo zaščitnega zakona ni upoštevalo Podgore kot kraja, kjer naj se zaščitni zakon izvaja. Prepričan sem, da ravno z vztrajnim in doslednim delom na kulturnem področju so se stvari bistveno spremenile. Tudi najhujši nasprotniki niso mogli zanikati obstoja in bogatega delovanja dveh slovenskih zborov, ki jih je vodil Mirko, in slovenskega petja v tej cerkvi. Če tega ne bi bilo, ne vem, če bi sedanji zaščitni zakon vključeval Podgoro med občine ali dele občin, kjer se bo, upajmo čim prej, uveljavila dvojezičnost tudi v vidni obliki.

Tudi v tej cerkvi verjetno ne bi bili slovenska beseda in pesem tako prisotni, kot so danes.

Bogomir Špacapan se je rad ukvarjal z glasbo in petjem. Predvsem pa ga je veselilo slovensko petje, tako cerkveno kot narodno. Črpal je iz bogate zakladnice slovenskega zborovskega opusa in s tem bogatil verske obrede in razne kulturne prireditve. Slovenska skladba mu je bila enakovredna skladbam večjih narodov, pomenila pa mu je veliko več kot samo glasbeni užitek. Večinski zbori malokdaj segajo po slovenskih kompozicijah, zato je prvenstvena naloga naših zborov, da gojijo slovensko pesem, tako ljudsko kot tudi umetno in cerkveno. Ko se predstavljamo pred pretežno italijansko publiko, ko naši zbori sodelujejo na tekmovanjih, ki jih organizirajo italijanske ustanove, naj zazveni tudi lepa slovenska pesem. Poleg številnih in uveljavljenih slovenskih skladateljev iz prejšnjih stoletij imamo tudi danes nekaj zelo perspektivnih mladih glasbenikov, ki segajo po slovenski literaturi.

Vrednotenje slovenske besede in pesmi je bilo vedno gonilna sila Bogomirja Špacapana. Danes, na zborovskem tekmovanju cerkvenega petja, ki je njemu posvečeno, in tudi na vseh naslednjih zborovskih prireditvah se skušajmo držati smernic, ki nam jih je on zelo jasno pokazal".

Večer posvečen Milanu Klemenčiču in materinskemu dnevu

Lutke in Veseljaki v Doberdobu

V četrtek, 26. marca, je v župnijski dvorani v Doberdobu potekal prisrčen kulturni večer, na katerem je bila zbrana energija ljudi v starosti od sedem do sedemdeset let. Prireditev je organizirala župnijska skupnost Doberdob v sodelovanju z Romanom Gergoletom. Povabljeni gostje so bili lutkarji Dramske skupine Žar, društva MOST iz Ajdovščine, kjer je živel in ustvarjal ustanovitelj slovenskega lutkarstva Milan Klemenčič, in morda se je prav zato tam zbrala skupina lutkarjev, da bi nadaljevala tradicijo tega velikega slovenskega moža in slovenske kulture.

Najprej je Magda Prinčič orisala Klemenčičevo življenjsko pot; rodil se je v Solkanu leta 1875, študiral je slikarstvo v Benetkah, Milanu in Nemčiji. Klemenčič, lutkar, slikar, scenograf, kostumograf in fotograf, je od leta 1903 živel v Ajdovščini kot sodni uradnik. Leta 1910 je pripravil lutkovno predstavo z naslovom Mrtvec v rdečem plašču; ta predstava pomeni rojstvo slovenskega lutkovnega gledališča.

V svojem Malem lutkovnem gledališču je pripravil še pet premier in s predstavami nadaljeval tudi med prvo svetovno vojno kot oficir v Gradcu. Po vojni je postal vodja scenske opreme v Narodnem gledališču v Ljubljani in vodja Slovenskega marionetnega gledališča. Zanimiv je podatek, da je za otvoritveno premiero igre Čarobne gosli naredil načrt za oder, zasnoval in izdelal sceno in lutke, prevedel besedilo, interpretiral glavno osebo predstave ter igro zrežiral. Vrh ustvarjanja je dosegel z igro Doktor Faust.

Klemenčič ni bil le začetnik slovenskega lutkarstva, temveč je s slikarskim znanjem utemeljil lutkovno gledališko umetnost v neposredni povezavi z likovnostjo, kar je bila težnja evropske avantgarde v začetku 20. stoletja, in tako postavil temelje sodobnemu slovenskemu lutkarstvu.

Prinčičeva je predstavila lutkarje iz Ajdovščine, ki jih vodi prizadevna mentorica Ada Bačar, in povedala, da so lutke za predstavo izdelali otroci -invalidi- iz Zavoda za invalidno mladino v Vipavi.

Lutkarji so delavna skupina po srcu mladih ljudi, ki so že šestnajstkrat gostovali v Cankarjevem domu v Ljubljani, v Lutkovnem gledališču v Ljubljani, v Kopru, na Opčinah, v Gorici in pred leti tudi v Doberdobu. Ta večer so zaigrali prirejeno pravljico o Janku in Metki in Rdeči kapici z naslovom Čarobna jasa. Namenjena je bila ljudem vseh starosti, ki so pripravljeni pomagati. Ob koncu je Prinčičeva poudarila, da nas bo le čut do slovenske kulture in jezika obdržal, da bomo to, kar smo in hočemo ostati.

Po lutkovni igri so prišli na oder - s čudovito sceno v ozadju - še otroci pevskega zbora Veseljaki, ki jih vodi Lucija Lavrenčič. Ob klavirski spremljavi Zulejke Devetak so zapeli pesmice, namenjene lutkam in mamicam, saj je bil dan prej materinski dan. Višek večera je bil, ko je ob klavirski spremljavi Lucije Lavrenčič več kot sto ljudi v dvorani skupaj z lutkarji zapelo pesem Mamica je kakor zarja.

Prireditev sta sklenila Ada Bačar, ki je poudarila sodelovanje na kulturnem področju, in predstavnik župnijske skupnosti Dario Bertinazzi, ki se je zahvalil za uspešen in lep večer.

RG

SOVODNJE Slovenska skupnost in lista Skupaj za Sovodnje

Županski kandidat bo Walter Devetak

Kot znano, bodo v nekaterih občinah goriške pokrajine v začetku junija potekale upravne volitve. Na volilno preizkušnjo se mrzlično pripravljajo tudi v treh slovenskih občinah. V Doberdobu se bosta za mesto prvega občana potegovala Dario Bertinazzi (Slovenska skupnost) in dosedanji župan Paolo Vizintin (Občinska enotnost). V Števerjanu bo nosilka liste SSk Franka Padovan, ime njenega tekmeca pa naj bi se pojavilo še v tem tednu. Kot je pisal Primorski dnevnik, bo Občinsko enotnost v Sovodnjah zastopala Alenka Florenin, kandidat Slovenske skupnosti in občanske liste Skupaj za Sovodnje pa bo Walter Devetak, ki se je doslej izmed omenjenih tudi prvi predstavil javnosti s tiskovno konferenco. V dvorani sovodenjskega občinskega sveta je prejšnji petek, 17. aprila, umirjeno povedal, da je predlog dveh list, ki ga podpirata, trezno pretehtal in se za korak odločil, ko se je na podlagi poklicnih in življenjskih izkušenj prepričal, da nekaj lahko le stori za dobro sovodenjske občine. Petdesetletni uveljavljeni gospodarstvenik in kulturni ter družbeni delavec je oče treh otrok in živi na Vrhu Sv. Mihaela. Kot kandidat meni, da je nujno potrebno preseči dosedanje kalupe in ideološke delitve, "potrebno je iskati skupne točke, to, kar nas združuje". Orisal je glavne smernice okvirnega programa, ki ga je izdelal skupno z listama, predvsem pa poudaril metodologijo dela, saj, je rekel, namerava delovati v spoštovanju načela dobrega in poštenega upravljanja, čimbolj transparentno in s posvetovanjem občanov, da bi bili ljudje neposredno seznanjeni s pomembnejšimi vprašanji in bi lahko tudi sami soodločali. Vsak sodelavec bo imel svojo nalogo, ki jo bo moral opravljati. Povezovali se bodo z drugimi občinami, tudi na oni strani meje, kar posebej podpira EU. "V kampanji ne bomo iskali polemik. Govorili bomo o tem, kaj lahko naredimo, ne pa tega, česa drugi niso naredili".

Foto DPD

Tajnik sovodenjske sekcije SSk Kristian Tommasi je poudaril, da je zavezništvo med stranko in občansko listo še vedno aktualno in živo. Omenil je tudi povezave z drugimi izvoljenimi predstavniki na različnih ravneh, ki zagotavljajo možnost, "da bi primerno in uspešno vodili sovodenjsko občino". V imenu liste Skupaj za Sovodnje je Vlado Klemše povedal, da pri Devetaku zlasti ceni "resnost, sposobnost in pristop do upravljanja skupnih zadev, kot je vodenje občine". Pri tem je ponižen, zmeren in pripravljen poslušati druge ljudi. "Novim ljudem je treba omogočiti, da vprašanja rešujejo na drugačen način... Čas je za drugačen pristop"! / DD

Na Vrhu Sv. Mihaela in v Štmavru

Jurjevanje goriških skavtov

Obljube so dan, ko se mladi, ki vstopajo v skavtsko organizacijo, zaobljubijo pred Bogom, da bodo izpolnjevali skavtske zakone in pomagali svojemu bližnjemu. To je zelo pomemben trenutek v osebni rasti mladih, ki hodijo k skavtom. Običajno potekajo obljube spomladi pred množico drugih skavtov, staršev in prijateljev. Kljub aprilskemu vremenu so se mladi skavti zbrali na Vrhu Sv. Mihaela, kjer so potekale jutranje igre. Skupaj s starši so tekmovali v vleki vrvi, teku v žakljih, posebni obliki igre sumo in drugih zabavnih igrah. Veselje, ki je vladalo, žal ni pregnalo oblakov, zato so se premaknili v Štmaver, kjer jim je domače društvo posodilo svoje prostore, da so lahko speljali program ne glede na vreme. V Štmavru je bila nato sv. maša, ki jo je daroval domači župnik Marjan Markežič. Med mašo so potekale slovesne obljube. Letos je k skavtom v goriški pokrajini pristopilo petnajst volčičev in volkuljic (najmlajših skavtov) in deset izvidnikov. Praznovanje se je nadaljevalo s slastnim skavtskim kosilom. Ko so si vsi prisotni napolnili želodčke, je bil na vrsti kratek taborni ogenj s škeči in pesmimi. S pesmijo slovesa so se nazadnje poslovili. / SR

Foto DPD

MLADINSKI DOM IN ŠOLA TRINKO Predavanje o vzgoji

Kako otroku pomagati do boljšega uspeha?

Vtorek, 7. aprila 2009, je Mladinski dom v sodelovanju s srednjo šolo Ivan Trinko v Gorici organiziral, v prostorih omenjene šole, predavanje dr. Angelce Žerovnik na temo, naravnano na vprašanje Kako pomagati otroku do boljšega uspeha, če ima specifične učne težave.

Po uvodnih nagovorih Maura Lebana, Karmen Lemut iz Mladinskega doma in ravnateljice SŠ Ivan Trinko, Elizabete Kovic, nas je predavateljica vodila skozi nasvete, kako ravnati, kako se obnašati, ko nastopijo neuspeh, strah in situacija, ko se v šoli otroku zalomi.

Od sodobne družine se zahteva precej več časa za to, da je otrok pripravljen za šolsko delo, da ga redno opravlja in da je pri tem uspešen. Otroku preko lepega in prijetnega branja dopovedujemo, da je učenje telovadba uma, da je učenje vrednota.

Specifične učne težave nastopijo že pri učenju branja. Pri tem otroku moramo učne težave drugače obravnavati, brez obsojanja, z veliko več čustvenega naboja, ki smo ga starši sposobni, pa ga ne uporabljamo. Otroku pokažimo, da je učenje življenjska priložnost, dajajmo mu pozitivno podporo in gojimo čustvo občudovanja lastnega otroka.

Pristop dr. Žerovnikove k pomoči otrokom pri učnih težavah je naravnan k odprtemu in vzpodbujajočemu vzgojnemu ravnanju, ko so omenjene tudi zadovoljene človekove osnovne fiziološke potrebe po hrani, pijači, spanju, in ko koncentracija pade, potešimo potrebo tudi po sladkem priboljšku.

V otroku je močno vzbujena tudi potreba po varnosti pred posmehom sošolcev, pred karanjem staršev. Otrok potrebuje tudi varnost pri učitelju in vzgojitelju. Občutek varnosti se še poveča, če starši fizično sodelujejo pri učenju. Otrok se tako počuti sprejet, je pozitivno naravnan k delu, kar omogoča lažje pomnjenje. Zraven pa ne pozabljajmo, da je otroku potreben tudi ugled, zato bodimo dosledni, zahtevajmo kljub odporu. Potrebni so mu tudi jasni cilji, ki mu jih ves čas poudarjajmo in jih ob dosegu ciljev tudi nagradimo.

Odmikanje in odlašanje je le beg pred samim seboj. Dovoljujmo le kratko odložitev obveznosti, saj se otroci zelo radi "izklapljajo" in so raztreseni, prepuščajo se strahu in tremi. Takrat smo starši na potezi, da otroka vračamo k delu. Vzgoje in učenja se resnično ne smemo nikoli naveličati.

Ker pa je neuspeh še vedno tu in bi najraje vzkipeli, potrebujemo umiritev. Potlačimo svojo jezo, obsedimo brez očitanja. Omogočimo to tudi otroku, naučimo ga popravljati napake, saj smo v osebni rasti v vzponu zavesti, to je naša učna pot. V starših je ogromno rezerv idej, kako najti pot iz sebe, kako biti aktiven in radoveden v iskanju, hkrati pa ga obvarovati slabosti, ki povzročajo notranje rane. Pomagajmo mu najti tako svobodo, ko se zna odločiti, kaj ga bo v življenju bogatilo.

Predavateljica je za zmanjšanje problemov pri učenju omenila občasno krepitev spomina – učenje na pamet literarnih odlomkov in pesmi, ki dajejo estetski občutek. Saj ponavljanje, povezovanje, engrami samodisciplino in prostorski spomin peljejo v kontemplativnost.

Pri današnjih otrocih pogrešamo solidarnost in sodelovanje med vrstniki, saj ju prekrivata tekmovanje in zavist, ki pa sta zaviralo za posameznika. Da se to ne razraste, pomagamo odrasli. Poskrbimo tudi, da se naši otroci ne "nalezejo" razraslega perfekcionizma. Povejmo, da ni potrebno biti popoln.

So dnevi, ko je otroku zelo hudo, je "na tleh", razburjen in žalosten. Takrat bodimo z njim strpni, prepletimo z njim prste na roki, se ga dotaknimo in poglejmo v oči. Naučimo ga empatičnih odnosov do soljudi.

Eno uro in pol trajajoče predavanje dr. Angelce Žerovnik se je končalo z razpravo in tenkočutnim nasvetom staršem, vzgojiteljem in učiteljem: bodimo neizmerno potrpežljivi in tolažljivi. Naučimo otroke živeti z neuspehom, saj se s trudom vsaka življenjska tragika tudi premaga.

Karmen Lemut

Obvestila

V ponedeljek, 20. aprila, bo ob 20.15 v veliki dvorani Kulturnega doma Nova Gorica nastopila pianistka Sonja Pahor Torre. Pianistka, ki prihaja iz Kopra in je docentka klavirja na konservatoriju L. Cherubini v Firencah, se bo predstavila s klavirskimi skladbami iz obdobja od klasicizma do romantike (Beethoven, Chopin, Schumann). Iz bogate slovenske glasbene zakladnice pa bo izvedla Makedonske plese Alojza Srebotnjaka.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 9. maja, enodnevni izlet na Vrhniko po poteh Ivana Cankarja (z vodenim ogledom spominske hiše in lahkim pohodom po pisateljevi poti). Kosilu bo sledil obisk Predjamskega gradu. Obvezne prijave do zasedbe samo enega avtobusa sprejemajo Ivo T. (tel. št. 0481 882024), Saverij R. (0481 390688), Ema B. (0481 21361) in Ana K. (0481 78061). Predujem 20 evrov.

Nova Gorica, okolica - gradbena parcela z obstoječo staro hišo. Na skupni parceli je 12.200 metrov. Prodamo za 180.000 evrov. Tel. št. 00386 41 625393.

Darovi

Za p. Saksida: N. N. 50 evrov.

Pri težavah s krčnimi žilami in odprtimi ranami se obrnite na

CENTER ZA ZDRAVLJENJE VENSKIH BOLEZNI V PORTOROŽU

- dr. sci. med. J. Zimmermann, specialist kirurg

Brezplačni Pregledi: Štandrež (Go), ul. San Michele 141, torek 16-20; Trst, ul. dell'Istria 214, sreda 16-20. Tel. 00386 31 837218

Za MePZ Rupa-Peč: v spomin na Sergija Ferfolja družina Buzin 100 evrov.

Sožalje

Ob žalostni izgubi predrage sestre Jedert izreka šolskim sestram Zavoda sv. Družine iskreno in občuteno sožalje Svet slovenskih organizacij

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 24.04.2009 do 30.04.2009)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 24. aprila (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: domače viže, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti in humor.

Sobota, 25. aprila (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 27. aprila (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound, živemu se vse zgodi, vroči šport in rubrike, obvestila in zanimivosti.

Torek, 28. aprila (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 29. aprila (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pred 200 leti spopad s Francozi na Predelu I. del - Izbor melodij.

Četrtek, 30. aprila (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

PROSVETNO DRUŠTVO RUPA-PEČ

prireja v Rupi

40. PRAZNIK FRTALJE

Pričetek ob 16.30

Sobota, 25. aprila

- Ob 9.30 bo v Rupi slovesna sv. maša s procesijo skupaj z Mirenci
- Goste bosta pozdravila *OPZ Zgonik* in *Rupa-Peč*
- Nastop pobratenih zborov *F. Bogovič iz Dobove in C. Silič iz Vrtojbe*
- Otroška dramska skupina iz Rupe z igrico ***Frtaljica***
- Tekmovanje v cvrtju najboljše frtalje
- Ples z ansamblom ***Souvenir***

Nedelja, 26. aprila

- Nastop otroških pevskih zborov
- Tombola z bogatimi nagradami
- Ples z ansamblom ***Hram***

Petek, 1. maja

- Nastop *MoPZ A. Klančič iz Mirna*
- Pogovor z *Alenko Florenin* in *Walterjem Devetakom*, kandidatoma za mesto župana sovodenjske občine
- Dramski odsek PD Štandrež
- Nagrajevanje otroškega ex-tempora
- Ples z ansamblom ***Happy Day***

Vsak dan bo na razpolago material za otroški ex-tempore na temo našega praznika. Najlepše risbe bodo nagrajene v petek, 1. maja.

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Števerjanci v Škofji Loki

V postnem in velikonočnem času je bilo na štirih prizoriščih v Škofji Loki spet mogoče videti 20 prizorov pasijonske zgodbe, kot jo je pred skoraj 300 leti, leta 1721 pripravil pater Romuald Lovrenc Marušič v govorjeni slovenščini tedanjega okolja. Škofjeloški pasijon je najstarejše ohranjeno dramsko besedilo v slovenskem jeziku, ki spada med najžlahtnejšo kulturno dediščino slovenskega naroda. Župnija sv. Florijana in Marije Pomočnice iz Števerjana in z Jazbin je krenila v škofjeloško mesto v nedeljo, 19. aprila. Gledalcem je predstava pustila v spominu zven gregorijanskega korala, odmev konjskih kopit in ton jezika nekega drugega časa ter slikovitost široke palete kostumov in gledališke maske. Na stojnicah v starem delu mesta, kot tudi v gostinskih lokalih, je bila na voljo baročna kulinarična ponudba. Predstava je izraz ljudskega ljubiteljskega gledališča; na njej sodeluje 640 igralcev, od katerih je 80 konjenikov. Odvija se na prostem, po trgih in ulicah Škofje Loke v obliki procesije in ima dva glavna razdelka: v prvem govori o človekovem padcu v greh, v drugem pa prikazuje Kristusovo trpljenje. Škofjeloški pasijon– Processio locopolitana, največja dramska igra na prostem v Sloveniji, s svojo zgodbo po toliko letih še vedno prinaša velikonočni čar ter aktualno sporočilo in odgovor na vprašanje o smislu človekovega bivanja. Zadnje uprizoritve v sodobnem času so bile leta 1999 in 2000. Naslednje so predvidene za leto 2015.

Obletnica odkritja vodnjaka Antona Laščaka v Podturnu

Stoletnica fontane, ki vode nima več

Goriški trg pred cerkvijo sv. Roka v Podturnu je pred točno stoletjem doživel veliko slavje. Slovesno so odkrili fontano goriškega rojaka, takrat uradnega arhitekta na egiptovskem dvoru Antona Laščaka bega. Kljub mednarodni slavi pa Gorica svojemu arhitektu ni bila naklonjena: v rodnem mestu je tako gradil le, če je – plačal sam.

Anton Laščak (Antonio Lasciac) se je rodil v furlanski četrti Podturn na naslovu Sv. Rok 95 Petru Laščaku iz Ročinja in materi Goričanki Jožefi Trampuš. Bil je prvorojenec v družini devetih otrok. Oče, strojar kož, ki se je obrti priučil v Gorici, je poslovno sodeloval z Mihaelom Trampušem, se zaljubil v njegovo hčer in po poroki prevzel njegovo obrtno delavnico.

Na Dunaju izšolani Anton po diplomi doma ni dobil dela. Pa čeprav se je takrat v mestu kar precej gradilo. S trebuhom za kruhom se je odpravil v Egipt, kjer si ni zaslužil le precej denarja, ampak tudi časti: postal je dvorni arhitekt, dobil plemiški naziv beg (kar ustreza evropskemu baronu). A tudi naslovi goriških oblasti niso prepričali, da bi mu zaupale bodisi novo urbanistično zasnovo bodisi cerkev Sv. Duha. Tudi po koncu prve svetovne vojne ni bilo nič bolje: čeprav je bil iredentist z dobrimi zvezami v Rimu, Goričanov ni prepričal.

Fontana z obeliskom pred župnijsko cerkvijo sv. Roka, v kateri je bil Laščak krščen

A vendar je Gorica dobila dve njegovi deli: vilo Rafut (danes na slovenski strani meje) in fontano v Podturnu. Prvo je zgradil zase in seveda v celoti financiral sam, načrt za fontano pa je svojemu kraju podaril.

Fontano so si zaželeli domačini, ki so sredi trikotnega trga pred cerkvijo sv. Roka takrat imeli preprosto korito. Na pobudo krajevnega društva za polepšanje okolja v Podturnu je nastal odbor za vodnjak. Za idejo so poprosili slavnega rojaka, ki so ga v furlanščini klicali Toni Sanrocar, ki se je rodil nekaj metrov stran od korita.

Laščak je najprej hotel, da bi obelisk fontane izdelali iz rožnatega nubijskega granita, vendar si je potem iz ne povsem jasnih razlogov premislil. Iz kraškega kamna je osemmetrski spomenik izklesal goriški kamnosek Francesco Podbersig, njegovo ime pa se da še danes razbrati na vznožju spomenika. 25. aprila 1909 so fontano slovesno odkrili.

Danes, po sto letih, fontane ni več, saj je umanjkala voda. V korita so zasadili rože. Ko te niso suhe in kadar ni volitev, da bi predvolilni plakati zakrili spomenik, je pogled na stoletni spomenik kar prijeten. Kljub električnim žicam, ki se pletejo čez trg in kljub množici parkiranih avtomobilov, ki so iz generacije v generacijo večji in višji, tako da je spomenik vsako leto malo bolj skrit.

Mladi goriški arhitekt Marco Chiozza, ki dobro pozna Laščakovo delo, pravi, da je v spomeniku zaznati tri vplive, ki so bistveno oblikovali Laščaka kot osebnost in kot umetnika. V monolitu je združil tri kulture: Egipt, rimski trg Sv. Petra z obeliskom in dunajski most Franzensbrücke.

Tino Mamić

Nismo poslednji

Dolžni poklon velikemu umetniku

V veliki dvorani Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani se je ob izteku marca odvijal simpozij o slikarju Zoranu Musiču ob stoletnici rojstva. V dvajsetih posegih na dvodnevnem zasedanju so prikazali umetnikovo osebnost in njegovo delo. Vse od pričevanj do poglobljenih študij umetniških zgodovinarjev in likovnih kritikov ter dokumentarnih življenjepisnih prispevkov je lik Zorana Antona Musiča izstopil v vsej svoji izrazitosti in pomembnosti.

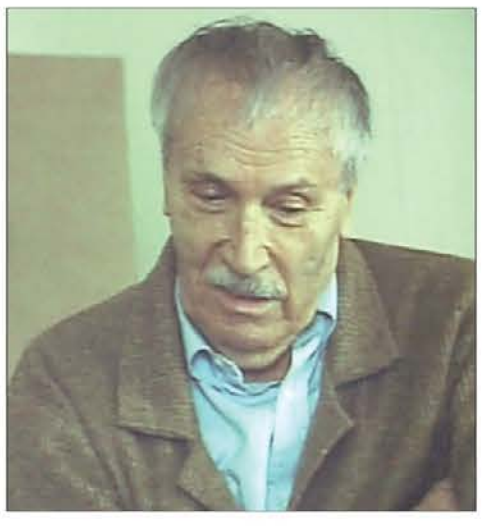

Uvodoma sta nastopila predsednik SAZU Jože Trontelj in predsednik agilnega pripravljalnega odbora Niko Grafenauer. V kratkem času in ob skopih materialnih prispevkih, čemur je najbrž treba pripisati edino hibo zasedanja, odsotnost udeležencev iz tujine, so omogočili večplastno počastitev.

Že začetno predavanje Tomaža Brejca o Musiču in slikarski tradiciji je nakazalo, da na srečanju ne bo veliko možnosti za nakladanja. Kljub nekaterim nemotečim ponavljanjem ob toliko prispevkih je simpoziju uspelo podati celostno sliko. Še pred iztekom leta bodo predavanja natisnili, tako da se lahko izognemo naštevanju. Omenil bi le "primorska" prispevka Saše Quinzija in Irene Mislej, o katerih je list iz drugih okvirov že poročal. Stvarna so bila tudi pričevanja od Borisa Pahorja do Andreja Jemca.

Ne morem si kaj, da ne bi omenil dokumentiranih posegov Alenke Puhar in Iva Jevnikarja. Slednji je govoril o okoliščinah Musičeve aretacije v Benetkah l. 1944. Svojemu dosedanjemu znanju v zvezi s prepletanjem umetnikove usodne aretacije z delovanjem zavezniške odporniško obveščevalne mreže in srečanjem v bunkerju na Oberdankovem trgu z mučeniškim patrom Cortesejem je dodal sveža pričevanja Musičeve vdove Ide Cadorin Barbarigo. Njeni spomini se nanašajo na moževo navezanost na domovino, pa tudi na razočaranja. Puharjeva je orisala prav umetnika v sivi senci domovine. Vztrajnosti obeh pa gre pripisati zamisel, da so ob izteku simpozija vrteli pogovor z Musičem. Neprečiščeni posnetek iz leta 1995 je z umetnikovo neposrednostjo presenetljivo povzel dvodnevni simpozij. Razgovor na predvečer odprtja velike razstave v Parizu sloni tudi na odprtem pismu francoskega predsednika Mitterranda. Naj ob Pavlovem letu posredujemo presenetljiv izvleček iz sklepnega dela javnega poklona prijatelju. Portreti in avtoportreti priklicujejo stoicizem filozofa, duhovnost, v kateri se talita bolečina in mir, ustavljeni čas, prisotnost onstranstva. Sveti Pavel je dejal, da je vidna le tančica, postavljena pred nevidnim. Ni je mogoče odstraniti, pač pa jo narediti prozorno. Le malo je del, ki s tolikšno silo premagujejo smrt. Tako francoski predsednik republike Francois Mitterrand o Musiču, pa o svetem Pavlu!

MO

Kratki

Fotografski razstavi SkupinArt in virtualGart za Teden kulture: Fotoklub Skupina75 in immaGinativa

Gorica se od 19. do 26. aprila pridružuje državni umetnostni manifestaciji Teden kulture, ki ga enajstič organizira Ministrstvo za kulturo republike Italije z geslom: Kultura je last vseh: sodeluj tudi ti. Iniciativi, ki jo v Gorici nosi Kulturno združenje Graphiti, se letos pridružuje Fotoklub Skupina75 s prvo izvedbo fotografske razstave SkupinArt v Galeriji75 na Bukovju v Števerjanu (www. skupina75. it), v sodelovanju z Graphiti in Virtualnim eksperimentalnim muzejem sodobne umetnosti VirtualGmuseum iz Gorice ter z vinogradniškim podjetjem Simon Komjanc.

Manifestacijo bo predstavila predsednica združenja Graphiti Giuseppina Mastrovito. Lektorica oddelka za kulturno delovanje pri fotografski zvezi Italije Lorella Coloni bo kritično uokvirila razstavljena dela in avtorje, člane Skupine75.

Skupni imenovalec razstavljenih del na 1. SkupinArt je neobičajna/eksperimentalna fotografska tehnika: Mitja Juren predstavlja vojaška pokopališča, ujeta v posebno panoramsko kamero na črno-beli film, Silvan Pittoli ponuja fino dodelane analogne črno-bele večzrcalne abstrakcije. Miran Vižintin eksperimentira z dvojno polarizacijo in iz vsakdanjih predmetov z digitalno kamero pričara osupljive barvne kompozicije, Marko Vogrič pa skozi oči miške na potepu po mestu neobičajno razkrije goriške ulice z arhaično tehniko camere obscure (pinhole) na čb film srednjega formata.

Odprtje razstave je bilo v torek, 21. aprila, v Galeriji75; ogled je možen do 3. maja ob praznikih od 10.00 do 12.00 in seveda tudi v sklopu urnikov prvomajskih praznovanj.

SkupinArt je povezana s 6. fotografsko razstavo virtualGart, ki jo prireja v hiši Morassi v grajskem naselju združenje Graphiti v sodelovanju z odborništvom za kulturo na goriški pokrajini, Skladom goriške hranilnice ter z Zadrugo za čuvanje briških vin iz Krmina - odprtje je bilo v nedeljo, 19. aprila, na ogled bo do 26. aprila. V analogni in digitalni tehniki, pa tudi s primeri video-arta se predstavljajo člani kulturnega združenja immaGinativa iz Gorice: Khalil Mariano Azar, Cristian Cecchi, Juliya Chumachenko, Sergio Culot, Mariano Di Clemente, Marco Faganel, Emiliana Gennari, Sara Occhipinti, Claudia Pompei, Loredana Princic, Paul David Redfern, Annalisa Secchi, Igor Skorjanc, Enzo Tedeschi.

Na obeh razstavah bodo tako na ogled raznoliki odtenki sodobne fotografske umetnosti, ki se v prepletanju barvnih in črno-belih tehnik simbiotično dopolnjujejo.

Slovenci so odprli svojo prvo knjigarno v Romuniji

Mladinska knjiga, edina slovenska založba, ki posluje v Romuniji, je v Bukarešti odprla svojo prvo knjigarno. Prodajalna, ki je v nakupovalnem središču Militari v Bukarešti, je prva od dvanajstih načrtovanih, kolikor naj bi jih odprli v petih letih, je v imenu založbe za STA sporočila Mojca Hribar iz službe za odnose z javnostmi.

Na 385 kvadratnih metrih površin je na voljo več kot 6400 različnih knjižnih naslovov v skupno 28.000 izvodih. Največ prostora je namenjenega leposlovju, 15 odstotkov ponudbe pa predstavljajo kakovostni papirniški in pisarniški artikli. Investicija je vredna 300.000 evrov.

Ljubljana / Muzej novejše zgodovine

Fašizem in Slovenci - izbrane podobe

V Muzeju novejše zgodovine v Ljubljani so odprli razstavo z naslovom Fašizem in Slovenci – izbrane podobe. Zasnovana je kot pregled oziroma izbor likovnih del, fotografij in življenjskih zgodb, ki se nanašajo na življenje v času fašizma. Kot je poudarjeno v gradivu k razstavi, ki jo je pripravil umetnostni zgodovinar dr. Iztok Durjava s sodelavci, so mnoga likovna dela in muzealije razstavljene prvič oz. po več desetletjih; pomemben del razstave prav tako pomenita dve zbirki podatkov o žrtvah fašizma. Nataša Nemec iz Goriškega muzeja je namreč zbrala prvi osnutek popisa vojakov slovenskega rodu, ki so izgubili življenje kot mobiliziranci v italijansko vojsko od 10. junija 1940 do 8. septembra 1943.

V spremnem besedilu k razstavi dr. Iztok Durjava piše o likovnem življenju v italijanskih taboriščih med vojno. Tako so, ugotavlja, v taboriščih Gonars, Renicci, Padova, Monigo, Visco in drugod bili internirani akademsko izobraženi likovni umetniki, kot Nikolaj Pirnat (Gonars), Drago in Nande Vidmar (Gonars, Renicci), Vito Globočnik (Monigo, Padova), Stane Kumar (Gonars), Vlado Lamut (Monigo, Gonars). Slikar Ljubo Ravnikar je ustvarjal v pregnanstvu v italijanskih mestih Cassoli in Corropoli. V različnih zaporih po Italiji so nastajale skice Ivana Čarga, slikar Ivan Miklavc pa je moral skozi deset taborišč, tudi italijanskih. "Pomembne likovne opuse so v italijanskih taboriščih ustvarili še mnogi drugi", pravi dr. Iztok Durjava in med drugim našteva nekatere, ki so vsekakor močno zaznamovali slovensko likovno umetnost, kot recimo Jakob Savinšek in Marijan Tršar.

Nikolaj Pirnat AVTOPORTRET/SELFPORTRAIT 1942, perorisba s tušem

V italijanskih taboriščih so, piše dr. Durjava, prirejali celo razstave, poleti 1942 pa je v taborišču Gonars pod vodstvom starejših likovnih umetnikov delovala slikarska šola. Kot beremo dalje, razlog za to"ustvarjalno svobodo" v italijanskih taboriščih tiči drugje: "Pa tudi sicer so bili fašistični oblastniki prepričani, da nimajo česa skrivati, in je bilo torej neprostovoljno koncentriranje ljudi, v tem primeru predvsem Slovencev, za dediče veličastne tisočletne kulture povsem normalno".

Lajevec Janez, RAB 1943, linorez

Razstava Fašizem in Slovenci – izbrane podobe bo v Muzeju novejše zgodovine (t. i. Cekinov grad ob športni dvorani Tivoli) odprta od 6. aprila do predvidoma konca oktobra 2009. Obdobje fašizma, ki je Primorsko, nato med drugo svetovno vojno tudi t. i. Ljubljansko pokrajino usodno zaznamovalo, tokrat doživlja poseben fokus.

Peter Kuhar

Društvo slovenskih izobražencev / 46. nagrada Vstajenje

Marko Kremžar: Triglav nad Srebrno reko

Z memoarskim delom Časi tesnobe in upanja (založba Družina) - ter za življenjsko delo - je Marko Kremžar, ena osrednjih osebnosti slovenske politične emigracije v Argentini, nasledil Bojana Pavletiča v zlati knjigi literarne nagrade Vstajenje.

Walter Stanissa, Lučka, Marijanka in Ivan Kremžar (foto IG)

Iz lanske knjižne bere je komisija, ki so jo sestavljali prof. Lojzka Bratuž, prof. Robert Petaros, prof. Zora Tavčar, dr. Zorko Harej, prof. Diomira Fabjan Bajc, prof. Neva Zaghet in urednik Marij Maver, pregledala 42 del zamejskih in zdomskih avtorjev. Kremžarjeva knjiga je komisijo prevzela zaradi živahnega pripovednega sloga, distance in humorja ter smisla za dramatično upovedovanje s pretresljivimi viški. "Odlike njegove proze so poleg svežega jezika tudi poudarki na moralni dimenziji predstavljenih oseb in njihovih odločitev. Delo je prava freska težkih povojnih let politično razvejane slovenske emigracije", je dejala prof. Lojzka Bratuž na podelitvi priznanja, ki je bilo v ponedeljek, 20. aprila, v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu. Prof. Lojzka Bratuž je med drugim poudarila, da so nagrado Vstajenje pred letošnjim nagrajencem prejeli še drugi slovenski izseljenci v Argentini, in sicer Ruda Jurčec leta 1964, Vinko Brumen 1967, France Papež leta 1985, Zorko Simčič leta 1989 in Tone Brulc leta 1993.

Avtorja, ki še danes živi in ustvarja v Buenos Airesu, ni bilo v Peterlinovi dvorani: nagrado, ki jo je podelil član upravnega odbora Zadružne kraške banke Walter Stanissa, so v njegovem imenu sprejeli hčerki Lučka in Marijanka ter sin Ivan. Ravno Lučka Kremžar De Luisa je prebrala očetovo pisno zahvalo, v kateri je pisatelj med drugim poudaril, da je delo Časi tesnobe in upanja idealno nadaljevanje njegove prejšnje knjige Leto brez sonca, v kateri opisuje burno obdobje konca druge svetovne vojne, ko so angleške čete predale partizanom domobranske borce, ki so se zatekli na Koroško. Sam je okusil to izkušnjo, vendar ga revolucionarni režim ni pobral: po obdobju v jugoslovanskem taborišču in zaporu mu je uspelo ponovno pobegniti v Avstrijo, kjer je v Spittalu dokončal študij na begunski gimnaziji. Izselil se je nato v Argentino, kjer je v težkih okoliščinah dokončal študij ekonomije, deloval nato kot gospodarstvenik in postal eden vodilnih zdomskih politikov.

Knjiga Časi tesnobe in upanja opisuje ravno to njegovo novo življenje v daljni državi, daleč od ljubljene domovine. Avtor se dobro zaveda, da je bila njegova življenjska zgodba le ena izmed tolikih kapelj v morju slovenske begunske epopeje. "Vem, da izkušnje enega ne morejo predstaviti bralcu neštetih doživetij pa tudi ne pretresljivih tesnob in skritih upanj tisočerih članov takratne slovenske skupnosti v Argentini. Treba bi bilo popisati šest tisoč in več osebnih zgodb, seči v skrivnosti tisočerih družin in osvetliti nešteto uspelih in neuspelih podvigov, opisati nepregledno vrsto dejanj poguma in zvestobe, vztrajnosti in iznajdljivosti, ljubezni in vere, da bi bila slika odsev tega, kar je doživljala naša skupnost tista prva leta svojega obstoja. A to še čaka na slovenskega rapsoda", je pisno sporočil avtor. Kremžar je tudi poudaril, da je bilo o prvih letih slovenskega izseljenstva razmeroma malo napisanega. S to knjigo je pisatelj želel vsaj malo izpolniti to praznino v upanju, da bo služila kot majhen kamenček velikega mozaika, ki bo prikazoval pota postaje povojne slovenske diaspore, "ljudi, ki so zapustili domovino v strahu pred krvoločnostjo komunističnega nasilja".

Foto IG

Ob literarni dejavnosti (pisal je novele in drame) je Marko Kremžar razvil bogato strokovno dejavnost, še zlasti sociološke in politološke narave. O tem vidiku pisateljevega življenja je na večeru Društva slovenskih izobražencev spregovoril urednik knjige Matija Ogrin, ki je Kremžarjevo memoarsko publikacijo označil predvsem za celostno manifestacijo slovenske duhovne kulture v inozemstvu. "Pisatelj se je v svojem življenju prepričal, da je družbena preosnova nemogoča brez določene stopnje spreobrnitve v morali človeka. V tem je očiten njegov krščanski nauk o družbi", saj Kremžarjeve raznolike spise povezuje iskanje rešitev, ki bi Slovencem omogočile, da premagajo zgodovinske razdore in si ustvarijo družbo, ki bi bila skladna s temeljnimi krščanskimi vrednotami. Svoja družbenopolitična prepričanja je Kremžar posredoval kot pedagog tudi na slovenskem srednješolskem tečaju Marko Bajuk: šlo je za neke vrste 'nedeljsko šolo', ki so jo slovenski izseljenci ustanovili brez podpore domicilne države, izključno na podlagi narodne zavesti in čuta pripadnosti slovenski zemlji: Marko Kremžar je tako kot nekoč še danes trdno prepričan, da so korenine naroda v rodni zemlji pod Triglavom, drevo slovenstva pa je na podlagi bolečih zgodovinskih sunkov razpelo svoje veje širom sveta, tudi na bregove Srebrne reke v Argentini.

Večer v Peterlinovi dvorani so obogatili še tenorist Marijan Štrajn (spremljala ga je pianistka Mira Fabjan) in recitator Tomaž Susič, ki je prebral nekaj odlomkov iz Kremžarjeve knjige.

IG

Kratki

SNG Nova Gorica: nepreklicen odstop direktorja Mojmira Koniča

Iz urada z odnosi z javnostjo Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica so sporočili, da je v torek, 14. aprila, z mesta direktorja nepreklicno odstopil Mojmir Konič. V odstopni izjavi navaja, da je meseca januarja razrešil pomočnika direktorja gospoda Primoža Beblerja zaradi slabega dela in nespoštovanja rokov za pripravo in izpeljavo sezone. Na njegovo mesto je na podlagi razpisa imenoval gospoda Borisa Kobala, ki je zaradi šikaniranja in napadov dela umetniškega ansambla, dela sveta in dela strokovnega sveta odstopil po dveh tednih dela. Po sestanku s celotnim kolektivom je pojasnil nastalo situacijo in skušal z vsemi zaposlenimi najti rešitev za umetniškega vodjo. Predlagal je gospoda Sama Strelca, ki se je tudi predstavil celotnemu kolektivu SNG Nova Gorica ter na predstavitvi požel aplavz za predlog rešitve. Pri tem je postavil pogoja, da zahteva podpisano izjavo 15 od 19 igralcev, da želijo delati z njim. Do postavljenega roka je ustrezno izjavo podalo 11 igralcev, iz česar se da sklepati, da ostali ne želijo delati z njim. Gospod Mojmir Konič v odstopni izjavi tudi navaja, da je delo brez umetniškega vodje in z delom umetniškega ansambla, ki ne želi delati, postalo nemogoče in zato zaproša ministrico za kulturo gospo Majdo Širca, da ga razreši in da nemudoma imenuje novega direktorja, da mu preda posle z upanjem, da bo nov direktor lahko delal v taki atmosferi, do konca speljal letošnjo sezono in pravočasno načrtoval novo.

Sklad Sergij Tončič razpisuje nagrado Zlato zrno 2009

Za nagrado se lahko potegujejo slovenski ustvarjalci do 35. leta starosti na dan zaključka razpisa in ki so iz dežele Furlanije Julijske krajine. Prijavijo se lahko sami ali jih predlagajo kulturni zavodi in ustanove. Izpostavljeni naj bodo umetniški dosežki na področjih leposlovja, dramskih umetnosti, likovnih ustvarjalnosti in glasbe v letih 2007 in 2008. Predlogi z navedbo osebnih podatkov, z utemeljitvijo in predstavitvenim gradivom (objave, CD-ji, kritike, ocene, katalogi), naj bodo posredovani na spodaj navedene naslove do 24. aprila 2009. Žirija, ki jo sestavljajo uveljavljene umetniške in strokovne osebnosti na posameznih ustvarjalnih področjih, bo do 20. maja 2009 izbrala in nato razglasila nominirance Zlatega zrna, največ štiri. Nagrada je nedeljiva. Nagrajenec, ki je že prejel Zlato zrno, naslednji dve leti zanj ne more kandidirati. Svečano razglasitev nagrajenca in podelitev nagrad bo Tončičev sklad priredil ob času kresa v Narodnem domu v Trstu. Nominiranci prejmejo nagrado 500 evrov, prejemnik Zlatega zrna pa umetniško plastiko in znesek 2000 evrov. Tončičev sklad si bo prizadeval, da nagrajencu in nominirancem omogoči objavo, izvedbo, razstavo njihovih del in udeležbo na ustvarjalnih rezidencah. Predloženo gradivo bo vrnjeno na zbirnih mestih po 25. juniju in vse do 15. septembra. Po tem datumu ga bo Sklad umestil v svoj arhiv oz. zanj ne bo odgovarjal. Sklad ima pravico gradivo uporabljati/objavljati za promocijo nagrad in nagrajencev. Predloge in gradivo, osebno dostavljeno ali po pošti, zbirajo: Slovenski visokošolski Sklad Sergij Tončič - Dijaški dom - ul. Ginnastica 72 - Trst; Narodna in študijska knjižnica - ul. Sv. Frančiška 20 - Trst; Knjižnica D. Feigla - KB center - corso Verdi 51 - Gorica; Slovenski kulturni center v Špetru - ul. Alpe Adria 65 b - S. Pietro al Natisone.

Razstava v Hitovem paviljonu v Novi Gorici

Patrizia Devide' v modrem in rdečem!

Minuli teden je v četrtek zvečer, 16. t. m., v novogoriškem Paviljonu družbe HIT imela odprtje razstave najnovejših pastelov Patrizia Devide', tržiška likovna umetnica, ki se je prvih korakov v svet umetnosti učila pri slovitemu Avgustu Černigoju in kasneje dopolnila svoje znanje z diplomo na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je po diplomi naredila tudi dveletno specialko v grafični tehniki. Diplomirala pa je tudi na tržaški univerzi iz sodobne književnosti; poučuje na slovenskih šolah. V našem prostoru je Patrizia Devide' s svojim likovnim delom nevsiljivo in tiho prisotna že desetletja. Umetnica se je na začetku umetniške poti usmerila k abstraktni umetnosti s pastelnim in oljnim slikanjem, a se je pozneje osredotočila na monokromno obravnavanje barve, saj prav barvi prisoja močan izrazni naboj. Leta 1995 je Patrizia Devide' začela tudi z oblikovanjem predmetov uporabne umetnosti in instalacij v prostoru; z njimi izraža čisto subjektivnost, bodisi z umeščanjem njej ljubih predmetov v prostor bodisi s sestavljanjem lahkih plastičnih elementov, ki vzpostavijo odnos med njeno naravo in naravo preoblikovanega prostora. Večkrat se je predstavila v našem prostoru, tako na Goriškem kot drugod, v Ljubljani in tudi drugje, a vedno tiho, kot je tiho in liriki zapisano njeno umetniško delo.

Tokrat je svojo razstavo v Hitovem paviljonu umetnica naslovila Rez - Taglio in to zato, ker se predstavlja s pasteli v rdečem in modrem, o čemer teče tudi beseda v ličnem dvojezičnem spremnem zapisu likovne kritičarke Nelide Nemec, ki je zapisala, da "navdušenje nad aktualnimi vizualnimi iskanji, ki so presegla meje realizma in klasičnih likovnih tehnik ter se usmerjala v iskanja večdimenzionalnega likovnega koncepta, Patrizie Devide' ni usmerilo samo k iskanjem lastnega likovnega rokopisa v klasični sliki, ki je svoje izvore iskala v abstraktnem likovnem prepričanju, temveč tudi k raziskavam prostora kot sestavnega dela ambientov; usmerilo jo je k proučevanjem različnih sodobnih materialov in k realizacijam del, ki niso bila postavljena na ogled samo v galerijah, pač pa tudi v različnih ambientih izven njih. Umetnica je vse od začetkov svoje ustvarjalne poti stremela k širokemu razumevanju umetnosti, ki ni pomenilo samo upodabljanja, pač pa predvsem način ustvarjanja, ki se je oprijel različnih strategij človeškega dela. Vse bolj sta ji postajala pomembna sporočilnost dela in sodoben virtualni prikaz. Ta ji je omogočal, da je realizirala prostore, v katere se je lahko drugače vstopalo in se z njim tudi na drugačen način poistovetilo".

Foto JMP

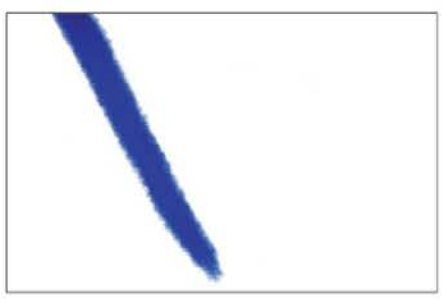

Rez, 2009, pastel na papirju, 70x100 cm

Nelida Nemec tudi ugotavlja, da je "barva v njenem slikarskem razmišljanju pomemben element, ki ji razpre široke možnosti prepoznavanja sublimnega v sebi, ki ga je Jean-Luc Nancy v 'Sublimni daritvi' videl "tam, kjer se nas lepo dotakne, in ne v tem, kako nam je všeč. Gre za radost in ne za uživanje.... Sublimno je biti izpostavljen in darovan. Radost je biti izpostavljen, biti darovan v uživanju. Sublimno je v stiku z delom in ne v njegovi formi. Ta stik se nahaja izven dela, na njegovi meji; v nekem smislu je izven umetnosti, vendar ga brez umetnosti ne bi bilo. Sublimnost je v izpostavljenosti, v darovanju umetnosti".

Lepega odprtja razstave se je udeležilo precej ljudi z obeh strani meje, predvsem pa je bilo lepo videti, koliko umetnikov iz obeh Goric je prišlo na odprtje razstave, saj Patrizio cenimo mnogi prav zaradi njenega umirjenega značaja in seveda umetniškega dela. V odsotnosti Nelide Nemec je umetnico zelo lepo predstavila umetnostna zgodovinarka Katja Kogej.

Razstava je na ogled vsak dan od 10. do 19. ure, vse do 4. maja.

Jurij Paljk

Kratke

Deželni svetnik Igor Gabrovec na srečanju z vodstvom Zadružnega pašnika v Bazovici

Deželni svetnik SSk Igor Gabrovec se je pred kratkim sestal z vodstvom Zadružnega pašnika v Bazovici, ki razvija pomemben projekt na območju pod Kokošjo. Stodvajsetčlanska zadruga, ki so jo na srečanju z deželnim svetnikom zastopali predsednik Aleksander Žagar ter člana Darko Križmančič in Boris Primosi, upravlja območje, ki se razprostira na približno stotih hektarjih površine v lasti domačega jusa in nekaterih zasebnikov. Načrt, ki ga je financiral nekdanji sklad iz protivrednosti za Sinhrotron, predvideva ureditev in vzdrževanje kraške gmajne z uvajanjem živinoreje na prostem. Projekt je domača pašniška zadruga udejanjila v sodelovanju s tržaško, videmsko in padovansko univerzo, vanj pa so vključene tudi nekatere kmetije. Deželni svetnik Gabrovec si je ogledal tudi nekdanjo ledeno jamo v Bazovici. Za obnovitev pomembnega kulturnega spomenika, ki priča o nekdanjih običajih in gospodarskih dejavnostih, si je svojčas prizadeval Gabrovčev predhodnik v deželnem svetu Mirko Špacapan, ki je v ta namen zagotovil financiranje projekta v višini petdeset tisoč evrov. Projekt, ki je žal še vedno nedokončan, je vodila deželna gozdarska služba. Od te bo Gabrovec zahteval ustrezna pojasnila.

"Gre za pomemben projekt, ki se uspešno razvija in sloni na konceptu, da se ravnovesje v naravi lahko odlično ohranja v tesni sinergiji s tradicionalnimi kmetijskimi in živinorejskimi dejavnostmi", je po srečanju v Bazovici poudaril deželni svetnik Igor Gabrovec, ki je zagotovil svoje prizadevanje tudi zato, da bi pristojne oblasti bazovski zadrugi zaupale upravljanje nekdanje in danes samevajoče financarske kasarne tik ob mejnem prehodu na Lipici.

Poezija / Nagrajena je bila Ana Toroš

Na nedavnem mednarodnem pesniškem natečaju Premio internazionale di Poesia Castello di Duino 2009 je 21-članska strokovna žirija med prispelimi pesmimi, kot eno najboljših, prepoznala in nagradila tudi pesem mag. Ane Toroš, sodelavke Fakultete za humanistiko Univerze v Novi Gorici.

Velika noč v Nabrežini

Tudi letošnje velikonočne praznike smo v Nabrežini praznovali dokaj slovesno. Veliki petek je bil posvečen razmišljanju o Jezusovem trpljenju in češčenju svetega križa. Na veliko soboto je domači župnik, pater Janko, po blagoslovitvi ognja, daroval mašo za slovenske in italijanske vernike; obred je bil dvojezičen in deloma s petjem v latinščini. Sledila je procesija, ki jo je oplemenitila prisotnost vaške godbe, a žal je bilo zaznati pomanjkanje moških. Velikonočna slovesna sveta maša, ki je bila posebej za Slovence in Italijane, je končno napolnila vaško cerkev, pevski zbor, okrepljen z moškimi glasovi, kot je že navada za velike praznike, nas je tudi tokrat presenetil z nekaj novimi priredbami, ki jih organist prof. Mamolo vsakič vrine v program.

Po sveti maši smo stopili v župnijsko dvorano, kjer je bila že pripravljena tradicionalna razstava velikonočnih pirhov. Letos se razstave udeležujejo učenci osnovne šole nabrežinskega in ravnateljstva Svetega Jakoba, učenci šole iz Komna, srednje šole Igo Gruden ter posamezniki.

Vredna ogleda je tudi zbirka belokranjskih pisanic, reprodukcije Fabergejevih dragocevih pirhov, izdelanih za ruski dvor, pirhov z raznih krajev sveta, kot tistih, ki so jih v raznih kompozicijah izdelali domači umetniki. Naj posebej omenimo tiste, ki jih je prispeval devinski dekan gospod Bastiani. Domača peka nam prikazujeta tradicionalne velikonočne maslene kruhe. Posebej moramo opozoriti na reprodukcijo Leonardove Zadnje večerje, izdelane z vezanjem s polkrižci, ki jo je gospa Rener Elda iz Štorij izdelovala več kot desetletje in je prvič na razstavi. Tudi tokrat so domači umetniki obogatili razstavo s svojimi izdelki; naj jih omenimo: Claudia Raza, Anica Pahor, Andrej Kosič in Bogomila Doljak, ki ji želimo, da bi se kmalu vrnila v krog svojih dragih.

Razstava, edina te vrste, je brez dvoma vredna ogleda in vsem, ki so se trudili za njeno izvedbo, gre priznanje vseh vaščanov. Naj ob koncu še pohvalimo skrbne domačinke, ki so poskrbele za bogato zakusko ob odprtju razstave. / antek

Televizijsko snemanje dveh predstav SSG

Najnovejša otroška produkcija Slovenskega stalnega gledališča Muzika se igra Branka Završana in predstava Zaljubljeni v smrt Tamare Matevc sta doživeli televizijsko snemanje v četrtek, 16. aprila, v Mali dvorani tržaškega Kulturnega doma.

Duhovita predstava o glasbilih in o pomenu sodelovanja je z velikim uspehom debitirala v sredo, 8. aprila. Osnovnošolska publika je nagradila igralce (Nikla Petruška Panizon, ki bo v naslednjih ponovitvah igrala v alternaciji z Majo Blagovič, Primož Forte, Lara Komar, Romeo Grebenšek) z dolgim aplavzom in z njimi navdušeno zapela izvirno pesmico Blaža Celarca in Žige Goloba. Boben-Bobo-BB, Kontrabas-Baso-KB, Kitara-Kita-KT in Klarinet-Klarči-KL bodo obiskali v mesecu maju in juniju vse šole in vrtce iz tržaške pokrajine in tako sklenili abonmajsko ponudbo za otroke Zlata ribica. Predstava za odraslo publiko Zaljubljeni v smrt zaključuje v tem terminu prvi sklop vedno razprodanih ponovitev. Razmišljanje o senčnem poglavju tržaške zgodovine in o sedanji dediščini družbenih in etičnih vprašanj tržaških Slovencev z zornega kota slovenske dramaturginje je na odru zaživelo v režiji Sama M. Strelca. V predstavi nastopajo Miranda Caharija (Ema Tomažič), Nikla Petruška Panizon (Danica Tomažič), Romeo Grebenšek (Stanko Vuk), Primož Forte (Pinko Tomažič, vrtnar Angelo) in Lara Komar (služkinja Rina).

Dvojno snemanje je dokumentiralo produkciji, ki sta bili premierno odigrani v letošnji sezoni v prenovljeni Mali dvorani.

OPČINE Finžgarjev dom

Izjemen uspeh Krvave uganke za 8 žensk

V petek, 17. aprila, se je v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah zbrala pisana publika, od otrok in najstnikov vse do zrelih in starejših oseb, ki se ni ustrašila dneva, kateri nosi za marsikoga negativen prizvok. Dvorana je bila že nabito polna, ko se je odprla rdeča zavesa in nam predstavila pisano zgodbo, ki se dogaja v bogati podeželski hiši. Osrčje zgodbe se vrti okrog družinskih odnosov, ki niso ravno najboljši. Če pa smo po navadi navajeni prepirov med ženo in možem, se tokrat prepirajo samo in izključno ženske.

Zgodba se začne, ko se Suzon, najstarejša hčerka gospe Gaby vrne za božične počitnice domov iz kolidža, kjer dosega prav dobre uspehe. Suzon je deležna toplega sprejema mame, mlajše sestrice Catherine in babice. Staromodna in stroga tetka Augustine jo takoj vpraša, zakaj se je vrnila predčasno domov, hišna pomočnica Chanel pa ji postreže s komaj pripravljenimi krofi. Tudi nova sobarica Louise se vede nadvse prijazno, čeprav daje že od vsega začetka slutiti, da ima nekaj za bregom... Pozneje se tej pisani skupini pridruži tudi Pierette, sestra umorjenega moža.

Foto Kroma

V elegantni in bogati podeželski hiši ostane "ujetih" osem žensk z moškim truplom in spoznanjem, da je ena izmed njih morilka... Ženske se med seboj tako sladko sovražijo, da jih je več kot užitek opazovati v prav vseh prizorih. Izvrsten scenarij nam posreduje tehtno premišljene in precej zapletene podatke, s katerimi se zgodba bolj in bolj zapleta vse do velikega finala. Razkrije se, kdo je ubil edinega moškega v hiši. Do zadnjega trenutka pa se publika sprašuje in si beli glavo, kdo je morilec.

Vse igralke si zaslužijo pohvalo, saj so bile več kot prepričljive. Malce pa vseeno izstopa Helena Pertot, kateri je vloga "stare" device, ki večno sanja o moških in bere na skrito ljubezenske romane, odlično pisana na kožo. Na koncu igre pa nas prijetno preseneti z vrtoglavo preobrazbo.

Delo Roberta Thomasa je prevedla in priredila Helena Pertot, režijo je podpisala Lučka Susič, kostume pa si je zamislila Julija Berdon. Gledališka skupina Slovenskega kulturnega kluba je pričarala na odru doživeto dogajanje, pri katerem so se vsi nasmejali.

-met-

DSI Roman Burjin čas Vilme Purič

Knjiga, ki govori ženski jezik...

"V razraščenem vejevju se je lubje krotovičilo v ledenosti, ko se je iz sivih hribovitih pobočij izmotala burja, podvijala v sunkih in usekala skozi kraško planoto proti morju. (...)"

Vilma Purič, tržaška publicistka, literarna kritičarka in profesorica, uvaja s temi besedami bralca v zgodbo svojega prvega romana z naslovom Burjin čas, ki je pred nedavnim izšel pri založbi Mladika. Pisateljica je dogajanje postavila v čas druge svetovne vojne, ko je uničevalska vihra potegnila vase ljudi in kraje kraškega roba: v vrtincu zgodovine se znajde tudi mlada in živahna junakinja Brina. Njena zgodba se sicer opira na nekatere pričevanjske drobce, a se vendar ne razpleta kot zgodovinski roman, temveč kot nekakšna duhovna kronika vsakdanjega življenja vasi na obronkih Krasa.

Knjigo so ob prisotnosti množičnega občinstva predstavili na večeru Društva slovenskih izobražencev, ki je bil v ponedeljek, 6. aprila.

Knjigo in avtorico je v imenu založbe Mladika najprej predstavila Nadja Roncelli; Majda Artač Sturman, ki je knjigi prispevala uvodno besedo, in mag. Marija Mercina, ki je knjigo dopolnila s kritičnim prispevkom, pa sta podrobneje spregovorili o delu samem.

Že prve besede romana nakazujejo, kako ga močno zaznamuje lirizem: zgodba sama in dovršenost, s katero je Vilma Purič spela njene posamezne dele, pa kažeta predvsem na pisno suverenost avtorice, ki se izraža še zlasti v slogu. "Kot literarna kritičarka Vilma Purič prodira v globino knjig: s taisto prodornostjo se je pisateljica dokopala do izredno osebnega stila, saj je s fabulativno močjo podkrepila posebno besedišče, ki je prikladno prostoru. Več je neobičajnih besed, knjižni jezik se prepleta s pogovornim in z narečjem", je dejala Majda Artač Sturman. "Očitno je, da je knjiga napisana z znanjem in talentom", je dopolnila Mercinova, za katero se pisna spretnost avtorice lahko nanaša predvsem na natančno poznavanje stare (tradicionalne) in nove (sodobne) literature. Strokovno znanje pa je obenem nenehno prežemala skozi prizmo lastne sposobnosti, tako da je končni rezultat povsem izviren književni podvig.

Slogovno in jezikovno ogrodje romana služi avtorici zato, da vanj vstavi galerijo likov, kjer sicer prevladujejo ženski tipi. Jedro knjige teži na sporočilnosti bolečine ženskih figur, ki so med sabo povezane in hkrati vpete v zgodovinsko dogajanje. Čas burje je obdobje, ko se človek znajde v žrelu življenja, in če hoče preživeti, se mora povezati z bližnjim. Knjiga torej govori ženski jezik, moške je od domačega kraja pobrala vojna, čutna ljubezen med spoloma pa je v knjigi še kako prisotna, kot tudi je prisoten zanos do čutnih užitkov življenja samega (na primer hrane, kraških dobrot). V ozadju pa kraljujeta burja in kraško - vaško ozadje z vsemi svojimi prepoznavnimi lastnostmi. Tega avtorica zelo dobro pozna ne samo zato, ker je Repenka po izvoru in ker v Repnu živi z družino: avtorica je Krasu prodrla globoko v srce, ker je znala prebrati njegovo preteklost v očeh kraških ljudi. "Idejna zasnova knjige so bolečina, trpljenje, žalost. Spominjam se, kako sem Kraševce dojemala v otroštvu. Občutki zmage nad viharjem druge svetovne vojne so bili v njih prisotni, a na dnu njihovih oči je bilo še kako razbrati pretresenost", je dejala Vilma Purič. "Ideja za to knjigo se je porodila iz enostavnih vprašanj: kam je šla vsa ta njihova bolečina, kako jih je zaznamovala, kako pa je to trpljenje preobličilo nas same"?

Foto IG

Večer sta obogatila nastop pianista Matjaža Zobca, gojenca Glasbene matice iz razreda prof. Xenia Braz, in odlomek iz romana, ki ga je prebrala avtoričina hči Julija Berdon.

IG

OPČINE Bambičeva galerija

Umirjena samota časa Judit Horvath Fontana

"Ne le, da je jedkanica kakor narejena za to, da poudari umetnikovo individualnost, še več, njen ustvarjalec si zaman prizadeva, da bi se njegova najbolj skrita osebnost ne odtisnila na ploščo. Lahko celo trdimo, da se je od časa, ko so umetnost jedkanja odkrili, pojavilo toliko načinov izvajanja, kolikor je umetnikov, ki so se z jedkanjem ukvarjali..."

Tako je nekoč zapisal Charles Baudelaire, da bi predstavil posebno in zelo zahtevno umetniško-likovno tehniko (jedkanica je umetniška grafična tehnika, pri kateri jedkanje bakrene ali cinkove plošče omogoča črtno risbo), katere se je pred mnogimi leti lotila umetnica Judit Horvath Fontana in - res - je vanjo utopila velik delež svoje nežne, a hkrati temperamentne osebnosti. Njeno razstavo z naslovom Umirjena samota časa so odprli v Bambičevi galeriji na Opčinah v soboto, 4. aprila, v sklopu pobud Praznik pomladi.

Foto IG

Uvodni pozdrav je najprej prinesla predsednica sklada Stanka Čuk in poudarila, da vse pobude ob letošnji tridesetletnici ustanove potekajo pod pokroviteljstvom tržaške pokrajine. Čukova je nato prepustila besedo umetnostnemu kritiku prof. Fabiu Favrettu, ki je občinstvu predstavil umetnico in njeno delo (slovenski prevod Favrettovega posega je prebrala Jelka Cvelbar, ki je besedilo tudi prevedla).

V najnovejših delih se Judit Horvat Fontana (Madžarka po rodu, ki se je po poroki preselila v Italijo, najprej v Rim, nato pa v Trst) navezuje na tematiko tihe samote in jo riše v krajinah medlejših tonov, sestavljenih iz neštetih elementov – skupina dreves ali morsko bitje, potopljeni v oddaljeno Naravo. "Za to Naravo, ki se kaže skozi večdesetletno Juditino grafično upodabljanje, se zdi, da se čedalje bolj zaveda svoje lastne neskončnosti in tajnosti". Gre torej za zavest o lastni biti, ki se zateka k tihoti globokega razmišljanja in hkrati k oddaljevanju od samega življenja in stvarstva, ki je zapisano smrti. "Narava je čas in je pojem obenem", trajanje narave torej ni bistveno: prav zaradi tega so naravni elementi v delih Judit Fontana osamljeni, "Narava pa je – nasprotno – navzoča povsod". Tudi umetničin izbor barv zrcali občutek žalosti in transcendentalne veličine, človek pa je iz njenega idejnega sveta izvzet, tu pa tam pa lahko v njenih delih odkrijemo potuhnjeno in leno muco, "ki je že po svoji naravi odmaknjena". Prof. Favretto je poudaril pomen, ki jo madžarska duša ima v umetničinem življenju; naglasil je, kako je umetnica vedno znala doživljati umetniško predanost z nadzorovano notranjo silo in sproščenostjo, "saj je vedno znala brzdati – na račun razmišljujočega razumevanja človeške usode – tako svojo ustvarjalno žilico kot občutljivost svoje ženske duše". Umetnica je nato svetovala občinstvu, naj raje v njene umetnine zre z očmi srca: "Le tako boste lahko poslušali same sebe".

Večer v Bambičevi galeriji je popestril nastop harmonikarja Egona Tavčarja.

IG

POGOVOR Društvo Rojanski Marijin dom / Dvodnevno srečanje

Otroška ustvarjalnost je pravi spomladanski praznik!

V Marijinem domu v Rojanu je bilo v soboto, 18., in v nedeljo, 19. aprila, res lepo vzdušje, ki ga je soustvarila skupina otrok slovenskih osnovnih šol. Društvo Rojanski Marijin dom je namreč tudi letos ponovilo uspešno pobudo, ki spodbuja otroško ustvarjalnost. Da bi kaj več izvedeli o tej tradicionalni manifestaciji društva Rojanski Marijin dom, smo se pogovorili z dosedanjo predsednico društva Dorico Žagar.

"Že vrsto let v tem spomladanskem času prirejamo pobude za otroke: pred tremi leti smo na primer priredili likovni natečaj v sodelovanju z osnovnimi šolami na Tržaškem. Spominjam se, da smo takrat imeli velik odziv in prejeli veliko število risb. Ta uspeh nas je spodbudil k nadaljnjemu delu, ker smo opazili, da so otroci res dovzetni do tovrstnih ustvarjalnih dejavnosti. Naslednje leto smo zato priredili literarni natečaj za mlade pesnike. Tudi ob tej priložnosti je bil uspeh dober: tri pesmi, ki smo jih nagradili, smo ponudili domačim glasbenikom oz. skladateljem, da so jih uglasbili. Lani nismo imeli natečaja, uglasbena besedila pa smo predstavili in prvič izvedli na odru rojanskega Marijinega doma".

Foto IG

Kakšen načrt pa ste zasnovali letos?

Zamislili smo si fotografski natečaj z naslovom S fotokamero v živalskem svetu. Otroke smo še zaprosili, naj fotografijo priljubljene živali dopolnijo še z mislijo, občutkom, ki jih navdaja ob tisti podobi. Prejeli smo preko tristo prispevkov, sodelovalo pa je petnajst šol s Tržaškega.

Kako pa ste razvrstili program tokratnega dvodnevnega praznika?

Na sobotni dan je potekal ex-tempore, na katerem so otroci prosto risali pod mentorstvom nekaterih učiteljic. Nedeljski del pa smo namenili nagrajevanju najboljših likovnih in fotografskih izdelkov in predstavi s folklornimi plesi ruske, ukrajinske in kavkaške zakladnice: predstavo smo tokrat zaupali večkulturni skupini društva Studio Alfa Dance, pri kateri sodeluje veliko tržaških otrok slovenske, italijanske, srbske in beloruske narodnosti. Sklepni del nedeljskega programa pa smo prepustili čarodeju Janiju iz Slovenije.

Kako pa bi nam predstavili delovanje društva Rojanski Marijin dom?

Naš cilj je bil od nekdaj ta, da bi našo skupnost vsaj enkrat na mesec združili ob prireditvi: to prizadevanje smo vedno uresničili. Običajno se naše društveno leto prične z družabnostjo, na katero povabimo predvsem starejše člane naše verske skupnosti, pomembnejša dogodka v sezoni pa sta božični koncert januarja in Prešernova proslava, ki jo navadno pripravimo v sodelovanju z Glasbeno matico in KŠD Rojanski Krpan, ki imata sedež v Rojanu. Aprila pa ob obletnici postavitve Marijinega doma vedno pripravljamo posebno prireditev. Naše društvo je že po statutu zadolženo za delovanje tako na verskem kot na kulturnem področju: tega se je dobro zavedala Matejka Peterlin Maver, ki nas je pred letom dni zapustila: bila je pravi steber tako našega društva kot tudi rojanske verske skupnosti.

Za versko področje je zadolžen msgr. Vončina, ki skrbi za katehezo; pastoralni svet pa prireja predavanja o liturgičnih problematikah. Nekateri pa se že pripravljajo na ljudski misijon, ki bo oktobra. Posebno doživetje je za nas sveta maša avgusta meseca na Lajnarjih pred kapelico, ki jo je svojčas dal postaviti g. Zorko. Izrednega pomena je za našo versko in društveno življenje cerkveni pevski zbor, ki spremlja nedeljsko bogoslužje. Upala bi si trditi, da je pevski zbor srce društva.

Menda tudi pri vašem društvu pogrešate nove sile, ki bi prevzemale nase breme društvene dejavnosti.

Rojan, ki je bil nekoč izrazito slovenski predel Trsta, je že več časa pod močnim pritiskom asimilacije. Osnovno in nižjo srednjo šolo so nam zaprli, kar negativno učinkuje na našo krajevno narodnostno tkivo: to se neposredno pozna tudi pri delovanju našega društva, ki nima svežih moči, da bi lahko nadaljevalo svoje delo. Po zaprtju rojanskih šol so se nekateri otroci vpisali na Občine, drugi v Barkovlje in se - razumljivo - vključili v tamkajšnje društveno tkivo...

Igor Gregori

Obvestila

Slovensko dobrodelno društvo vabi na občni zbor, ki bo v petek, 24. aprila, ob 17.30 v prvem in ob 18. uri v drugem sklicanju na sedežu društva v Trstu, ul. Mazzini 46, 1. nadstropje.

Šolske sestre de Notre Dame sporočajo, da je na razpolago še nekaj mest na avtobusu, ki bo izletnike v soboto, 25. aprila, peljal na Sladko goro, Tinsko in Šmarje pri Jelšah. Za vpis in informacije telefonirajte na št. 040220693 oz. 3479322123.

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 27. aprila, v Peterlinovo dvorano, Donizettijeva 3, v Trstu, na srečanje z avtorjema Zoro Tavčar in Alojzom Rebulo ob izidu njunih knjig, pesniške zbirke Žarenje in dnevniških zapisov Pod vrhom tisočletja. Začetek ob 20.30.

Združenje prostovoljcev Hospice Adria Onlus vabi v sredo, 29. aprila, ob 17. uri, v Peterlinovo dvorano, na predavanje Generacijska problematika: težko bolni starostnik in mladi. Predaval bo psiholog in terapevt dr. Andrej Zaghet.

Upravni odbor Slovenskega raziskovalnega inštituta sklicuje občni zbor v sredo, 29. aprila 2009, ob 17.30 v prvem sklicu in ob 18. uri v drugem sklicu v razstavni in konferenčni dvorani Narodnega doma v Trstu, ul. Filzi 14. Dnevni red: 1. pripustitev novih članov; 2. poročilo ravnateljice o delovanju SLORI-ja; 3. odobritev obračuna 2008 in proračuna 2009; 4. razrešnica in izvolitev novih članov Upravnega sveta; 5. razno.

Darovi

Za svetoivanski cerkveni pevski zbor: ob smrti gospe Adrijane Krapež darujejo svojci 150 evrov; ob smrti Antona Korsiča daruje sestra Judita 50 evrov.

Za sirote zadnjih balkanskih vojn v nekdanji Jugoslaviji: v počastitev spomina na najino predrago mamo Sonjo Stubel darujeva Pavel in Tanja 50 evrov.

Matejka Peterlin Maver
26.4.2008

...česar ne zamete zimski čas,
kar sije venomer kot draga ruda,
je luč srca.

Cene Vipotnik

PARITETNI ODBOR Stališče ravnatelja tržaškega konservatorija

Zaradi okoliščin slovenska sekcija ni mogoča

Seja paritetnega odbora, ki je bila v torek, 7. aprila, v Trstu, je bila zaradi poteze člana italijanskega dela odbora, Adriana Ritosse, nesklepčna: predstavnik desnosredinskega tabora je namreč zapustil sejo, tako da je bilo ravnovesje med slovensko in italijansko komponento odbora načeto. Ostale člane odbora je gesta Adriana Ritosse presenetila, predsednik paritetnega odbora Bojan Brezigar pa je menil, da je Ritossa zapustil sejo namerno. Preostali del seje je bil zato neformalnega značaja, kljub temu pa je odbor zaslišal ravnatelja tržaškega konservatorija Giuseppe Tartini Massima Parovela glede ustanovitve slovenske sekcije, kot predvideva 15. člen zaščitnega zakona.

Ravnatelj konservatorija je dejal, da zaradi formulacije 15. člena zaščitnega zakona slovenske sekcije ni mogoče ustanoviti: člen namreč še vedno obravnava konservatorije kot srednješolske glasbene ustanove, medtem ko so ti z reformo postali akademske ustanove. Potemtakem bi morali po Parovelovem mnenju spremeniti zakon ali pa doseči dogovor, pri čemer pa je ravnatelj konservatorija opozoril, da bi pri vsakem sporazumu obstajala možnost prizivov in bi bil zato zelo težko uresničljiv. Boljša bi bila namreč varianta, po kateri naj bi po šolski reformi višjih srednjih šol umestili slovensko glasbeno izobraževanje v okvir ne univerzitetnega, temveč srednješolskega sistema, ki med drugim predvideva možnost licejev z glasbeno usmeritvijo. Ravnatelj konservatorija meni, da bi ta varianta omogočila tudi lažje zaposlovanje učnega osebja in izkoriščanje finančnih sredstev, ki jih v ta namen določa zaščitni zakon.

Paritetni odbor bo na prihodnji avdiciji zaslišal tudi predstavnike osrednjih zasebnih glasbenih ustanov zamejskih Slovencev, Glasbene matice in Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel.

Ravnatelj Glasbene matice Bogdan Kralj ima glede tega vprašanja zelo jasno stališče. "Zaščitni zakon enostavno predpisuje ustanovitev slovenske sekcije na konservatoriju. To je dejstvo, s katerim se moramo soočiti mi in naši sogovorniki! Šolske reforme v Italiji še ni, kar dokazuje tudi dejstvo, da naši učenci lahko imajo državne izpite na konservatoriju. V zaščitnem zakonu med drugim nikjer ne piše, da Slovenci ne smemo razpolagati z visokošolsko glasbeno vzgojo. Prepričan sem zato, da je vsakršno zavlačevanje udejanjanja zaščitnega zakona škodljivo tako za GM kot za njene gojence in za manjšino nasploh". Kralj je tudi poudaril, da je denar (okrog 500 tisoč evrov na leto) že osem let (se pravi za skupne 4 milijone evrov) zamrznjen v pričakovanju na ustanovitev slovenske sekcije. "Dodajam še to, da italijanski sistem predpisuje pozitivno tolmačenje in udejanjanje zakonov, ne pa negativnega: zaščitni zakon ne sme zato omejevati možnosti, mora jih kvečjemu širiti".

ZAHVALA

Iskrena hvala vsem, ki so na katerikoli način sočustvovali z nami ob prerani izgubi našega dragega moža, očeta, tasta in nonota

ANTONA KORSIČA

Posebna zahvala naj gre zdravnikom, predvsem Daniju Žerjalu, Simonu Špacapanu, Zdravku Bizinu, Robertu Zucchi, požrtvovalnemu osebju Onkološkega centra v Avianu in Nevrološke klinike na Katinari, župnikom in duhovnikom, ki so poskrbeli za občuten pogrebni obred, številnim pevcem, ki so ga z res lepim petjem pozdravili, predvsem Svetoivanskemu cerkvenemu pevskemu zboru in pevcem Zveze cerkvenih pevskih zborov ter Svetoivančanki Sari Čok za lepe besede o njegovem življenju in delu.
Hvala vsem bivšim in sedanjim uslužbencem in sodelavcem ter predstavnikom sodelujočih podjetij iz raznih krajev Italije. Hvala vsem sorodnikom, prijateljem in številnim znancem iz Slovenije in Italije, s Tržaškega in Goriškega, števerjanskemu županu Hadrijanu Corsiju in vsem ostalim, ki so prišli iz ljubljenih rojstnih Brd, da so ga pozdravili na zadnji poti. Hvala prav vsem za občutena in na katerikoli način izražena sožalja.

Žena Jožica s hčerkama Mirijam in Anastazijo,
zet Aleksander, vnuka Marko in Peter

Sv. Ivan – Trst, 19. aprila 2009

SV. IVAN Žalostna Velika noč

Slovo od Antona Korsiča

Praznovanje Velike noči pri Sv. Ivanu letos ni bilo tako radostno kot prejšnja leta, saj je tukajšnjo župnijsko skupnost v prejšnjih tednih prizadela vrsta izgub. Že v marcu smo se poslovili od nenadno umrlega Giuseppeja Cipolata Misa, 4. aprila pa smo k zadnjemu počitku pospremili gospo Adrijano Krapež, vsestransko aktivno članico domače verske skupnosti. Le nekaj dni zatem, v ponedeljek, 6. aprila, je v popoldanskih urah domačo in širšo javnost prizadela žalostna vest, da je na nevrološkem oddelku katinarske bolnišnice, kjer je bil že teden dni zaradi posledic možganske kapi, umrl eden stebrov cerkvenega pevskega zbora ter uspešen gospodarstvenik, družbeni delavec in dobrotnik Anton Korsič.

Gospod Korsič sicer ni bil "avtohton" Svetoivančan, a se je po polstoletnem bivanju v tem kraju tako udomačil, da si nisi mogel zamišljati Sv. Ivana brez njega in njegove trgovine. V ta nekoč popolnoma slovenski predel je prišel leta 1960 z Jazbin v Goriških Brdih, kjer se je rodil leta 1935

v kmečki družini. Kot mlad fant se je izučil za sodarja, pozneje pa se je posvetil tudi drugim dejavnostim, katerih skupni imenovalec je bil les. Zaradi dela je tudi prišel k Sv. Ivanu, kjer je popravljal sobno pohištvo, čez čas pa je odprl mizarsko delavnico, iz katere je sredi 70. let prejšnjega stoletja nastalo pohištveno podjetje Korsič, ki je opremilo domove številnih ljudi na Tržaškem in postalo ena najbolj znanih znamk pohištva na krajevni ravni. Pri Sv. Ivanu je Anton Korsič našel tudi sorodno dušo, ženo Jožico, prav tako z Goriškega; v zakonu sta se jima rodili hčerki Mirjam in Anastazija, prav tako uspešni na področjih gospodarstva oz. arhitekture.

Pokojnika pa nista zanimala samo poklic in gospodarstvo, saj mu ni bilo vseeno, kaj se dogaja na verskem, kulturnem in širše družbenem področju. Tako se je ob prihodu k Sv. Ivanu vključil v domači cerkveni pevski zbor in Mešani pevski zbor Marij Kogoj, aktivno je sledil delovanju Marijinega doma in društva Slavko Škamperle. Udeleževal se je najrazličnejših kulturnih prireditev in javnih srečanj, velika ljubezen do petja pa mu je tudi narekovala sodelovanje pri pobudah Zveze cerkvenih pevskih zborov z udeležbo na seminarjih in petjem v združenem zboru Zveze. Vsem tem in mnogim drugim slovenskim dejavnikom je pomagal ne samo z aktivnim udejstvovanjem, ampak tudi z gmotno podporo, k čemur sta ga gnala narodna zavest in prepričanje, da je treba pomagati slovenskim društvom in organizacijam, ki delujejo na teritoriju. Iz istega razloga je podpiral samostojno slovensko nastopanje tudi v politiki. Ob vsem tem naj dodamo, da je bil Anton Korsič vesel in družaben ter srčno dober človek, poln volje do življenja in tak je ostal tudi, potem ko se mu je pred leti pojavila zahrbtna bolezen, kateri je trmasto kljuboval.

Dokaz za pokojnikovo široko priljubljenost je pokazal pogreb na veliko soboto, ko je množica sorodnikov in prijateljev s Tržaškega in Goriškega napolnila svetoivansko cerkev in prisostvovala obredu, pri katerem je sodelovalo večje število duhovnikov z glavnim celebrantom, bazovskim župnikom g. Žarkom Škerljem, s kora in pred cerkvijo pa mu je v zadnji pozdrav zadonela pesem iz ust mogočnega 60-članskega pevskega zbora.

Gospoda Antona Korsiča zdaj ni več med nami, njegova odsotnost pa se zelo čuti. Pri Sv. Ivanu ga bomo ohranili v lepem spominu, ženi Jožici, hčerkama Mirjam in Anastaziji ter vsem ostalim svojcem pa še enkrat izrekamo globoko sožalje.

(nl)

Zasluženo priznanje znanemu pisatelju

Dr. Alojz Rebula častni doktor Univerze Primorske

Pobuda za podelitev častnega naslova in kratka utemeljitev

V petek, 20. marca 2009, je bil v avli rektorata Univerze Primorske v Kopru svečano podeljen naslov doktorja "honoris causa" pisatelju dr. Alojzu Rebuli. Pobudo za priznanje te časti je sprožil Kulturni klub Istra iz Kopra ob podpori večjega števila drugih koprskih društev in ustanov. Pobudniki so v svoji vlogi zapisali, "da je pisatelj Rebula dal enkratni prispevek v zakladnico duhovnega ustvarjanja primorskih ljudi in Slovencev nasploh in da se je s tem zapisal med naše velikane duha..." V svojem literarnem, publicističnem in družbenokritičnem delu se spopada z usodo malega naroda ter problemi njegovega bivanja, ustvarjanja in obstanka skozi celotno zgodovino. Pri tem pa je njegov duh hkrati suvereno zaplaval globoko nazaj v srednji vek, antiko in biblijske čase ter je bolj kot kdo drug spoznal in oznanjal veličino, do katere se je povzpel človeški duh v antiki na področju estetike, filozofije, etike in politike. Od tod je potem vzklilo krščanstvo; tako se v njegovih delih antika, krščanstvo in slovenstvo stalno medsebojno prepletajo in oplajajo. Podoben je očaku, ki se je povzpel na goro sveta in z nje motri utripanje človeštva skozi čas, s posebno pozornostjo za usodo lastnega naroda. Njegova proza je vseskozi prepojena z etično občutljivostjo in krščansko mislijo ter prinaša močna duhovna sporočila, ki odsevajo pisateljevo bivanjsko stisko in njegovo neutrudno zavzemanje za resnico, pravico, solidarnost in smisel bivanja. Pri tem je ves zatopljen v skrivnosti življenja, z nezadržnim klicem v sebi po preseženem in vznemirjen od hrepenenja, "da bi prestopil obzorje in spoznal resnico svetlobe in njen vir" ter hkrati neutrudno stremeč za smislom bivanja, kljub zmedi časa in občasni izgubljenosti, zavedajoč se, da "človek ne more biti plen kaosa, temveč je predestiniran (ustvarjen) za smisel". V svoji človeški drži neprestano plava proti življenjskim tokom današnjega časa, predvsem proti brezvrednotju, nihilizmu, materializmu in potrošništvu, ki preplavljajo zahodno zavest in kulturo ter usodno načenjajo današnjo družbo. S svojimi sporočili na temo ekzistenčnih vprašanj in drugih pomembnih družbenih problemov nam širi obzorje in nas bogati z novimi spoznanji, tudi v primeru, ko se z njegovimi pogledi kdo ne strinja. S svojim javnim izpostavljanjem pa nam daje zgled civilnega poguma in pokončnosti. Seme, ki ga s svojim delom seje, rojeva bogate sadove.

Nekaj pomembnih pisateljevih misli in sporočil o človekovih eksistenčnih vprašanjih in aktualnih družbenih temah

Čeprav ga je v mladosti privlačil nemški filozof Nietzsche, se je kasneje popolnoma oddaljil od njegovega nadčloveka, ki je sam sebi zadosten in ki ne potrebuje ne ljudi ne vrednot ne Boga. To je od filozofije, ki je ubila Boga in na njegovo mesto postavila človeka in tako rodila Staline, Hitlerje, gulage in koncentracijska taborišča. O Bogu, partiji, revoluciji se glavni junaki romana Nokturno za Primorsko takole pogovarjajo: "Ali je mogoče, da je ob vseh strahotah sveta Bog še ljubezen? ... In ali ni bila tudi partija v svojem boju za svobodo, pravico in enakost svojevrsten zalet v bolj človeško prihodnost, čeprav brez Boga? ..." Ob tem pa si odgovarjajo, da zgodovino šofira le Bog in da je tudi partija njegova. V človeško zgodovino pač vdira mogočna sila brez Boga, a z božjimi prvinami v sebi... Saj je "pri preoravanju družbe spravljala na plan plast človeštva, ki je bila doslej zapostavljena... Izravnavala je, kar je izštrlelo iz družbe po volji nenasitnega kapitala, in uresničevala tretje geslo francoske revolucije egalite (enakost), to je krščansko geslo". Žal pa se je ta sila izkazala za tiransko, zabredla v močvirje nasilja in prizadela človeštvu nesluteno gorje". O Cerkvi, za katero se avtor v trenutkih dvoma sprašuje, ali je še božja, če se je tako spečala s svetom in v zgodovini pustila za seboj vpijoče sramote, pa nam v romanu Jutranjice za Slovenijo hkrati sporoča, da postaja vanjo zaljubljen. Ne v Vatikan, hierarhijo, ne v institucijo, ampak "v neviden oblak, ki je za njo, v tisto mistično Cerkev, ki je neskončna čistost, resnica, nedolžnost, ki je Kristus sam..." Ob žalostni ugotovitvi, da se je slovenska Cerkev po vojni spet znašla v katakombah, se tolaži z mislijo, "da evangelijsko seme nikjer tako ne klije, kakor v temi katakomb" in da bo svoboda, ki prihaja, morda težja in nevarnejša od katakomb. O razdvojenosti kristjana – partizana v NOB pa je spregovoril eden izmed junakov zbirke novel Arhipel, ki se je spraševal, kam naj bi se dal. Če bi prestopil k domobranski postojanki, bi ga verjetno obravnavali kot tolovaja. Zato mu ni ostalo drugega kot vztrajati tam, kjer je bil, "z rdečo zvezdo na kapi in s Kristusovim križem v srcu, tujek v importirani stalinski strukturi, a v širšem smislu le borec za svobodo Evrope..." Kajti, kako naj bi sicer kristjani upali imeti kakšen delež v svobodi, če zanjo ne bi ničesar žrtvovali, ampak samo gledali. V zvezi z domobranstvom pa je isti junak ugotavljal, da se je v njem slovenska krščanska duša uprla Antikristu, vendar z nepravim orožjem, z orožjem, kakršnega si je Antikrist samo želel. To naj bi bil največji dosežek partije, da je namreč nasprotniku vsilila v roke okupatorjevo orožje. O demokraciji pa je glavni junak Jutranjic za Slovenijo dejal, da je brez dvoma višja vrednota od zablode, imenovane diktatura proletariata, da pa hkrati še daleč ni družbeni ideal, vreden človeka. "To ni sistem velikodušnosti in veličine. Še zdaleč ni ureditev, v kateri bi se človek počutil potešenega v svoji sli po pravici, svobodi, bratstvu". V zvezi z nastankom slovenske države pa opozarja Rebula, da so se sanje o tem že pred več desetletji začele v listu emigriranih Erlichovih stražarjev v Kanadi, v listu Smer v slovensko državo v Buenos Airesu, zanje je izgoreval krščanski socialist Franc Jeza, emigrant v Trstu, ki je izdajal revije, tiskal letake, jih pošiljal čez mejo, zatikal pod brisalce avtomobilov s slovensko registracijo itn. Potem naj bi z Bavčarjevim odborom, Janšo, Bučarjem in drugimi "planili na ta sad, ko je že odpadal od jugoslovanskega drevesa".

Zaključna misel

Izposodili si jo bomo iz romana Zeleno izgnanstvo, ko glavni junak zavida ljudem, v življenju katerih prevladuje "pol razkošja", to so trenutki, ko se ti zazdeva, "da koplješ s peresom v samo srce in ožilje stvarstva... In takrat ne pišeš. Takrat boguješ. Takrat držiš v roki zvezdo svojega rojstva. Takrat si jadro, pijano od sinjine biti". Blagor izvoljenim, ki to doživijo.

Milan Gregorič

Stoletnica rojstva msgr. Gujona

Zelo veliko ljudi se je v petek zvečer, 17. t. m., v Špetru udeležilo poklona župniku Paskvalu Gujonu ob stoletnici njegovega rojstva. V špetrski farni cerkvi je bila spominska maša, ki sta jo darovala videmski nadškof msgr. Pietro Brollo in koprski škof msgr. Metod Pirih, somaševalo je več duhovnikov. Pri maši je pel zbor Rečan pod vodstvom Alda Clodiga. V špetrskem večnamenskem centru je nato sledila kulturna prireditev, na kateri so predstavili knjigo Mons. Paskval Gujon, očak z Matajurja. O njem sta spregovorila Zdravko Likar In Giorgio Banchig, sodelovala pa sta pevski zbor Matajur in oktet Simon Gregorčič.

Msgr. Paskval Gujon je bil župnik z Matajurja, za vse pa simbol pokončnega, klenega in ponosnega Slovenca, lojalnega državljana Italije in človeka, ki je na ozemlju različnih narodov znal ostati zvest svojim koreninam, a istočasno biti tudi odprt v evropski prostor, svetovljan torej, ki je vedel, kje je njegov dom: v jeziku, kulturi, zgodovini in veri svojih prednikov. Množica ljudi, ki se je udeležila spominske slovesnosti, je pokazala na veličino pokojnega msgr. Gujona.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Agresivna vprašanja

Danes sem razmišljala o dejstvu, da žal ljudje vedno drug drugega radovedno sprašujemo o tem, kar komu **manjka**. Sprašujemo, kako to, da tako dekle, tako sposoben in simpatičen fant je še samski, sprašujemo o tem, zakaj se mladi par ni še poročil, in predvsem zakaj ni še naraščaja, ali bo vdovec zopet srečal novo dušo, ki mu bo v čem sorodna. Morda predpostavljamo, da je smisel življenja zapolnitev nekega manka, človek pač ni ustvarjen, da je sam. In vendar postanejo naša buržujska vprašanja agresivna: človek v srečnem partnerstvu v marsičem ne more razumeti stiske, ki jo lahko občuti oseba, ki je samska, verjetno je niti ni več sposoben uvideti, še manj razumeti. Pari, ki so že pestovali, ne bodo nikoli mogli razumeti razjede, ki jo dela praznina pri drugih; poročenim parom bo nerodno, ker ne bodo mogli najti skupne valovne dolžine z ovdovelo osebo. Vsi skupaj bodo (bomo) izvajali nemarno agresijo nad drugim, ne bomo postavljali resničnih vprašanj dotični osebi, še več: niti sami sebi jih ne bomo zmožni zastavljati. In to je hudo. Do sedaj sem srečala nekaj oseb, ki so mi jasno dale razumeti, kako boli, ko bližnji ne razume, ne spregovori tvoji duši. Moški, ki je izgubil sina, mi je povedal, kako so se ju – njega z ženo – skupni prijatelji na določen način otepali. In to več let. Iz nezmožnosti, da bi z njima spregovorili o tragediji. Spominjam se bolečine enega od prijateljev tega moškega, ki mi je priznal, da je to bilo tudi zaradi dejstva, ker ima sam sina, ki nosi enako ime kot nesrečni fant.

Srečala sem ovdovelo osebo, ki mi je rekla, kako nihče ne sprašuje, vsi smo nekam potuhnjeni v samozadostne družinske celice. Pari, ki še čakajo na štorkljo, občutijo, da jih lahko razume le, kdor je dolgo plezal po istem drogu do štorkljinega gnezda. In je morda pred vrhom štorklja odletela.

Morda je indijanski rek zelo veljaven: ne govori, da me razumeš, če sedem dni in sedem noči ne prehodiš v moji obutvi. Morda je naša psiha tako ustvarjena, da smo stalno obrnjeni proti sebi, nezmožni smo pravega pogleda tja, kjer se v mnogočem ne znajdemo, ker ne doživljamo istega stanja. Kaj, recimo, občutijo starši otroka, ki bo za vedno invalid? Morda se poleg tisočerih drugih vprašanj sprašujejo - denimo ob vstopu otroka v puberteto -, ali bo otrok kdaj našel življenjskega partnerja.

Kakšna vprašanja si postavlja ovdovela oseba? Kdaj se umirijo občutki krivde, nikoli izgovorjene besede, ki bi kar tulile na dan, vprašanja, ki ne najdejo odgovora?

Kaj je potrebno, da se otresemo buržujske samozadostnosti lastnega vrtička?

Vzporednica med dvema odmevnima primeroma

Užaljeni Mohamed je Rasmussenu odpustil, Rushdieju pa ne!

Navsezadnje je danskemu premieru Rasmussenu le uspelo. Muslimanska Turčija je (pod "težo" obljub o novih pomembnih pristojnostih v severno-atlantskem zavezništvu) pristala na to, da bo novi generalni sekretar NATO danski premier, ki se leta 2005 po objavi spornih vinjet o Mohamedu ni hotel opravičiti muslimanom.

Turčija očitno ni tako močna ali je bila realno-politično zadovoljna z novimi pooblastili v NATO: New York Times je v nedeljo, 5. aprila, pisal o tem, da je bilo Turčiji obljubljeno dodatno mesto v kabinetu generalnega sekretarja zveze NATO, premik v pogajanjih za vstop v EU in bolj ali manj jasno Rasmussenovo opravičilo. Vinjete o Mohamedu (med drugim tudi taka, ki preroka uprizarja z bombo v turbanu) po vseh teh obljubah očitno za Erdogana le niso bile tako moteče, kot je izpadlo na prvi pogled. Zanimiva je zato vzporednica s podobnim primerom, ki je nekoliko starejši, s fatwo (smrtno obsodbo), ki je doletela pisatelja Salmana Rushdieja pred natanko 20 leti zaradi romana Satanski stihi.

Primera sta zelo podobna, razlika je samo v tem, da je bila v Rushdiejevem primeru izdana smrtna obsodba, v primeru danskih vinjet pa ne. Izhodišče pa je enako: žalitev preroka Mohameda. Pri vinjetah gre za Mohamedovo upodobitev, ki je po islamu prepovedana. Pri Rushdieju pa za obujanje t. i. satanskih stihov, apokrifnih verzov, ki opisujejo, kako je satan skušal Mohameda in ga najprej celo prepričal v sprejem mnogoboštva.

Skoraj vse veje modernega islama satanske stihe zavračajo kot brezboštvo, zato je njihov najskrajnejši predstavnik, pokojni ajatola Homeini Rushdieja, obsodil na smrt. Fatwa po 20 letih še ni bila preklicana. V primeru vinjet ni bilo izrečenih nobenih javnih smrtnih obsodb, čeprav je bil karikaturist po objavi spornih stripov žrtev atentata (k sreči brez hujših posledic). Po samih treh letih pa je danski premier kljub takratnemu nasprotovanju opravičila muslimanom, danes s soglasjem Turčije postal prvi človek zveze NATO. Politični dobiček Turčije je v aferi Mohamedovih vinjet takoj ohladil ne samo Turke, ampak ves muslimanski svet. Rushdiejeva smrtna obsodba pa se iz območja kulturnega boja za človekove pravice ni nikoli preselila na področje političnih računic. In je verjetno zaradi tega še danes veljavna. Veljavna je, kljub temu da si evropska politična in razumniška elita vedno in povsod polni usta s človekovimi pravicami. In tukaj naletimo na pravi paradoks. Napredni in liberalni zahod, ki je po grozotah iz Auschwitza osnoval globalni OZN na načelu človekovih pravic, ni sposoben prisiliti fanatičnih teokratskih režimov k preklicu ideoloških smrtnih obsodb, izrečenih zaradi svobodnega izražanja mnenj. V imenu multikulturnosti se ne oblikuje en svet, v katerem se različne kulture med seboj nadgrajujejo, ampak različni svetovi: na zahodu imamo svet, kjer se (upravičeno in pravilno) civilna družba bori proti krivicam, ki jih izvajajo oblastniki. Ta ista civilna družba pa v ideološkem zanosu, v imenu multikulturnosti, ki narekuje "spoštovanje vseh kultur", tolerira vse zunajzahodnjaške fanatizme, samo zato, ker jih v duhu "multikulturnosti" predstavlja kot drugačne kulture, ki imajo apriorno pravico postavljanja svojih notranjih pravil, ne da bi se drugi vanje vmešavali.

20-letnica Rushdiejeve obsodbe na smrt je bila 14. februarja letos. Se je širša javnost nanjo spomnila? Je kaka napredna in liberalna evropska civilna iniciativa sprožila vsaj javno razpravo okoli tega? Nič odmevnejšega in nič pomembnejšega se ni zgodilo. Napredni in liberalni zahodnjaki res radi berejo romane Khaleda Hosseinija (Tek za zmajem, Tisoč veličastnih sonc) in se zgražajo nad "grdimi" talebanskimi režimi, ampak... koliko jih je bilo in kako močni so bili odmevi na novico, da je afganistanska vlada pod vodstvom predsednika Karzaja (ki velja za zahodno lutko, ki jo je nastavil Bush) klonila talibanom in uzakonila (!!!) posiljevanje žensk za domačimi stenami?

Razen v obliki cenenega zgražanja se ni nihče, niti zagovorniki multikulturnosti in človekovih pravic, potrudil, da bi o tem obširneje spregovoril in dvignil odmevnejši val negodovanja.

Andrej Černic

SDS Janeza Janše pripravlja predlog ukrepov zoper krizo

Vlada bolj jemlje delavcem, kot pa obremenjuje kapital

V Sloveniji smo priča dogodkom in procesom, ki naj bi bili pretežno povezani s finančno in gospodarsko krizo in bojem zoper njiju, kar je zdaj zagotovo največji in najbolj pereč problem družbe in države. Vendar lahko z oceno stališč o krizi in načinih njenega premagovanja, ki jih izražajo oziroma utemeljujejo posamezne politične stranke, zaznamo tudi modele družbe, h kakršnim težijo. Vsi se zavzemajo za pravno državo, glede njene socialne narave in usmeritve pa obstajajo razhajanja.

Vlada je doslej sprejela tri skupine ali svežnje ukrepov zoper krizo, s katerimi pa javnost ni zadovoljna. Najbolj so prizadeti delavci, ki jim lastniki še nadalje znižujejo plače, ki so bile že doslej nizke (v večini primerov so znašale okoli 500 evrov ali nekaj več na mesec), ob tem pa skokovito narašča brezposelnost. Premier Borut Pahor se vsak dan pojavlja na javni televiziji in zagotavlja, da bo naslednje leto konec krize in da bo Slovenija na dobri poti, da se bo povzpela med najbolj razvite države na svetu. Zatrdil je tudi, da vlada v prihodnje ne bo sprejela nobenega ukrepa zoper krizo, ki bi prej ne bil usklajen in dogovorjen s sindikati, v okviru tako imenovanega socialnega sporazumevanja.

Pahorjeva prepričevanja so najbrž iskrena, toda on je tudi ali predvsem politik, ki deluje v korist svoje stranke, Socialnih demokratov, in vladne koalicije. Nanjo ima velik vpliv kapital, ki skrbi zgolj zase, to je za dobičke in grabljenje denarja, pri čemer so bogataši, med njimi je največ t. i. tajkunov, na najrazličnejše načine povezani in solidarni med seboj. Tako se je zgodilo, da je moral predsednik vlade prek javnih občil pozvati Marjana Kramarja, nekdanjega predsednika uprave Nove ljubljanske banke, naj vrne milijon evrov nagrade, ki si jo je dal izplačati za svoje delo v štirih letih upravljanja največje slovenske banke. Kramar je premierju vzvišeno odgovoril, da doslej o vrnitvi omenjenega milijona evrov še ni razmišljal. Ta bančnik živi v svoji razkošni vili, nagrade ni vrnil, pri tem pa velja za prijatelja Gregorja Golobiča, ministra in predsednika stranke Zares. Kljub pozivom vlade, naj si predsedniki uprav, člani teh uprav in nadzorniki v družbah, ki so državna last, znižajo plače, nagrade in druge dohodke, se to v večini primerov še ni zgodilo. Delavci stradajo oziroma živijo v pomanjkanju ali pa so celo odvisni od prehrambenih paketov človekoljubnih organizacij, Rdečega križa in Karitas, bogataši pa izjavljajo, da so njihova ravnanja v skladu z zakoni. Ne odzivajo se na opozorila, da je treba v državi in družbi upoštevati tudi moralna in etična merila, ki so jih v svojih nagovorih ob Veliki noči izrekli slovenski škofje. Politični starosta slovenske države dr. France Bučar je ob predstavitvi svoje nove knjige z naslovom Slovenci in prihodnost državljane pozval k ponovni potrditvi tradicionalnih vrednot, med katerimi je na prvem mestu vrednota dela. Po Bučarjevem mnenju "vlada, ki dopušča socialno razslojevanje, ne upoteva ustave in načela enakosti ljudi. Če dopuščamo socialni razkroj, se nam sesujejo vsi ideali, ki omogočajo obstoj družbe. Tudi gospodarska kriza je posledica razkroja vrednot, saj ne gre le za trenutno krizo, pač pa za obolelost celotne družbe".

Marjan Kramar

Borut Pahor

V Sloveniji je bilo v preteklih dneh veliko tudi drugih dogodkov s pretežno političnim obeležjem. Anton Drobnič, predsednik društva Nova slovenska zaveza, je predsedniku države dr. Danilu Türku poslal odprto pismo, v katerem ga poziva, naj obrazloži svojo izjavo, "da je bil maršal Tito velika zgodovinska osebnost, izjemno pomembna za slovenski narod". Zadeva je aktualna tudi zato, ker je pisatelj Peter Božič predlagal, naj v Ljubljani neko ulico znova poimenujejo po predsedniku prejšnje skupne države. Anton Drobnič je v privatnem pismu državnemu poglavarju, ki pa nanj ni dobil odgovora, tudi v javnem pismu dr. Danila Türka pozval, "da ustavi malikovanje zločinca, da si bo lahko vsaj kot državljan povrnil zaupanje večine državljanov, Republika Slovenija pa ohranila ugled demokratične evropske države".

Vodstvo RTV Slovenija je zaprosilo predsednika vlade, da ga zavaruje pred pogromom, ki ga nanj izvaja parlamentarni odbor za kulturo, šolstvo, šport in mladino. Predsednik programskega sveta RTV dr. Stane Granda je predsednici odbora Majdi Potrata pisno sporočil, "da se sej odbora ne bo več udeleževal, ker ga te spominjajo na stalinistične procese".

Marijan Drobež

Kratke

Kip Edvarda Rusjana v knjižnici F. Bevka

Minuli petek, 17. t. m., so v novogoriški knjižnici Franceta Bevka s priložnostno slovesnostjo odkrili kip Edvarda Rusjana, ki ga je naredil pokojni goriški kipar Zmago Posega. Začasno so ga postavili v knjižnico, stalno postavitev pa bo našel v stavbi mestne občine Nova Gorica. Ravnatelj knjižnice Boris Jukić, novogoriški župan Mirko Brulc, pranečakinja slovitega letalca Graziella Rusjan, glasbeniki in mladi novogoriški navdušenci za letalsko modelarstvo so sooblikovali lepo svečanost, ki se je je udeležilo precej ljudi. Bronasti kip slovitega letalca Edvarda Rusjana, ki počiva na beograjskem pokopališču Avala, se nahaja v prvem nadstropju knjižnice ob koncu stopnišča.

Razstava v galeriji tolminskega muzeja

V galeriji tolminskega muzeja je bila do 15. aprila razstava slik, ki so dela tridesetih slikarjev amaterjev, članov društva slikarjev amaterjev občine Tolmin. Na ogled so bila dela v raznih tehnikah z najrazličnejšimi motivi in so izražala raven, ki so jo v dosedanjem razvoju in stremljenjih dosegli posamezni slikarji. Ti slikajo v prostem času, zavzeto in vztrajno, javnosti pa so se s svojimi stvaritvami predstavili ob 35-letnici delovanja društva slikarjev amaterjev v občini Tolmin.

V Sloveniji se je življenjska doba podaljšala

Demografski kazalniki, ki jih ugotavljajo v statističnem uradu in tudi na ministrstvu za zdravje, kažejo, da se je življenjska doba moških in žensk, prebivalcev Slovenije, v preteklih petindvajsetih letih občutno podaljšala. Pri moških se je podaljšala za 6,5 let, pri ženskah pa za 6 let. Moški v Sloveniji naj bi zdaj v povprečju živeli 74 let, ženske pa precej dalj, namreč 81 let. Podaljševanje življenjske dobe pripisujejo večji blaginji v življenju Slovencev, povečani skrbi za lastno zdravje in tudi zavzetosti in uspehom zdravstvene službe in sistema socialne zaščite.

Odprtje razstave Ivan Rudolf in padalci

Koper kot raziskovalno-izobraževalno mesto

V četrtek, 16. aprila 2009, je bilo v prostorih Fakultete za humanistične študije v Kopru odprtje zanimive in bogate razstave z naslovom Ivan Rudolf in padalci v organizaciji Vojaškega muzeja slovenske vojske, Univerze na Primorskem in Znanstvenoraziskovalnega središča Koper. Gre za izvirno in novitetno raziskovalno delo zgodovinarjev doc. dr. Gorazda Bajca in Blaža Torkarja.

Gorazd Bajc je zamejski Slovenec, rojen v Trstu, ki je kot doktor zgodovinskih znanosti zaposlen na Znanstvenoraziskovalnem središču Koper Univerze na Primorskem in kot docent na Fakulteti za humanistične študije Koper. Raziskuje zgodovino obveščevalnih služb, diplomacije, jugoslovansko-slovensko-italijanskih odnosov in pravnega položaja slovenske manjšine v Italiji. Objavil je tri knjige in več znanstvenih razprav ter uredil več znanstvenih monografij in zbornikov. Z njim je za to priložnost sodeloval Blaž Torkar, univerzitetni diplomirani zgodovinar s filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Zgodba o prof. Ivanu Rudolfu je ena izmed številnih zamolčanih zgodovinskih realnosti, ki ponazarjajo politično-ideološki kontekst, iz katerega je nastala majhna samostojna državica-Slovenija. Gre za več desetletij zamolčane pripovedi padalcev iz časa druge svetovne vojne, ki se je odvijala na več bojiščih, a tudi na domačih tleh. Kako je bilo takrat živeti, lahko današnje generacije berejo iz knjig, izvejo iz dokumentarcev in osebnih zgodb številnih, ki so to človeško katastrofo preživeli in prežvečili. Razstava govori o nekaterih padalcih, ki so se kot večina slovenskega naroda borili proti nacifašizmu, a so proti koncu vojne oz. po njej postali žrtve likvidacij tajnih služb komunističnih oblasti.

Zaradi tega so šele pred dvajsetimi leti lahko začele podrobnejše raziskave o njih, katerih delček je prikazan tudi na tokratni razstavi v prostorih Fakultete za humanistične študije v Kopru. Takrat so se tudi začeli odpirati strogo zapečateni arhivi, in to ne le v Ljubljani, temveč tudi v Londonu in Washingtonu, postale so dostopne nekatere osebne zapuščine, javnost pa je tako omogočala osvetlitev zakulisja zapletenih zgodb padalcev, kakršnih je prof. Ivan Rudolf najboljši prikaz. Njegova bogata življenjska zgodba ga pripelje do mesta, ko od leta 1943 zbira mlade primorske idealiste in borce za vstop v anglo-ameriške tajne službe, kjer bi se kot specializirani padalci borili za osvoboditev slovenskega ozemlja, uničenje nacifašizma in priključitev Primorske Jugoslaviji. Zanimanje, da se Slovenec – Primorec izuri v padalca, je bilo očitno: poznal je kraje in jezike, kamor so ga nameravali poslati v misije, hkrati so ti veljali za izredno zanesljive in polne ljubezni do domovine. Kandidati, ki so jih tajne službe iskale, so morali biti tudi razgledani, pogumni, po možnosti neporočeni in seznanjeni s političnim ter gospodarskim položajem zasedenega ozemlja. Največja pozitivna značilnost slovenskih fantov je vsekakor bila velika motiviranost za delo in zavedanje ter predvsem vednost o pomenu aktivnega boja za ideale lastnega kraja in lastnih ljudi. Britanske in ameriške tajne službe so v sklopu svojih misij med leti 1943 in 1945 poslale v Jugoslavijo 39 slovenskih padalcev.

Razstava, ki je na ogled na koperskem Titovem trgu 5, prikazuje tovrstne zgodbe, majhne osebne pripovedi manj poznanih posameznikov, ki pa so poganjale naprej Veliko zgodbo politične zgodovine. Ta je žal kot edina prava in "realna" nerealistično in posplošitveno prikazana najprej v šolskih učbenikih ter na vseh ravneh javnih debat. Razstava Ivan Rudolf in padalci je tako del tiste, dovolite mi reči, mikrozgodovine, ki je nadvse pomembna za nadaljnji razvoj historiografije in zgodovinske zavesti ne kot romantizirane in idealizirane zgodbe o "dobrih starih časih", temveč o veliko bolj večplastni in prizemljeni zgodovini majhnih ljudi, katerih življenjske poti so veliko pomenile za sodobnost.

Jernej Šček

Pogovor z Gorazdom Bajcem

Kako to, da ste izbrali za razstavo prav ta izsek zgodovine?

Izbrala sva (Gorazd Bajc in Blaž Torkar) ta del zgodovine, ker je bila večini do sedaj premalo poznana; šele pred 20 leti so se pričele prave raziskave o slovenskih padalcih in tistih, ki so zanje skrbeli, v prvi vrsti je bil to prof. Ivan Rudolf. Tematika je obenem zelo zanimiva, saj zaobjema bolj nenavadne izkušnje nekaterih v enem izmed najbolj kočljivih obdobjih 20. stoletja, se pravi sodelovanje z anglo-ameriškimi obveščevalnimi službami in misijami v času druge svetovne vojne in hkrati krute usode nekaterih padalcev, ki so v zadnjem obdobju vojne ali v prvih povojnih mesecih izginili brez sledu - po vsej verjetnosti jih je likvidirala OZNA. Ravno zaradi omenjenih karakteristik je bila tematika dolgo spregledana. Razstavo smo koncipirali na podlagi novodostopnih primarnih virov iz arhivov v Sloveniji (predvsem Arhiv Republike Slovenije) in tujini (predvsem v Londonu in Washingtonu) in na podlagi zasebnih zapuščin ter pričevanj preživelih padalcev. Vsa besedila razstave in tudi kataloga so trijezična, in sicer v slovenščini, italijanščini in angleščini.

Kako nas lahko, danes, poučijo tovrstne zgodovinske zgodbe, ki so bile dalj časa zamolčane?

Zamolčane zgodbe, ki so predstavljene na razstavi, pa tudi druge (najine raziskave se namreč osredotočajo tudi na druga manj poznana poglavja preteklosti), so lahko zanimiv memento za starejše pa tudi mlajše generacije. Poučijo nas lahko, kako je bilo treba v posebnih situacijah iskati pomembne zaveznike; v našem primeru je to pomenilo sodelovanje s tujimi obveščevalnimi službami, kar pa še zdaleč ni pomenilo, da so padalci in drugi zraven njih delovali kot t. i. "špijoni" ali "vohuni". Tako sramotno oznako so jim namreč pripisale povojne oblasti v Jugoslaviji. Razstava, katalog in raziskave, ki so bile opravljene, lahko prispevajo k razjasnitvi še vedno odprtih vprašanj, kot je to, kako pravilno ocenjevati sodelovanje nekaterih s tujimi obveščevalci: ali je bilo to zavestno delo v korist tuje"intelligence" ali pa bi lahko tudi tako delovanje ocenjevali kot prispevek k skupnemu boju proti skupnemu - nacifašističnemu sovražniku?

Do kdaj bo razstava na ogled?

Na ogled bo en mesec, in sicer v prostorih Fakultete za humanistične študije Koper Univerze na Primorskem, od ponedeljka do petka, od 10.00 do 18.00.

SD SONČNICA Predavanje o prehrani

Dober imunski sistem je najboljši osebni zdravnik

Prvo predavanje o prehrani, ki ga je v Domu Franc Močnik, tik ob cerkvi sv. Ivana v Gorici, v marcu priredila Skupnost družin Sončnica, je vzbudilo tolikšno zanimanje, da so se prireditelji odločili spet povabiti v goste univ. dipl. ing. živ. tehn. go. Marijo Merljak, doma s Cola, mater treh otrok in nonico petih vnukov, da bi poslušalcem še kaj povedala o tej tematiki, ki je v današnjem času izredno aktualna. Kot je sama povedala, čeprav nam k sreči hrane ne primanjkuje, večkrat ne jemo zdravo. To velja še posebno za našo mladino, ki je žal tudi tokrat, v sicer do zadnjega kotička polni dvorani, ni bilo. Predavateljica se je spet z velikim zadovoljstvom obrnila na občinstvo in se zahvalila ge. Ani Saksida, ki je bila glavna pobudnica teh predavanj o prehrani. S svojim živahnim, domačim pristopom je spet osvojila poslušalce, ki so jo ob koncu zasuli z vprašanji in jo tudi posamič, "v spovednici", kot je sama označila individualne pogovore, povprašali za marsikateri nasvet. Tokratno srečanje je nosilo naslov Dober imunski sistem – najboljši zdravnik. Uvodoma je Merljakova potrdila svojo navezanost na naravo, ki "zdravi celovito"; zdravi namreč vzroke, zaradi katerih pride do bolezni. Na kratko je obnovila strukturo celice in povedala, kako se po dvajsetem letu telesne celice, ki jih je približno 73 tisoč milijard, nehajo deliti in se le obnavljajo in popravljajo. Za to zelo pomembno delo potrebujejo hrano, ki mora "prodreti" skozi njihovo membrano. Celice pa morajo tudi odstranjevati odpadne snovi, ki nastajajo pri izgorevanju. Zato jim moramo posredovati gradnike, gorivo in zaščito. Ko nam prebavni trakt dobro deluje, pripeljemo več hrane do celic, drugače pa se hrana "porazgubi". Če je tako, je naš imunski sistem v krizi, utrujeni smo in nas vse boli. K današnjemu stanju je pripomoglo tudi to, da ne meljemo več moke na mlinskih kamnih, ki so omogočili, da je maščoba žitnega zrna ostajala v moki in bila tisti vir, ki dela celično membrano propustno za hrano. Zdravniki podčrtujejo, da se največ bolezni poraja zaradi škodljivih snovi, ki ostajajo v celici. Sindrom kronične utrujenosti je nastal zato, ker v celico prihaja premalo hrane in iz nje ne odhaja, kar ne služi več. Imunski sistem sestavljajo različni organi, začne delovati pa, ko dobi ukaze, kaj narediti v celicah. Pri imunskem sistemu so pomembni mandlji, bezgavke, kostni mozek, vranica... Ti morajo dobro in usklajeno delovati. Za dobro delovanje priželjca, žleze, ki proizvaja protitelesca, potrebujemo cink (fižol, leča, bučna semena, ostrige, aloa), ki sodeluje v tristotih imunskih procesih, in če nam ga primanjkuje, imamo bele pike na nohtih, hrapave roke..., pa tudi vitamin B6 (porabimo ga ogromno pri stresnih situacijah; ko ga je premalo, nam izpadajo lasje, imamo razpoke na ustnicah, smo utrujeni, pozabljamo; dobimo ga v banani, tuni, lososu...) oz. kompleks B vitaminov – esencialne maščobne kisline (maščobe iz žitaric) - in selen (v česnu, gobah, rdečem zelju, brazilskih orehih), ki spodbuja tudi nastajanje hormonov sreče. Če ga ni dovolj, smo depresivni! Pri pojavu virusa, se aktivirajo celice izvidnice, ki urejajo protitelesno razmoževanje, druge pa uničujejo ali ovirajo razvoj. Imunski sistem "požene" omega 3, ki ga vsebuje kakovostno ribje olje; pomaga tudi pri bolečinah hrbtenice, kolkov, artritisu. Zelo pomembne so tudi aminokisline, gradniki teh so beljakovine (brez njih imamo osteoporozo, razcepljene nohte, lase...). Pri tem so izredno dobre sirotkine beljakovine. Če imamo na razpolago dovolj aminokislin (vseh je 22), je poudarila Merljakova, je telo pripravljeno za proizvajanje protitelesc. Sirotka pomaga tudi po kemoterapiji in pri hujšanju. Ko smo slabi, moramo vzpodbuditi organizem k proizvajanju protitelesc z uživanjem več sadja in zelenjave (korenje, paprika, špinača, kopriva, melona). Šestkrat na dan bi morali jesti barvaste plodove, oranžne in rdeče, ki varujejo maščobno membrano celice. Karotenoidne (vitamin A za oči, kožo) in flavonoidne (brusnica, borovnica, zeleni čaj, rdeča pesa, slive, jajčevec) snovi so izredno pomembne za izdelavo imunskega sistema. Če jih ne pridobimo dovolj s hrano, lahko ojačimo količino le-teh z dopolnili, ki morajo biti čim bolj naravni, je naglasila predavateljica, ki je ob koncu ponudila prigrizek: obložene kruhke s papriko, zeljem, česnom (ta je čudovit antibiotik, pa še čebula, por; čebulnice, feferončki, temna čokolada, črna kava, C vitamin in ribje olje, ki so učinkoviti proti astmi!), peteršiljem, pa še kroglice za lahko noč iz sadja (zmlete suhe slive, marelice, fige, namočene v pomarančnem soku in povaljane v kokosovi moki: izvrstno!).

Marija Merljak

Na večeru je Merljakova posredovala kar nekaj zdravih navodil za dober imunski sistem. Če se želite z njo pogovoriti, jo lahko kontaktirate po telefonu 003861 518534, faxu 003861 5185346, gsm-u 0038641 647 645 ali e-mail-u: vihra siol. net.

Iva Koršič

50. obletnica Moškega pevskega zbora

Štmavrski zbor s pesmijo skozi cerkveno leto

Moški pevski zbor Štmaver praznuje v letu 2009 petdeseto obletnico delovanja. Korenine ima v cerkvenem zboru, ki je deloval v mešani zasedbi že po prvi svetovni vojni. Kot moški pevski zbor se je prvič predstavil leta 1959 na Prazniku pesmi v Števerjanu. Dolgo let ga je vodil domačin prof. Gabrijel Devetak, ki je za zbor priredil mnogo pesmi. Zbor redno sodeluje na Cecilijanki in na reviji Primorska poje, obenem pa je vedno prisoten na prireditvah in cerkvenih praznikih v Štmavru ter sosednjih vaseh. Od leta 1996 ga vodi Nadja Kovic.

Arhivski posnetek

Petdeseto obletnico bo zbor počastil z dvema koncertoma. Prvi je potekal v soboto, 18. aprila, v štmavrski cerkvi in je nosil naslov *S pesmijo skozi cerkveno leto*. Pevci so poslušalce najprej popeljali v adventni in božični čas. Eno pesem so posvetili sv. Valentinu, ki ga v Štmavru že od nekdaj praznujejo. Nekoč je bilo ob tem prazniku zelo živahno, saj je bila vas polna osmic. V zadnjih 20 letih pa za organizacijo praznika skrbi domače kulturno društvo Sabotin. Naslednje pesmi so bile posvečene postnemu in velikonočnemu času. Zbor je namreč vedno sodeloval pri pomembnih cerkvenih praznikih. V Štmavru je bila že od nekdaj navada, da je bila pri vstajenjski maši procesija, ki se je vila od cerkve do križišča nad šolo. Na sobotnem koncertu je nastopil tudi otroški pevski zbor, ki deluje v vasi že 20 let. Otroci so nastopili na sredini koncerta, ko so bile na vrsti majniške pesmi, posvečene Mariji. V drugem delu koncerta so sledile pesmi, ki se pojejo ob Sv. Rešnjem telesu, prazniku Vseh svetih, za zahvalno nedeljo, ob sv. Mavru itd. Mladi iz Štmavra so napisali vezni tekst in predstavili praznike in stare navade v Štmavru. Snov za tekst so črpali iz spominov domačinov in iz publikacij Zdenka Vogriča.

Drugi koncert ob 50. obletnici bo v soboto, 23. maja, na kmečki domačiji Grad Štmaver in bo nosil naslov *Pesmi o ljubezni in vinu*. Vsi ljubitelji slovenske pesmi so vabljeni, da pridejo na izlet v Štmaver in prisluhnejo domačemu zboru. / SR

Gledališče v Doberdobu

Kaj bodo rekli ljudje...?

V četrtek, 16. aprila, je bila v župnijski dvorani v Doberdobu odigrana komedija Branislava Nušića Kaj bodo rekli ljudje...? v režiji Jožeta Hrovata in izvedbi dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež.

Branislav Nušić je bil največji srbski mojster gledališkega ustvarjanja v obdobju med obema vojnama. Njegove igre so polne pristnega humorja, snov črpajo iz življenja preprostih ljudi, hkrati pa kritizirajo politično situacijo v državi in zato je publiko dobesedno zasužnjil s humorjem.

Najprej je Shimen Gergolet predstavil vztrajno skupino Štandrežcev, ki so že vrsto let skupaj in žanjejo uspehe in priznanja po Sloveniji in nekdanjem zamejstvu.

Med publiko je bilo precej dijakov, ki so želeli videti svojega mentorja in dobrega pedagoga iz šolske gledališke delavnice, na šoli v Doberdobu - glavnega igralca Božidarja Tabaja.

Poleg humorja je bila igra vredna razmisleka, kajti če se človek preveč ozira na to, kaj bodo rekli ljudje, lahko pristane s telesom ali dušo kot štorklja na dimniku.

Po končani štiridejanki so poželi prisrčen aplavz, kar je zanje največja nagrada in vzpodbuda za nadaljnje delo.

Magda Prinčič se je na koncu zahvalila igralcem, občinstvu in organizatorjema večera, to sta bila Župnijska skupnost Doberdob in Roman Gergolet. Tako se je od jeseni zaključil niz kulturnih večerov o Janezu Svetokriškem, Valvazorju in Trubarjev večer, na katerih so bile razstavljene njihove knjige v izvirnikih, kar je priredil Gergolet. Sledili sta še lutkovna predstava Ajdovcev in gledališke skupina iz Štandreža, za kar je Gergolet sodeloval z župnijsko skupnostjo Doberdob.

RG

Dol - Palkišče

Voščilo dragoceni organistki

Našo vas malokdo pozna, čeprav vsi, ki se vozite po deželni cesti iz Gorice proti Trstu, greste mimo naše cerkvice na Palkišču, ki je posvečena Fatimski Mariji. Na Marijino oznanjenje smo imeli malo slavje. Spomnili smo se naše vestne organistke gospa Eme Stanič. Iz Jamelj prihaja slabo uro pred mašo, pripravlja note in počaka, da pridejo še ostale pevke. Teh ni veliko, prihajajo pa redno. Gospa Ema je dopolnila 85 let. Želimo ji, da bi še veliko let prihajala med nas in s svojo skromnostjo in pripravljenostjo bogatila naše maše v Dolu.

SOL V KAVI

Kmetijstvo prihodnosti

Ljudje so od nekdaj hoteli vedeti, kakšna bo njihova prihodnost, in mislim, da ni treba posebej poudarjati, da prihodnosti ne moremo predvideti. V redkih zgodovinskih trenutkih pa imamo na voljo takšne podatke in dejstva, ki nam omogočajo, da logično zaključimo, kaj se bo najverjetneje zgodilo v prihodnosti. Oglejmo si torej dejstva.

Ni nobenega dvoma, da smo pred približno 150 leti začeli uporabljati do sedaj najbogatejši vir energije v zgodovini človeštva: nafto. To izjemno bogato gorivo je omogočilo še hitrejši razvoj industrijske revolucije, ki se je začela na osnovi premoga, s tem pa tudi razvoj človeštva in večkratno povečanje števila prebivalcev na svetu. Nafta je omogočila industrializacijo tudi dejavnosti onstran industrijske proizvodnje, med njimi tudi kmetijstva. Današnja pridelava hrane je v tolikšni meri odvisna od nafte, da za vsako kalorijo na naših mizah porabimo deset kalorij fosilnih goriv, in sicer za gorivo za kmetijske stroje, umetna gnojila, herbicide, pesticide ter energijo za predelavo, prevoz in distribucijo hrane.

Drugo dejstvo je, da so fosilna goriva, zlasti nafta, končen vir. Zaloge nafte niso neskončne. Vrh proizvodnje nafte smo verjetno že presegli. To pa pomeni, da smo od začetka pridobivanja nafte do danes pokurili približno polovico vse nafte, ki je na voljo na tem planetu. V naslednjih letih se bo količina načrpanih sodčkov nafte zmanjševala iz leta v leto, potrošnja pa se ne bo zmanjševala. Logično sledi, da bo cena nafte začela hitro rasti, s tem pa se bodo močno podražile številne dejavnosti. Električno energijo še lahko pridobivamo v hidroelektrarnah ali jedrskih elektrarnah, pa tudi iz plina, premoga, vetra, plimovanja itd. S čim pa bodo kmetje poganjali svoje stroje? Ne pretiravamo, če predvidevamo, da se bo v prihodnosti hrana začela močno dražiti. Ali se lahko izognemo lakoti, nemirom, vojnam zaradi vedno manjših količin hrane, če upoštevamo tudi dejstvo, da nafto potrebujemo tudi za izdelavo številnih fitopatoloških sredstev? Odgovor je preprost: lahko, vendar se moramo na konec naftne dobe pripraviti. Ker se bo nafta začela močno dražiti že v naslednjih letih, se moramo začeti pripravljati že sedaj. Kaj to pomeni?

Sedanja industrijska proizvodnja hrane je nevzdržna in neracionalna, saj je globoko oranje povsem nepotrebno in skupaj z uporabo umetnih gnojil uničuje rodovitnost prsti. V zadnjih stotih letih smo na svetovni ravni izgubili približno eno tretjino rodovitne prsti. Prva naloga je torej obnova rodovitne zemlje. V neki šali je umirajoči vinogradnik tik pred smrtjo sinu zaupal veliko skrivnost: "Veš, vino lahko pridelujemo tudi iz grozdja". Na podoben način bi morali odkriti, da lahko hrano enako učinkovito pridelujemo tudi brez traktorjev, umetnih gnojil in strupenih kemikalij. Sedaj bi potrebovali obširno kampanjo osveščanja pridelovalcev in številna usposabljanja o obnovi naravne rodovitnosti tal.

Preprosto povedano: polja bi morali le površinsko prezračevati, da z globokim oranjem ne uničimo mikroflore, jih pokrivati z naravno zastirko (slamo, senom ipd.), kolobariti z rastlinami, ki bogatijo zemljo z dušikom (stročnice, volčji bob, lucerna ipd.), ter jo občasno redko gnojiti s kompostiranimi živalskimi iztrebki. Boleznim se lahko izognemo z mešanjem posevkov, saj so monokulture prvi razlog za izjemno uspešnost številnih škodljivcev.

Opravičujem se za tako prozaično preproste misli, vendar obstaja nevarnost, da v prihodnosti brez hrane ostanemo brez številnih dosežkov visoko razvite človeške kulture. *Primum vivere, deinde philosophari*, je rekel Aristotel.

Peter Szabo

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 21. aprila, ob 14. uri.

Sredozemske topline v pomladni barvitosti

Od Fiese do Portoroža

Eden izmed najlepših pomladanskih izletov je nedvomno pešpot, ki od parkirišča v Fiesi pelje ob morju do Pirana in Portoroža. Polna je sredozemske topline in barv, najbolj zahtevni pa si bodo tu lahko ogledali tudi številne naravne in kulturne znamenitosti. No, do središča Portoroža bomo rabili skoraj dve uri zmerne hoje, če je to preveč, pa bomo lahko čisto zadovoljni s polurnim pešačenjem do Pirana in z bajnimi razgledi na mestece in morje. Za izlet je najbolj primeren čas okoli Velike noči, ko je slovenska Obala odeta v cvetje in je tudi prireditev veliko, čarobni opoj zgodnjega poletja pa je v objem srednjeveškega bisera že priklical številne turiste. Piran je v polni pomladi poln veselja, barv in vonjav, ljudje veselo posedajo pred kavarnami in obiskujejo stojnice in galerije. Morje pa govori o večni sredozemski pomladi, o soncu in toplini, ki smo je vsi že hudo potrebni.

Če nismo prepozni in je na parkirišču še kaj prostora, je najbolje, da avtomobil pustimo ob večjem jezeru v Fiesi ter se takoj predamo čaru enega najmanjših naravnih spomenikov v Sloveniji. V zalivu Fiesa sta pravzaprav dve jezeri, manjše je naravno in sladkovodno, večje pa je nastalo kot posledica odkopavanja gline za potrebe opekarne, ki je nekdaj stala tu, in je od leta 1963 povezano z morjem. Sladka in slana voda se torej mešata in tu se srečujejo sladkovodne in morske živali ter rastline. Kaj več o prebivalcih obeh biotopov, med katerimi so pisani vodomec, avtohtona želva sklednica in številni kačji pastirji, bomo lahko izvedeli z informativnih tabel, morda pa bomo imeli srečo in v živo opazovali modro-oranžno vodno ptico, ki v zimskem času rada lovi v trstičju.

Pešpot se nadaljuje ob morju po nekdanji kozji stezici, ki jo je Piranska občina sedaj lepo uredila in zavarovala pred plazovi. Nad nami se glina in fliš v slojih spuščata strmo proti morju, žuka pa rumeno barva pobočje in pripoveduje o daljnih čarih Mediterana.

Morje je tu čisto in opojno modre barve, pogled pa sega tja daleč mimo Tržaškega zaliva in sanje lovijo bela jadra na obzorju.

Ko bomo le nekaj časa hodili, bomo zagledali veličastne obrise piranske cerkve, posvečene sv. Juriju, ki na koncu rtiča mogočno kljubuje burji in morniku ter se zrcali v valovih Jadrana. Pobočje vzpetine, ki stoji na kruščvem terenu, je bilo od 17. do začetka 19. stoletja postopno utrjeno z opornimi loki, sedanjo cerkev pa so na mestu starejše začeli graditi leta 1595. Dokončana in posvečena je bila šele več kot sto let pozneje.

Na koncu sprehajalne poti, ob vstopu v mesto, se bomo povzpeli še do cerkvenega obzidja in se prepustili čudovitim razgledom, vetrom ter galebjim klicem. Staro mestno jedro Pirana je zraslo na polotoku in je še danes ohranilo svoj mediteranski, srednjeveški značaj. Baročna cerkev, z zvonikom in krstilnico močno dominira nad strmimi ulicami, ozkimi stopnišči in strnjenimi hišicami, na strehah katerih se bohotijo nove in stare terase.

Pod nami, v smeri Portoroža, je tudi znameniti Tartinijev trg, ki je bil pred kratkim obnovljen in na novo tlakovan. Kot zanimivost naj povemo, da je trg nastal iz higienskih razlogov. Konec leta 1894 so morali nujno zasuti mandrač, na njegovem mestu pa so zgradili velik in slikovit trg, ki je mestecu dal novo podobo. Trgu so dali ime po slavnem rojaku, violinistu in skladatelju Giuseppeju Tartiniju, ki je slavo malega obmorskega mesteca ponesel daleč v svet. Tako so ob 200-letnici njegovega rojstva začeli tudi s postavitvijo spomenika, ki je tu še danes.

Od prelepega razgleda na mediteransko mestece se bomo stežka ločili, pot pa nas bo peljala navzdol mimo stopnišč in ozkih ulic. Obeležje na komaj obnovljeni hiši in bronasti portret Roberta Hlavatyja nas bosta spomnila, da Tartini ni bil edina velika osebnost, ki je zaznamovala preteklost Pirana.

Kmalu bomo ob morju, prevzel nas bo vonj po kavi, sladoledu in ribjih specialitetah, hrup turističnega mesteca pa nam bo pripovedoval o poletni sezoni, ki se začenja. Če bomo močni in ne bomo popustili kulinaričnim zablodam, bomo po nabrežju lahko nadaljevali pot mimo hotelskega kompleksa Bernardin, plaž in marine do samega Portoroža in njegovih bogatih peščenih sprehajališč. Spremljali nas bodo cvetoči vrtovi, palme in vonj po morju, kot zanimivost pa naj povemo, da bomo hodili tudi mimo hal za proizvodnjo kuhinjske in industrijske soli (posipanje cest), ki pa jo je lastnik, družba Droga Kolinska, pred kratkim prekinila in izselila na drugo lokacijo.

Dolge vrste kamionov, ki so v zimskih mesecih natovarjali sol v samem središču Portoroža, torej ne bo več, ob izumiranju starih obrti in zapiranju obrtnih središč pa mi je vedno nekoliko težko. Sam turizem je namreč največkrat dolgočasen in deluje povsem umetelno. Ladjedelnice, soline in proizvodne hale pa so bile od nekdaj živ utrip obmorskega vsakdana.

Našega izleta je konec, čakata nas še slabi dve uri pešačenja ali avtobusna vožnja do Pirana. Pa morda še oddih ob kavici ali sladki tortici, po katerih so portoroške slaščičarne še posebej poznane.

Suzi Pertot

Nazadovanje ženske namiznoteniške postave Krasa

Ekipa ni vzdržala najvišje italijanske ekipne lige

V soboto, 4. aprila, je prva ženska namiznoteniška ekipa Krasa po porazu na igrišču konkurenta za obstanek, Coccaglia, matematično izpadla iz najvišje A1 v državno ekipno A2 ligo. Po lanskem napredovanju je torej vnovična pustolovščina zgoniških deklet med smetano italijanskega pingponga trajala samo eno sezono. Štirje neodločeni izidi na domačih tleh proti tekmecem za prvoligaški obstoj sicer kažejo, da krasovke le niso bile toliko slabše od nasprotnic, podatek, da niso v celem prvenstvu zmagale niti ene tekme, pa je le pomenljiv. V Krasovem taboru so sicer že v predprvenstvu napovedovali, da čaka dekleta silno težka naloga, tako da je bilo nazadovanje v bistvu pričakovano – in zaradi tega malo manj boleče. Treba je namreč vedeti, v kakšnih okvirih nastopajo naše namiznoteniške igralke v elitni državni družbini. Medtem ko večina ostalih klubov tekmuje z umetno sestavljenimi moštvi, polnimi tujk in naturaliziranih igralk (povečini Kitajk z italijanskim potnim listom), pri Krasu dosledno zaupajo domačim posameznicam ob pomoči ene kitajske igralke (že pet let odlične Yuan Yuan) in kitajskega trenerja Lianga Fenga, soproga Yuanove. Krasova ekipa je zato tista, ki nedvomno v največji meri odraža kakovost dela znotraj kluba, saj so ostale tri članice prve ekipe (Eva Carli, Mateja Crismancich in Martina Milič) vzgojili v domačem mladinskem sektorju. Pristop zagotavlja vidno vlogo v A2 ligi, letošnja izkušnja pa potrjuje, da v A1 tak režim ni dovolj za enakovredno merjenje moči z glavnino nasprotnikov.

Namizno-teniška kitajska igralka Yuan Yuan

Zdaj pa se je treba vprašati, kako naprej. A2 liga je včasih pretesna, najvišji konkurenci pa nedorasla. Srednjeročno se bo najbrž treba sprijazniti z nastopanjem zgolj v po kakovosti drugem državnem tekmovanju. Dekleta so sicer sorazmerno še mlada, vendar pa ne rosno mlada. Študijske in delovne obveznosti domača dekleta iz leta v leto težje usklajujejo z vsakodnevnim treningom, za Evo, Martino in Matejo pa ni videti primerno kvalitetnega in motiviranega podmladka. Pri moških že uspešno udejanjajo generacijsko zamenjavo, pri ženskah pa je mladink bore malo, tako da je prihodnost te članske vrste pravzaprav vprašljiva. Načrtovanje sezone 2009/2010 torej poteka ob določenih nujno prisotnih dvomih. Vrnitev poklicnih igralk, ki nastopajo po Italiji (Ana Bržan v Sieni, Lisa Ridolfi v Milanu), se v tem trenutku ne zdi realna, mogoče pa bi bilo o tem vredno razmisliti, če je v interesu društva obdržati ekipo na najvišji ravni. Trener Liang Feng, za katerega so sicer stroški omejeni, ker je v Zgoniku z ženo, je res opravil odlično delo z mladima bratoma Rotella, vendar je vprašljivo, koliko znanja lahko še posreduje Krasovemu okolju in če je torej še smiselno vlagati vanj. Ena možnost bi bilo tudi spet nastopanje z dvema tujkama in Martino Milič, ki je med domačimi igralkami, kot se zdi, še najbolj pripravljena se žrtvovati in trenirati z ritmi vrhunskega športnika. Te poti (ki bi jamčila A1 ligo in mogoče priliv kakih novih sponzorskih moči) pa najbrž tudi ne jemljejo v poštev, ker so se pač tej športni politiki pri Krasu že zdavnaj odpovedali in si je bržkone tudi ne morejo finančno privoščiti. Najbolj možno je torej, da se ne bo spremenilo nič (potrjen igralski kader in Feng še naprej trener celotne garniture) in da se bo počasi treba navaditi na A2 ligo, v kateri dekleta igrajo uspešno, sebi v zadovoljstvo in brez dvodnevnih nemogočih poti na gostovanja v Apulijo, na Sardinijo ali Sicilijo, kjer traja tekma vsega eno uro in v kateri naše nimajo nobene možnosti za zmago.

HC

NAMIZNI TENIS

Ženska A1 liga: Kras - Molfetta 1:4

Kras je z zadnjim mestom izpadel v A2 ligo.

Moška B2 liga: Kras - Verona 5:2

NOGOMET

Promocijska liga: Juventina - Mariano 1:0, Pertegada - Kras 1:0, Centrosedia - Vesna 2:1

1. amaterska liga: Sovodnje - Pro Romans 0:1, Primorec - Isonzo 1:2

2. amaterska liga: Castions - Zarja/Gaja 1:2, Primorje - Romana 2:3, Ruda - Breg 3:1

3. amaterska liga: Audax - Mladost 1:2

KOŠARKA

Moška C liga: Bor - Jadran 75:92

Bor je z zadnjim mestom izpadel v C2 ligo.

Moška D liga: Breg - Monfalcone 83:64, Kontovel - San Vito 57:43, Villesse - Dom 58:47

Ženska B liga: Polet - Pordenone 55:53

ODBOJKA

Ženska C liga: Sloga - Cormons 1:3

Moška C liga: Olympia - Val 0:3, Cus - Sloga Tabor 1:3, Soča - Buia 1:3

Ženska D liga: Bor/Breg - Ronchi 3:0

Moška D liga: San Quirino - Sloga 3:1

TENIS

Ženska B liga: Bologna - Gaja 1:3

Moška C liga: Goriziana - Gaja 2:4

Goriški dijaki zavoda Jurij Vega na ekskurziji

Obiskali so sinhrotron v Trstu

Dijaki četrtega in petega razreda Državnega tehničnega industrijskega zavoda Jurij Vega so si 19. marca ogledali raziskovalni center Elettra v Bazovici. Elettra je sinhrotron, ki predstavlja napredno strukturo za pospeševanje elektronskih delcev in njihove uporabe v raznoraznih aplikacijah. Ob vhodu nas je sprejel vodič, uslužbenec sinhrotrona, in nam najprej razložil, kako je nastal sinhrotron. Povedal je, da so ga zgradili na tem območju Krasa iz več razlogov: kraško področje je manj občutljivo na potrese, poleg tega pa ta lokacija blizu meje omogoča sodelovanje z univerzami in znanstveniki iz Slovenije, Rusije itd., skratka, z državami vzhodne Evrope, ki imajo veliko tradicijo v raziskovanju fizike in znanosti.

Elektrone potisnejo v obroč, kjer se vrtijo 48 ur in prepotujejo tako dolgo pot, kot je obseg sončnega sistema, v skoraj popolnem vakuumu. Magneti povzročijo, da se elektroni vrtijo krožno, toda v določenih točkah jih usmerijo v premočrtno gibanje, ki povzroči, da se ti upočasnijo in oddajo svetlobo, ki potuje po dolgih ozkih ceveh. To svetlobo uporabljajo pri odkrivanju materije, sestavine molekul, onesnaženosti planeta in za druge raziskave. Svetlobne žarke sinhrotrona uporabljajo tudi za zdravstvene namene, kot npr. za mamografijo, saj so mnogo manj škodljivi od žarkov x.

Dijaki so se sprehajali okoli obroča, opazovali cevi, po katerih potuje dragocena svetloba in z zanimanjem poslušali razlage strokovnega in prijaznega vodiča. Na koncu so si ogledali še računalniški oddelek, kjer nadzorujejo naprave sinhrotrona. Na računalnikih je nastavljen izključno sistem Linux, ki ga dijaki spoznajo na šoli, in še dodeljena programska oprema, imenovana Tango.

Ob koncu obiska je vodič dijakom predstavil še možnosti zaposlitve in raziskovanja v centru Elettra za univerzitetne študente in za diplomirane na industrijskih zavodih. Od raziskovalnega centra so odšli zadovoljni in navdušeni nad vsem, kar so videli in slišali, in z obljubo, da bo šola tudi v prihodnje spet organizirala take ekskurzije.

Tudi davkoplačevalci, ki niste dolžni predložiti davčne prijave, lahko izberete komu boste osem tisočink namenili. Na poli, ki je priložena obrazcu CUD, sta potrebna dva podpisa: v okvirčku "Chiesa Cattolica" in spodaj, v prostoru za "Firma". Polo spravite v belo kuverto in nanjo zapišite ime, priimek in davčno številko ter pripišite "SCELTA PER LA DESTINAZIONE DELL'OTTO E DEL CINQUE PER MILLE DELL'IRPEF". Kuverto nato oddajte na pošti. Za dodatne informacije pokličite brezplačno številko 800.348.348.

DESTINAZIONE DELL'OTTO PER MILLE DELL'IRPEF
Chiesa cattolica
Carlo Rossi
Sulla tua dichiarazione dei redditi o sul modello CUD

TUDI LETOS LAHKO POLEG OSMIH TISOČINK IZBERETE NAMEN PETIH TISOČINK. DAVKOPLAČEVALEC SE LAHKO S SVOJIM PODPISOM IZRAZI O NAMENU OSMIH IN PETIH TISOČINK, SAJ SE PODPISA NE IZKLJUČUJETA. OBA PODPISA NE POVZROČATA DAVKOPLAČEVALCU NOBENIH DODATNIH STROŠKOV.